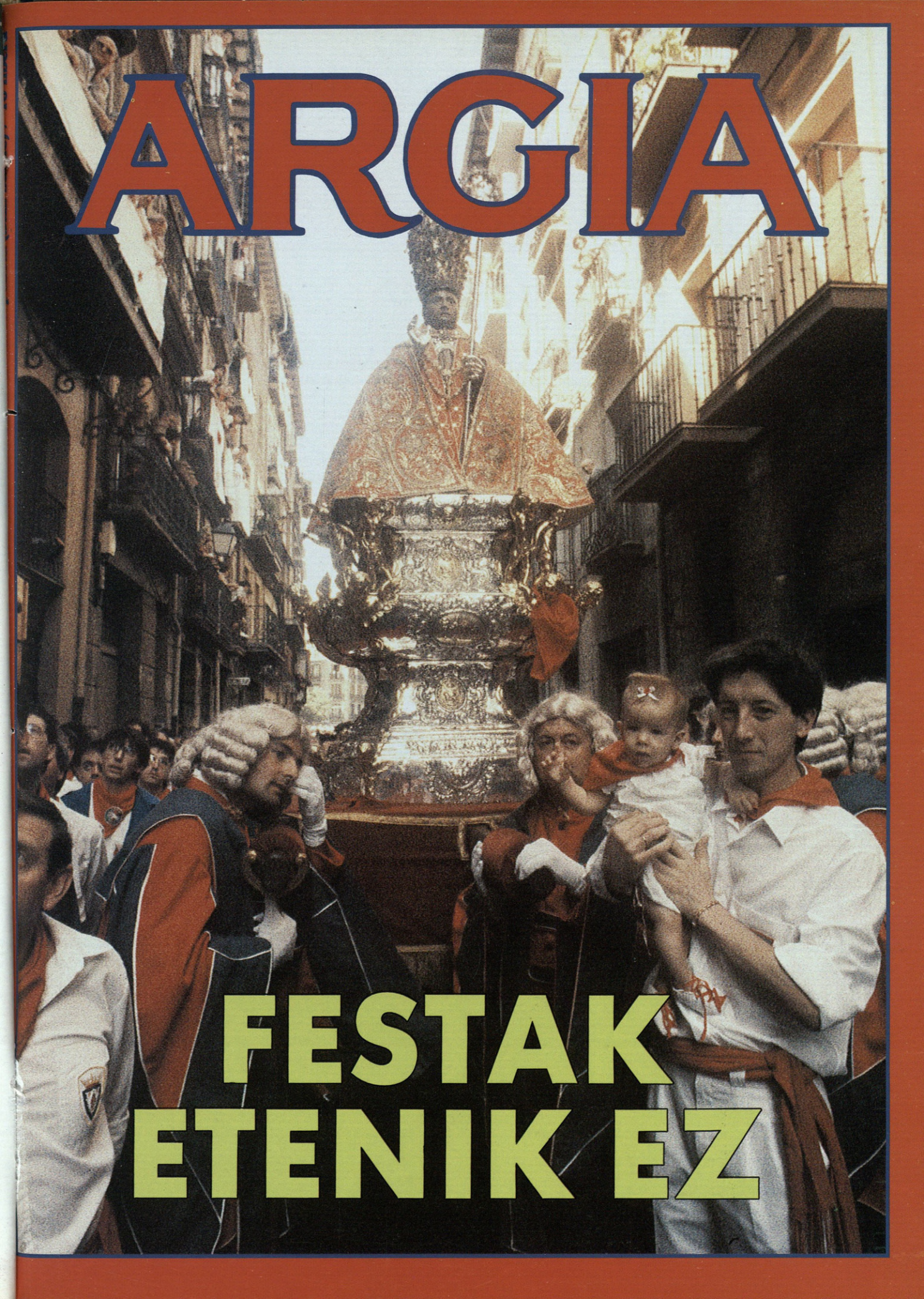

ARGIA

A photograph of a religious procession in a narrow street. A large, ornate silver processional container (cofron) is being carried, topped with a statue of a religious figure. People in traditional white and red clothing are visible in the foreground, including a man holding a baby.

FESTAK ETENIK EZ

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALIZA

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Elxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

**S.JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Telf.: 12 05 73—71 61 60
San Juan, 9. Telf.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

1.252. zenbakia

POLITIKA

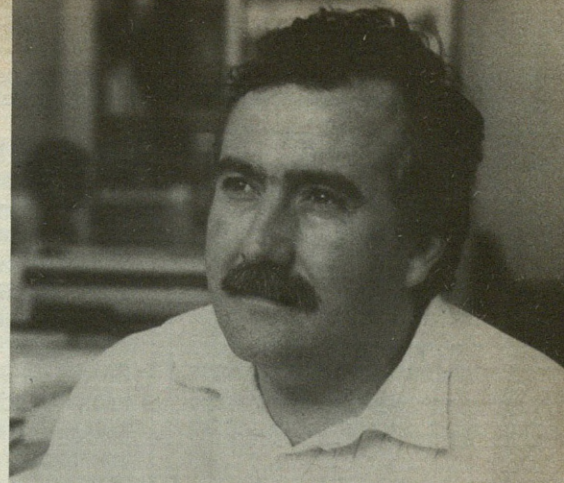
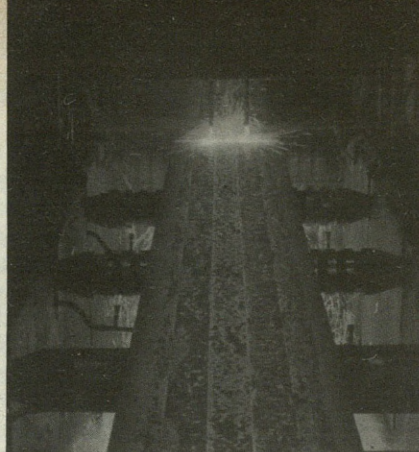
- 12.— Laburrak.
- 13.— Patxi Ormazabal, EAren bozeramaile Gasteizko Parlamentuan. **X. Lekuona.**
- 16.— Kronika politikoa.
- 18.— Afrikako "adarra": gerra sesionistek apurtu. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 20.— Frantzia dena prest Iraultza gillotinatzeko. **Joxe Mollarri.**
- 24.— Gizarte zerbitzuak: bazterturiko giza-taldeen babes. **L. Aristi.**
- 27.— San Ferminen lekuko argazkiak. **Joxe.**
- 39.— "Osaba" Tomas Zumalakarregi Altzai-Lakarriko Pastorean. **Pello Zubiria eta Sime Barroso.**
- 43.— Bizkaiko Labe Garaiak gori-gorian. **I. Murua.**
- 46.— Joxemiel Zumalabe: «Instituzioen Hizkuntz Politikak porrot egin du». **J.J. Petrikorena eta I. Murua.**
- 50.— Tajonar, Lezama, Zubieta: agortutako harrobiak ote? **I. Goikoetxea.**

KULTURA

- 54.— Berbena taldeak Euskal Herrian. **Joxan Oiz.**
- 58.— UEU edizio berriari ekiteko jada prest arazo ekonomikoak oreka bidean direlarik. **Xabier Makazaga eta Lorea Agirre.**
- 60.— Pako Aristi: «prosa ezin hirira ekarri, erruralak dituk buruan ditudan eskemak. **Gorka Arrese.**
- 63.— Munduan zabaletik kultura. **J.M. Heritz.**
- 66.— Azkena: «GALen hariak deslotzen». **Teresa Toda.**

Aste honetan **KOLOREZ** jantzi ditugu Argia barruko bi erreportai: Zuberoako **ALTZAIN**, uztailak 23an, eta abuztuaren 5ean **LAKARRIN** plazaratuko den «**ZUMALAKARREGI**» **PASTORALA** batetik, eta **SAN FERMINETAKO FESTA HAUNDIAK** bestetik. Honezaz gain, 8 **ORRIALDE GEHIAGO** erantsi dizkiogu ale honi; **JOXEMIEL ZUMALABE** **EKBko** lehen-dakari ordea izan dugu solaskide erdiko elkar hizketa luzean, eta politika sailan **PATXI ORMAZABAL**, EAren bozeramaile Gasteizko Parlamentuan. Erreportaietan, **BIZKAIKO LABE GARAIE-TAN** Enrique Antolin sartu delarik sortu den afera aztertzen da, eta bestetik, **FRANTZIAKO IRAULTZAREN 2. MENDEURRENA** luzez. Kulturean, UEUren edizio berria eta **TALDE BERBENEROAK**. Azkena Teresa Toda-k **GAL-i** buruz. Gainezka beraz.

Jabea: Zeruko **ARGIA S.A.L.**

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Josu Landa, Xabier Lekuona, Joxan Oiz, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uriá, Pello Zubiria.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzalai, Luis Fernandez, Ermife Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Bagare euskaltokikoak.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Itziar Mendibe.

Kolaboratzalleak: Xabier Agirre, Enrike Amonarriz, Jon Mikel Arano, Ladix Arrosagari, Anton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balerre Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elosegi, Enbido, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Miellanjel Harana, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Xiberoko Boza Irratikoak, Koldo Izaguirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Bego Montorio, Morau eta Martin, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdai, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Asisko Urmeneta, Mikel Zabaleta eta Patxi Zarautz, Joxemi Zumalabe, Xalbardin.

Diselnu eta montajea: Eneko Abrego, Leire Albisu, Jon Barandiaran eta Patxi Puertas.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Lema 7

Promozioa eta Administrazioa: Txumai Iturria.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia. / Ibañez de Bilbao 3, 7.a. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248543.

Telefexa: (943)293613.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

UZTAILA 16 UZTAILA 22

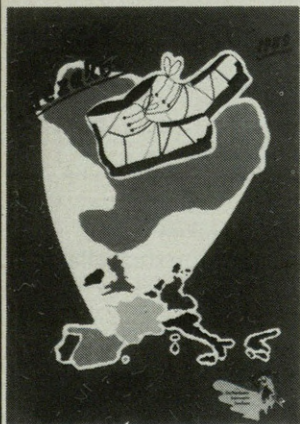
uztailaren 18an ilbete

eguzkia: (uztailaren 16an)
irten: 5,58
sartu: 20,43

mareak: (martxoaren 26an)
gora: 02,45 eta 14,56
behera: 08,37 eta 21,09

LIBURUAK

JOSU LANDA

Izenburua: Zer egin dezaket atzerrian. 1989.

Egilea: Gazteentzako Informazio Zerbitzua. Eusko Jaurlaritza.

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritza. Kultura eta Turismo Saila.

Oporretako bezperak ekarri ohi duen argitalpen andana laister amaituko delakoan gaude, baina oraingoz aleka behintzat aipatuz joan beharko dugu. Horieta-koa duzue «Zer egin dezaket atzerrian. 1989» hau. laz kaleratutako «Zer egin de-

zaket uda honetan» liburu bikoitz haren birargitalpen osatua. Edozein bidaia edota uda-planerako (baita negu-planerarako ere) guztiz gida praktikoa osatu dute Jaurlaritzako Gazteentzako Informazio Zerbitzukoek. Berritu dituzten atalen artean, munduan zehar hizkuntzak ikasteko moduak eta tokiak aurki daitezke bertan, halaber arazo ekonomikoetan lagungarri izan dadin sasoiko lanpostuei emandako atal berezia ere.

Gainerakoan, telefonoz auto-stopa egiteko bidea zein den azaltzen zaio bidaia merkerak egin nahi dituenari. Bulego, enbaxada, informazio bulego etabar luze baten helbideak erretsa amaigabeen eskaintzen ditu liburuak, mundu osoko euskal etxeen zerrenda barne. Legezko betebeharrak, gida-liburuaren erreferentzia, gazte-azulandegiak, *au pair*, gazte-elkartrukeak... instituzio-liburuei jario ohi zaien kutsu aienagarria gaindituz gero, oso liburu erabilgarria izango zaio bidaiariari honoko «Zer egin dezaket» hau.

Izenburua: Dimari.

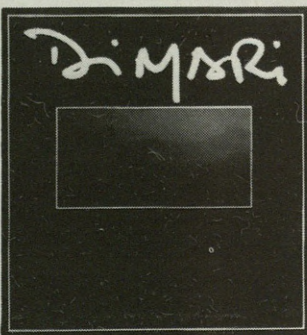
Egileak: Zefe Ziarrusta, Enrike Ibabe eta Abel Ariznabarreta.

Argitaratzaileak: Egileak berak.

Duela ez asko gartzelatik irtendako Zefe Ziarrustak poema saila argitaratu du ia ia kapritxozko argitalpen baten bidez. Kapritxoa ez inongo gehiegikeria delako, koloretako argazkiz josita eta izugarritzko kuidoaz egindako liburu delako. Dimatarrak dira liburuaren hiru partaideak antza. Zefe- ren poemaz gain, Enrike Ibabe argazkien egile bezala ageri zaigu (udalerrir horretako irudiak jaso ditu, koloreak eta intentsitateak areagotzeko teknika ugariak erabiliz), eta bukatzeko Abel Ariznabarretak epilo-

go moduko idazlana dator kigu, Dima herria eta bere inguruneari buruzko azalpen eta xehetasun deskriptiboak eta kasik teknikoak luzatzen dizkigu.

Hiru osagaion nahasketak liburu guztiz bitxia sortarazten du, bitxitasun horren ezaugarri nabarmena- na detaile txikienean zainduta itxura preziosista izaki. Bukatzeko esan dezagun, Zefe Ziarrustaren poemek ez diotela erreferentzia zuzenik egiten Dimari, baina bai tarteka alboan duten argazkiari. Ondorioz, poemok izaditik elemendu ugari hartzen dituzte, egilearen barne mundua azaltzeko bidea emanez. Sentipen eta bizipenezko poemak, beraz, ia ia existentzialak.

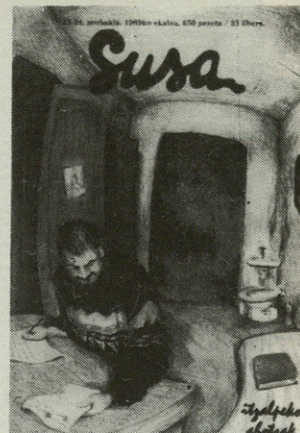

Ez dakigu liburuak salgai ote dagoen, baina guri eskuz esku heldu zaigula esan behar.

Aldizkariaren izena: Susa.

Ezaugarriak: 23-24 zenbakia. 1989ko ekaina. 650 pzt./35 libera.

Hilabete askotako lan nekeza liburuska mardulean gauzatu dute «Susa»koek, errautsetatik ezin biziago berpiztuz. Gartzelako literatura ekarri nahi izan dute gartzelatu gabekoon argitara «Itzalpeko ahotsak» deritzon monografiko honen bidez, eta guretzako deskubrimendurik haundiena ez dira izan literatura mota horren inguruko gainbegiradako xehetasunak, euskal presoen artean dagoen lite-

ratur aberastasun orain arte ezkutua agertaraztea baizik. Gartzelan diren militanteek berezko ohi duten anonimotasunak literatura alde- tik beharbada halako ezezagutze bat erakarri duela pentsatzen du batek. Kasuan kasuko anonimotasun hori ere gordez, «Susa»k oraingoaz gauza asko azaleratu ditu bidenabar. Haste- ko, gartzelako euskal literatura ez dela izen bat edo pare batekin agortzen. «Itzalpeko» literatur aldizkari batzuren inguruan literaturzaletasun asko zuzpeltu eta garatu egin direla urteotan, eta haxe izan da guretzat sorpresa haundienetakoa (halako aldizkari baten fak- zismila dakarkigu gehigarri modura «Susa»k). Eta etorki- zunari begira —eta haxe da inportanteena— pista se- gitu beharreko zenbait idaz- le badirela gartzelatan, ez usteltzen, literatura sortzen baizik. Suntsipenaren bidea hautatu duen etsaiaren aurka literatura ere arma baliagarria izan daitekeela sine- tsi eta frogatu dute euskal presoek. Arma izan ezezik, literaturzaletasunak berak indar haundia daukala urru- neko herkieon artean. Arestian esan bezala, pista segitu egin behar aurrerant- zean.

Aldizkariaren izena: Euskerazaintza. Euskeraren Erri Akademia.

Ezaugarriak: VII. zenbakia. 1989ko jorralle-ekainilla.

«Euskerazaintza» inguruko taldea isolamendu haundian bizi da aspalditik. Euskaltzaindiari eta bere euskara batuaren ereduari aurre egin asmoz sorturikako beste akademia honek duela urte batzu zuen oiartzun publiko eskasa ia hutsa da

gaur egun, geratzen zaien kanporako islada bakarretakoa boletin hau dugula. Bertan, nahasketa haundiko idazlanak argitaratzen dira. Batez ere —ohizkoa duten bezala— erreibindikatzen dituzten idazleen erreibindikapena eta goi-aipamenak (Lino Akesolo, Santi Onaindia, Tene Mujika...). Sekula ez dira falta euskararen inguruko gogoetak, ezta euskara batua erabiltzen duen inoren kontrako erasorik

ere. Kasu honetan, Kintanari eta Eusko Jaurlaritzari tokatu zaie txanda. Isolamendu sozialak zer puntutara ino eraman dezakeen ikustearren, hara zer dioten Mari Karmen Garmendiari bidalitako gutun batean, Aholku Batzordearen izendapena dela eta: «Gaur politikan, ETA ta "H. Batasuna" salatzen eta gaitzesten dituztenei izkuntza-alorrean oraindik aien jokabidei jarraitzen diete bete-be-

tean, bestelako iritzidunak eta bestela euskeradunak baztertuz eta oinperatuz. Bide auxa darama Eusko Jaurlaritza'k bere menpeko Batzorde eta Sail guztiekin». Perla bat da, baina ez bakarra.

ASTE HONETAN NABARMEN

EDORTA JIMENEZ

Obabakoaren umea ei da Karla

Izenburua: Carla.

Agilea: Anjel Lertxundi.

Argitaletxea: Erein.

Orain dela hogeitik gora urte literatura euskaraz idazten hasi zirenetarik gutxi dira egun ere zereginari eusten diotenak. Anjel Lertxundi bakanduhorietarikoa dugu. Beste inork best-sellerrik egin badu ere, berak egin du gure literaturgintzan —kasu! euskal literaturan, literatura vascan barik—, «Hamaseigarrenean aidanez» harekin. Hara non baina, beste 'best-seller' batek, «Obabakoak» legendako ipuin bildumak hain zuzen, sustraitik irauli dizkion erizpideak luzaroan ibilitako Anjel Lertxundiri. Berak aitortu du, hurrengo hitzen bidez, kazetariak zuzen idatzi baditu, behinik behin:

«Atxagaren «Obabakoak» irakarri eta gero, iruditu zitzaidan ezin nezakeela bizi guztian «Tobacco days»-en tankerako nobelak egiten, eta orain esango dizut «Carla» hau ez litzakeela esistituko lehenago «Obabakoak» egon ez balitz. Atxagarena halako mugari bat da. Idazleok frogatu dugu normalizazio teknika iritsia dugula eta hemendik aurrera ez da aski izango kostunbrismoa».

Egia da, kostunbrismoa egiten izan da orain arte,

askotan, euskal literaturan. Hala ere, besterik ere egin izan da eta egiten da, egin. Beraz, bere buruaren gainean badio Lertxundik, ederto. Beste guztiak direla-eta ere esanez gero, «kostunbrismoa» egin izan dela, askotxo eta lartxo ere bada. Halako aitortenak alde batera utziz, nobelaren harira etorriko naiz, ez, aitzitik, esan barik utzita «oso bestelako nobela kaleratu duela» oraingoan Lertxundik. Bestelakoa, egia osorik esateko, egilearen beraren aurreko nobelen aldean.

Errealitatea eta irudimena bereizten dituzten muga labankorrek non hasten eta non amaitzen diren itzal-le-roak ezkutatzaren digularik, artistak izaten du alde horretan galtzeko arriskurik handiena, torturatu, psikiatrizatu eta besterekin bateratsu. Lertxundik sortu digun 'pertsonea nagusiak' —nik neuk ere ez dakit azkenean zein den beraren benetakoa izena, Gortari edo— munduak sortzen ditu, marrazkilaria bait da. Mundu horretakoak, berriz, bizidun bihurtzen zaizkio, aurrerago beste egile askori bezala, irudikatua bihurtzen zaiolarik, horretara, errealtate eta errealtatea bera deus ez. Lertxundirena ez da, hala ere, nobelatik irten

eta egilearekin hitz egin gura duen pertsonaia unamunioa, esate baterako. Dena den, marrazkilaria horren beste edozein artistaren nolabaiteko prototipoa ikustea daukagu, nik uste. Ezeren truke ematen da garaipena eta, sarritan, artean, burua galtzearen truke ematen da, ez bait dago gratuitoa den arterik. Ez dakit halako alegi psikologorik eraikei, artistaren barne prozesuaren azalpena egin ala zer besterik egin gura izan ote duen Lertxundik, interpretaziotarako zabalik ikusi bait dut nik nobela hau.

Ildo horretan, pertsonaia nagusi hori inguratzen duen lekua —espazioa— ez du lar zehaztu Lertxundik, Frantzia —leku izenak frantsez ematen ditu—, Italia —oharrak egiten ditu italiaraz— ala Euskal Herria ote den jakin barik geratu naitzelarik azkenean. Euskal Herria ere diot, esaldi pareta tartekatu bait du gaztekeraz, pertsonaien ahoetatik isuriak. Ez dio lar ardura kanpoko espazio horrek, alabaina, barrukoak baino, egileari berari ezezik pertsonaia nagusiari ere. Barruko espazio hori adierazteko hizkera asmatu behar izan du, horregatiko, Lertxundik, berak esan bezala, aurreko

nobelakoa alde batera utzita. Sinestu egiten diot, lan ikaragarria egin bide izan du edozein literaturgintzan euskarria den hizkuntza, oraingo honetan euskara, bere premietara egokitzten Lertxundik. Ni neu, jokoz kanpo utzi nau behin edo behin. Beharbada, hizkuntza nire burua baino azkarrago dabil eta naiz konturatzen.

«Esnatu denean jakin du Gortarik Carlak gratuitoa behar duela izan. Maitasunean ezer txarrik egon daitekeenik sinesten ez, eta bete-betea eskaintzen dena. Ezeren truke. Erraizetan daraman maitasun egarriaren zentzu berdinaren truke ez baldin bada, behintzat» (72. orr.)

Lertxundiren estilo berria da, Obabakoak horren osteakoa. Hirugarrenez ere.

Asteazkenean,
«*Moderato canatatore*»:
Hilketa harrigarri
baten ondorioz, Ane
Desbardesek

krimenaren lekuan
Chauvin ezagutzen du,
berekin bapateko
harremanak izaten
dituelarik.

Akzio ugari

Datorren asterako ditugun pelikulak, akziozkoak dira batipat eta orokorrean nahiko atseginak edo dibertigarriak behintzat. Bi pelikula 60. hamarkadakoak dira eta heriotza, sexoa eta iragan erotikoa murghiltzen gaituzte. 40. hamarkadako beste bi Tarzanen abenturei buruzkoa bata eta bestea bizikleta lapurren istorio bat agertzen

dizkigutenak dira. Azkenik 50. hamarkadako filma, interesgarriena agian, Indiako lama zahar batekin hasitako gazte baten Britainiako espioitza zerbitzuaz da.

Asteazkenean, «*Moderato canatatore*»: Hilketa harrigarri baten ondorioz, Ane Desbardesek krimenaren lekuan Chauvin ezagutzen du, berekin bapateko harremanak izaten dituelarik. Zuzendaria: Peter Brook. Antzezleak: Jeanne Moreau, Jean Paul Belmondo eta Didier Haudepin.

Ostegunean, «*Bizikleta Lapurrak*». Langile bati, lanera-ko erabat beharrezkoa g zaion bizikleta ohostu diote eta hura berreskuratzeko ahaleginetan dabil. Zuzendaria: Vittorio de Sica. Antzezleak: Lamberto Maggionani, Enzo Satiola eta Lionella Corelli.

Larunbatean, «*Tarzan New Yorken*». Hiru nazkante Tarzanen oihanera doaz lehoiak harrapatza eta Boy eramaten dute bueltan New Yorkera. Noski Tarzan atzetik doa berriz etxera eramateko. Zuzendaria: Richard Thorpe. Antzezleak: Jhonny Sheffield, Jhonny Weissmuller eta Maurren O'Sullivan.

Larunbatean baita ere, «*The Swinger*». neska gzte bati, bere bobelak atzera botatzen dizkiote behin eta berriz eta azkenen, bere iragan erotikoa buruzko liburua idaztea erabakitzen du. Zuzendaria: George Sidney. Antzezleak: Ann Margaret, Tony Franciosa eta Robert Coote.

Azkenik, igandean, «*Kim*». Lama zahar batekin hasia den indiar gazteak, Kimek, Ingalaterrako zerbitzu seker-tuentzat espia bilakatzeko erabakia hartzen du.

Zuzendaria: Victor Saville. Antzeleak: Errol Flynn, Dean Stockwell eta Paul Lukas.

Hondartzan telebistarik ez

Udara iritsi da eta ia pasa ere bai, eta Euskal Telebis-tak ikuslegoa erakartzeko erizpideak aldatu ditu, telebistarik ez omen bait dago. Serial eta saio berri mor-doa agertu da eta zenbaki irabazlea, 13a da. Promesa be-teta geratu da; bejondeizuela. Udal kirolei buruzko pro-grama freskagarria daukagu, urte guztian zehar eskeini ezin den ikuskizunei buruz. Honekin batera, herriko festei buruzko beste saio bat ere sartu zaigu pantailan eta gure geografia guztitik hain sarri agertzen diren festa eta ja-rioen imajina eta saltsa erakutsiz. Beroa iritsi da eta ba-koitzak egin ezin dituenak gogoarazteko, telebistan nahi-ko aukera dago.

Saio berrien ildotik beste zenbait programazio berezi ere barneratu dira. Pasa den larunbatean hasi zen opera-ri buruzko 13 ataletako saioa. Programa honekin lirika-ren pertsonaia nagusienak agertuko zaizkigu, Verdi,

Haendel, Strauss, Rossini, Mozart e.a. Beste hainbat ka-pitulotako seriea, 13koa, Charles Dickens liburuan oinarritutako «*Grandes Esperanzas*» izanen da. 25 minu-tutako atal bakoitzak, liburu ospetsu horren fantasian murgildu nahi izango gaitu. Hamairua Euskal Telebis-tako zenbakia dela garbi uzteko, beste 13 ataletako saio berri bat ere agertuko zaigu, «*Los Mallens*». Britainiar filme ho-nek aberastasun eta boteraren inguruko akzioa azalduko digu.

Baina dudarik gabe interesgarrien eta erakargarrien suertatzen den saio berria, «*Gutxiengoak Europaren Abe-rastasuna*» da. Programa berezi hau Europako gutxiengo txikia diren herri ezberdinetako telebistek elkarrekin ko-produzitu duten 11 ataletako dokumental interesgarria da. Bakoitzak 35 minutu izango ditu eta saioaren helburua, heri txiki hauek elkarren artean lotu eta bata bestearen errealtatea hobeki ezagutzea da. Hala ere, saioaren lor-pen ederrena, dokumentalak nork egiten duituen da, he-rri bakoitzak beste bati buruz eginbeharko bait du eta ez bere propioa. Honela, ETBk Jugoelabiarriko Istriar herriari buruzko lana beteko du, eta honek guri buruzkoa. Gutxi-tan egin izan da honelakorik Europako telebistetan eta modu honetan gainera. Lan oso interesgarria eta ikusle-goarentzat erakargarria.

XABIER BENITO

zinema

Haur zinema Donostialdean

Udako zinema eskaintza murriztuta, adin gutxikoak irabazle suertatu omen dira. Izan ere, "Haur zinea" sailaren barruan, aste honetan zehar eta kultur etxe donostiarretan koxkorrenek izango dute zer ikusterik: Loiolakoan alegia, datorren larunbatean, hilak 22, "Gremlins" eguerdiko 12etan. Intxaurrendoko Larrotxenen berriz, hilaren 17an, astelehenez, batetik "La bahia de las esmeraldas" eguerdiko 12etan, eta ordu berean baina ostegunez, hilak 20, bestetik "Mi amigo el fantasma". Azkenik Altzako kultur etxean, datorren asteartean, uztailak 18, "Un secuestro de locos" goizeko 10,30etan eta arratsaldeko 7etatik aurrera.

Bananak Azpeitian

uztaila

22 Loiola'91 batzordearen eskutik, datorren larunbatean agiriko zinema pantailaratze bat izango dugu ikuskizun Azpeitiako plazan. Hain zuzen ere, "Bananas" izenburuturiko filmea izango dugu ikusgai aipatu enparantzan arratsaldeko 11etatik aurrera.

antzerkia

"Arabiar kalejira" izeneko muntaia plazaratuz, datorren asteazkenean, hilak 19, "Koloka" taldea izango dugu ikusgai Intxaurrendoko kaleetan zehar.

Loiolako parke zaharrean, datorren ostiralean, hilak 21, "Hika" taldeak "Eta ohea egin gabe" izenburuko antzez-kizuna bistaratuko du gaueko 11etan hasita.

Alkain kontaria

"Ipuinaren ordua" izenburuko sailaren barruan Angel Alkain izango dugu ipuin ihardunean Donostiako hainbat kultur etxetan. Hain zuzen ere, hilaren 18an, asteartez, eta 20ean, ostegunez, Okendokoan izango dugu goizeko 11etan. Halaber eta azkenik, hilaren 19an, asteazkenez Loiolakoan izango dugu kontu kontari eguerdiko 12etan.

Jacknife, hirurak bat

parrameriketako Connecticut estadian. Ile luzedun, kasketadun eta ehiztari itxuradun Robert de Nirok atea kolpeka jotzera datorkio bere lagun-soldaduki-deari. Arrebaren oneritzia jasoko du, nebaren arbuioa ere bai. Lagunak ez du bere antzinako gudukidea onartu nahi, onartzearekin Vietnamgo gertakizunak haintzat hartu beharko lituzkeelako. Laguna ez dago horretarako prest, kol-darkeriaz edo. Robert de Nirok, Meks alegia, lagun apaldua astintzera dator, haien arteko harremana estutzeko gogoz.

Meks, Ed eta Marta, hiru. Vietnamgo guduan ere hiru ziren. Bi lagun hauen arteko lotura Bobby baitzen, guduan biek galdu zutena, biek pertsonarik hobetzat zeukatena eta Bobby bere bizitzaren truke bi hauenak salbatu zituen. Bobby berdin sakrifizioa. Bobby Ameriketak ordaindu behar izan zuen seme-prezioa. Hainbat Bobby koitaduk bizitza eman zion Vietnam, edo Bobby da Vietnamek ohostutako semea.

Gauregun veteranoek bizitzen segitu behar dute, trauma gaindituta edo gainditu gabe. Meksek gainditu duela dirudi baina lagunak ez du inondik inora gainditu, alkoholismoan ito nahi baitu kontzientziak eragindakoa, Vietnamgo ondorioak, alegia. Meksek badaki eta astintzera datorkio. Gero ere Martarekin enroilatzaren delarik. Berritoren tringulua, ez dakiguna Marta erabiltzen ote duen Meksek bere helburua lortzeko. Egin diezaiokegun kritika filmeari lagunaren salbazioa litzateke, laguna nolabait salbatzen da eta. Ameriketak hainbat gazte Vietnamgo guduarekin itsutu ondoren, badirudi ondorio zein gero-gerokoak bakarka ordaindu behar dituztela partaideok. Eta azkenean denek gainditzuten dutela, ezer gutxi gertatu bailitzan. Horretan da nonbait faltsua filmea.

De Niro ezin, darion diztira ukatu. Humorea gainezka dauka dialogoetan. Dantzaldi batetara gonbidatzen du Martak eta Meks mekanikoari irakasle batekin aurkeztzen dio. Irakasleak: 'Ni X naiz, Zientzia Espazialak' eta Meksen erantzun-aurkezpena: 'Ba, ni Meks naiz, Kotxeak.', adibide bat baino ez delarik.

EDURNE

□ 'Jacknife'. Zuzendaria: David Jones. Gioia: Stephen Metcalfe. Argazkia: Brian West. Musika Bruce Broughton. Aktoreak: Robert de Niro, Ed Harris, Kathy Baker. EEBB. 1988.

musika

■ Bilboko *La Casilla* polikiroldegian, Silvio Rodriguez eta Anje Duhalde ("Nahas-mahas" plastikozko berria besapean) izango ditugu kantari igande honetan, hilak 16 eratuko den kontzertuan. Arratsaldeko 8etan.

■ Alegiko gaztetxean, hilaren 16an, igande, "O.K. Korral" eta "The Covers" kontzertuan arratseko 11etan.

■ Donostiako Zurriola pasealekuan, datorren ostegunean, hilak 20, "Golden Apple Quartet" godspell taldearen kontzertua arratsaldeko 8etan.

■ Datorren ostiralean, hilak 21, "M-ak" eta "Tahúres zurdos" entzúngai Zornotzako plazan gaueko 10,30etan.

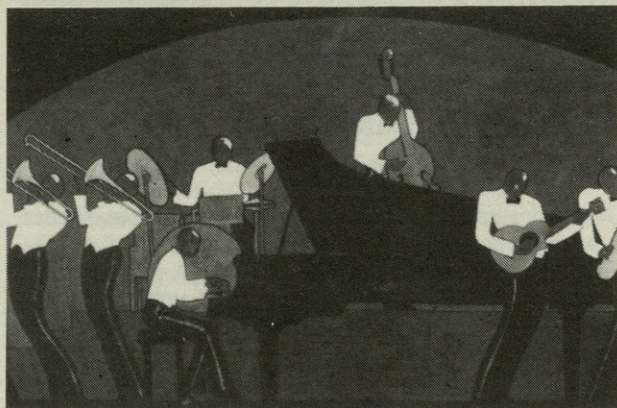
■ Uztailaren 21ean, ostirale, Foruko plazan "Tu-k" eta "Delirium Tremens" kontzertuan gaueko 11,30etatik aurrera.

■ Loiola 91 ekitaldi egitarauaren barruan, eta XIX. Nazioarteko Musikaldiaren eskutik, datorren ostiralean, hilak 21, Baionako "Choeur du Pays basque" abesbatza entzúngai izango dugu Loiolako basilikan.

Gasteizko XIII. Jazzaldia

Urretxu, Getxo, Donostia eta Hendaiako jazzaldien lekuko hartuaz, aste honetan plazan izango dugu *Gasteizko XIII. Jazzaldia*, non, Gasteiz hotela, hainbat zinema areto eta kalek kaleko ikustentzuekizunez aparte, honako kontzertu hauek izango ditugun: Hilaren 17an, astelehenez, "Triple Treat" eta "Dee Dee Bridgewater" Guridin. Mendizorroztan berriz, batetik hilaren 18an, George Benson, Dizzy Gillespie eta "Phil Woods All Stars"; biharamunean, hilak 19, besteik, "Tuck & Patti" eta Chic Corea; hilaren 20ean, asteazkenez, berriz "Modern jazz quartet", Eddie Daniels eta "Kenny Drew Trío". Hilaren 21ean bestalde, Stephane Grappelli eta "Betty Carter & Her Trío". Azkenik, datorren larunbatean, hilak 22, "Andy Summers Band", Max Suñé, "Carles Benavent eta "Salvador Trío".

Hendaiako Jazz-pop-blues jaialdia.— Hona hemen aste honetan zehar Hendaiako jazz-pop-blues jaialdiak, Gaztelu Zahar pilotalekuaren markoan arratsero 10etan, plazaratuko dizkigun entzutekoen berri. Datorren asteazkenean, hilak 19 Joe Cocker eta Lavine Hudson. Biharamunean berriz, uztailak 20, Ruper Ordorika eta Albert King. Azkenik, hilaren 21ean, ostirale, "Negresses Vertes" eta Jimmy Cliff. Bistan da egitarau ezin hobea dela, ez ahaztu beraz.

Sestaoko VI. Folk musikaldia.— Jazz musikak zeharo zurupatutako uztalean badugu beste doinuentzako tarterik, besteak beste, Sestaoko Folk Musikaldia. Zeinak aste honetan lau entzuekizun eskainiko dizkigun. Bi hilaren 21ean, ostirale, batetik Valladolideko "Celtas cortos" alde zaharreko plazan gaueko 9,30etan, eta bestetik Mikel Laboa Markonzagan arratseko 11etan. Beste biak berriz, biharamunean, hilak 22, alde zaharrean "Ganbara" 8,30etan, eta Markozagan "Ketama" 11etatik aurrera.

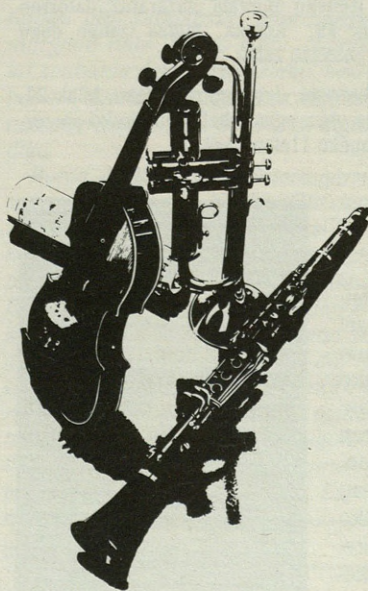
■ Altsasuko Burunda frontoian, hilaren 21ean, ostirale, Amaia Zubiria eta Pascal Gaigne gaueko 10etan.

■ Errenderiko Xenpelar plazan, datorren larunbatean, hilak 22, Anje Duhalde, Pello Etxebeste eta Jon Bergaretxe kantari gaueko 10etan.

■ Michelin polikiroldegian, hilaren 22an, larunbatez, "Hertzainak" kontzertuan gaueko 11etatik aurrera.

■ Makeako plazan, datorren larunbatean, hilak 22, "Delirium Tremens" gauerdiko 12etan.

■ Soraluzeko plazan, datorren larunbatean, hilak 22, "M-ak" eta "Tahúres zurdos" kontzertuan gauerdiko 12etan.

bertsoak

■ Larunbat honetan, hilak 15, bizkor beraz, bertso saio bat izango dugu Alegiko plazan, non, Pablo Urretabizkaia gaiak jarrita, Millan Telleria, Andoni Egaña, Jon Sarasua eta Sebastian Lizaso bertsolariak kantari izango ditugun.

■ Igande honetan, hilak 15, Donostiako Konstituzio plazako 5. atariko lehenengo balkoiari so jar zaitezte eguerdiko ordubatean, izan ere, zalantzarik gabe, bi bertsolari ihardunean entzuteko aukera izango duzue Ilazki euskaltegiko talai horretan.

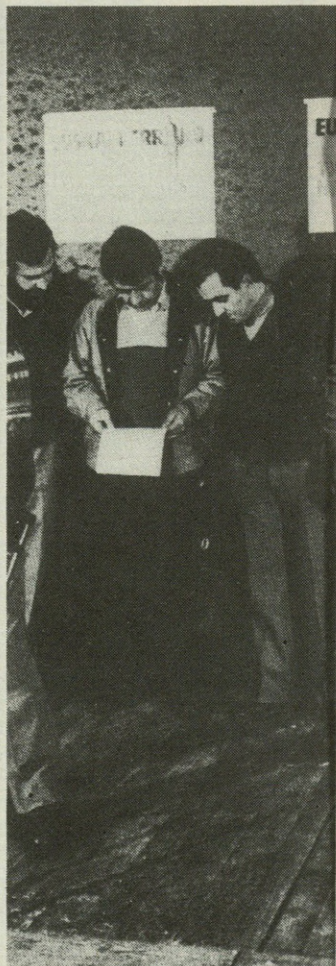
Asteasun bi

uztaila

16 Igande honetan, goiz eta arratsaldeko bertso ihardunean, Asteasun bi bertsolari izango ditugu entzungai. Hain zuzen ere, Santamaña auzoan Iñaki Murua eta Sebastian Lizaso izango dira elkarrekin bertsoa ihardungo dutenak.

Goierriko bertsolariak Lazkaon

Maizpide euskaltegiak paratuta, datorren asteazkenean, uztailak 19, bertso jaialdi bikaina plazaratuko da Lazkaoko Areria zinematokian gaueko 9,30etatik aurrera, non Goierriko bertsolariak parte hartuko duten, besteak beste: Euxebio Igartzabal, Iñaki Murua, Xabier Zeberio, Patxi Iraola, Florentino Goiburu, Xabier Narbarte eta Iñaki Goiburu.

ihardunaldiak

Baztandarren biltzarra.- "Nafarroa Euskal Herria" lemapean uztailaren 16an izango da aurtengo Baztandarren biltzarra Elizondoko herrian. Urtero gertatzen ohi den legez, ekitaldi frango izango dira egun hionetan Elizondoko kaleetan zehar, Baztandarren biltzarra izaki, Euskal Herri osoko jende frango gerturatu delarik. Festa eguna igandea baldin bada ere, bezperatik izango da zer eginik Elizondón, besteak beste musika jaialdia izango delarik goizerarte. Egun bereko ekintzei dagokienez, Baztango mutil dantzak ikusteko aukera aparta izango dugu, bertako gazteek dantzatuta. Ohitura zaharrei jarraiki, herri ezberdinetako orgak izango dira ere ikusgai, guztien artean giroa alaitu asmoz.

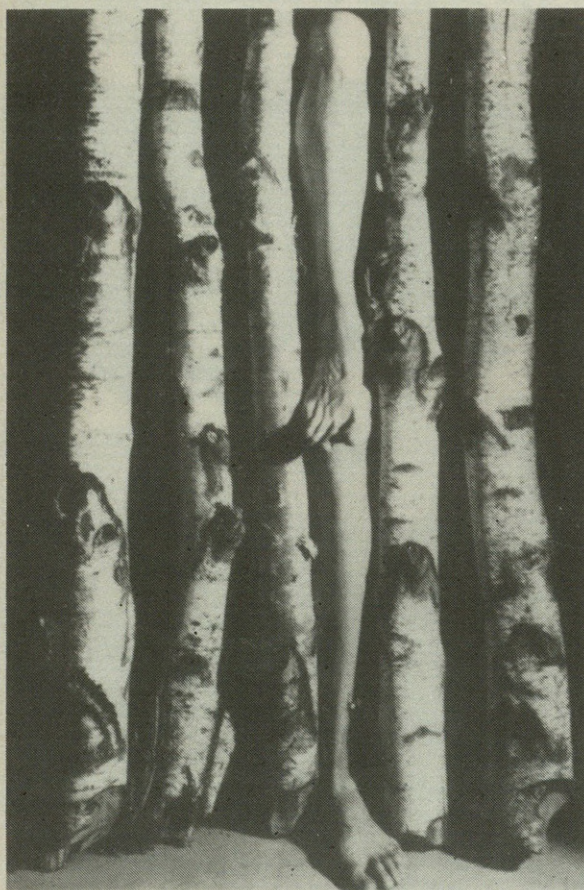

Tolosa-Uztaritze anaitasuna

uztaila

16 Bi herrien arteko anaitasun agiriaren bigarren zatia gauzatzeko, Tolosako udalak autobusak antolatu ditu Uztaritzera joateko uztailaren 16an. Egun honetan jaiak ospatzen dituzte Uztaritzen, eta Tolosako udalkideek anaitasun agiriaren bigarren zatia zinatzeke gonbidatuak izan direnez, udalak deialdi irekia egiten du, Tolosako talde, erakunde, eta elkarteei nahiz jendeari orokorrean zuzenduta. Joan ahal izateko, izena eman behar da Udaletxeko euskara zerbitzuan, bertan txartelak banatuko direlarik.

Udako euskal unibertsitatea.- Oztopo ororen gainetik Udako Euskal Unibertsitateaik edizio berri bat burutuko da aurten ere, honekin XVII.a betetzen delarik. Uztailaren 17an, eguerdiko 12etan, Larraona ikastegiaren areto nagusian izango da ekitaldiaren irekiera, UEUko zuzendariak eskainia. Ondoren sarrrera hitzaldia izango da, sailetako eskolak arratsaldean hasiko direlarik. Lehen aste honetan ikertuko diren gaiak ugariak izango dira, nahiz eta hauetariko asko bi astetan aztertu. Besteak beste, antzerkilaritza, bertsolaritza, filosofia, soziologia, glotodidaktika izango dira aztergai. Gai hauek aztertzeaz gain, urtero gertatzen ohi den legez, kultur ekintza frango sortuko dira Larraona ikastegian, festa giroa ere aparta izango delarik.

SUSA erreztala

Ale bikoitz batekin datorzkigu honako honetan SUSAKo lagunak, "Itzalpeko ahotsak" deiturikoa. Gartzelan idatzitako hainbat eta hainbat lan eskuratu dituzte aldizkari honetan, lan hauekin batera Iñaki Aramaioekin eginiko elkarriketa irakurtzeko aukera ere eskeintzen ditugularik. Baina ez da hemen bukatu SUSAKoek eginiko lana, liburuak aurkezteko asmoz zenbait erreztal ematen ari bait dira gure herrietan zehar. Ondarroa eta Donostiako erreztalaren ostean, UEUk eskeinitako giro apartaren barruan, erreztal berri bat izango da uztailaren 18ko afalostean Larraonan.

ikastaroak

● **Ehungintza ikastaroa.** Artelekuk urtean zehar antolaturiko ikastaroen artean ehungintza ikataro bat burutuko da abuztuan, arduraduna Josep Grau Garriga izango delarik. Inskripzioa ehungintza ezagupideak dituzten pertsona guztiek eska dezakete, onartuen hautapena tailerraren arduradunak egingo duenarik. Ikastaroa esan bezala abuztuan burutuko da, astelehenetik ostiraletara, ikasleen gehieneko kopurua 10ekoa izango delarik. Eskaera, inskripzio orria, curriculum vitae laburra eta eginiko obraren koplerezko hiru argazki edo diapositiba, neurria adieraziz, Artelekun aurkeztu behar da uztailaren 24a baino lehen: Kristobaldegia 14, Loiola. 20014 Donostia.

● **Eskultura tailerra.** Angel Badosek Artelekun bertan zuzendutako eskultura tailerraren barruan astero astero antolaturiko hitzaldien artean, aste honetan Bartzelonako Arkitektura eskolako irakaslea den Javier Biurrun izango da ari tuko dena, honek aztertuko duen gaia "Energia-espazioa" izango delarik.

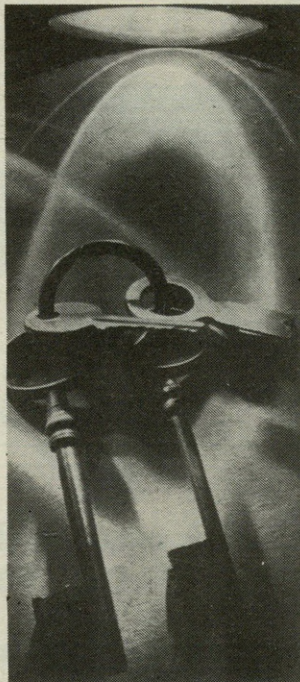

● **Xubereraz mintzo.** Lehengo astean ikastaro honi buruzko informazioaren barne zenbait akats egin genituen, hona hemen berriro ikastaro honi buruzko zehaztasunak: Irabarneko gazteluan izango da ikastaroa uztailaren 31tik abuztuaren 12a bitartean, bertan hamar leku daudelarik hegoaldeko jendearentzat. Izena emateko honako telefono honetara jo dezakezue: 94-4692697 Jabitaz galdetuz edo 07-33-59657571 Beñatengatik galdetuz.

lehiaketak

Argazki lehiaketa. Zumarragako udaleko kultur batzordeak, herriko jaiekin bat eginik "1989ko Santa Isabel" argazki lehiaketa antolatu berri du, lehiaketa honetan nahi duten zaletu guztiek har dezaketelarik parte. Lehiaketan koloretako argazkiak, txuri-beltzean eta diapositibak aurkezteko aukera egonik ere, gaia libre izango da. Argazkien euskarria 50x40 zentimetrotakoa izango da ezinbestez; euskarri honen barruko argazki paperaren eta argazki-irudiaren neurria egilearen aukeraren araberkia izango delarik. Lehiakide bakoitzak lau lan aurkeztu ahal izango ditu parte hartzen duen sailean. Lanak Zumarragako udalera igorri behar dira uztailaren 15a baino lehen.

Olerki lehiaketa. Pasai-Antxoko udal liburutegiak "VII Pasai Hiria" olerki lehiaketa antolatu du, 15 urtetik gorako olerki zaleentzat. Lanen gaia libre izango da eta egile bakoitzak nahi duen original kopurua aurkez dezake, 200 bertso izango dituztelarik gutxienez. Lanak makinaz eta tarte bikoitzez idatziak beharko dute izan, 3 kopia aurkeztu behar direlarik. Lanak honako helbide honetara bidali behar dira azaroaren 8a baino lehen: Pasai-Antxoko udal liburutegia. Kultur etxea; Hamarretxeta kalea, Pasai Antxo, Gipuzkoa.

kirolak

Donostiako Triathlona

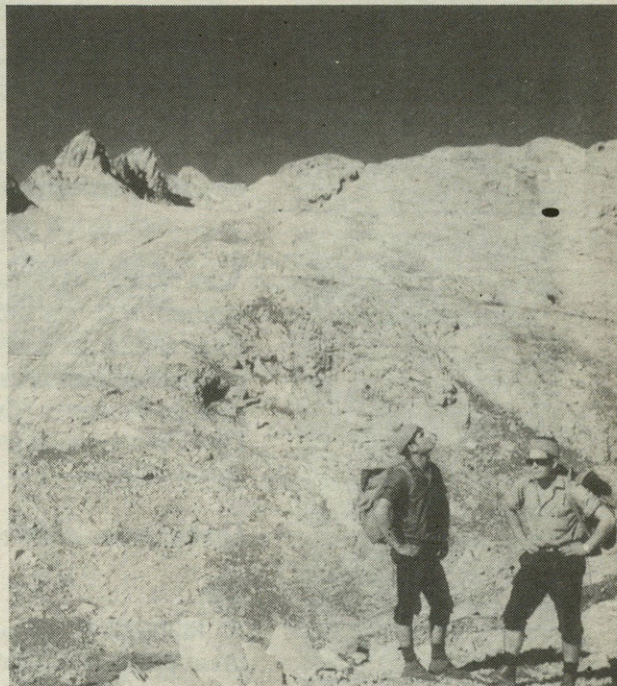
Uztailaren 16an jokatu da Donostiako triathlona, bertan Euskadiko eta Espainiako kirolari bikainenak elkartuko direlarik. Hiru dira kirolariak egin beharko duten lana: 1.500 metro igerian, 45 kilometro bizikletan eta 10 kilometro korrika. Faboritoetaz hitzegiterakoan, Euskadi mailan Gorrotxategi gizonezkoen artean eta Dina Bilbao emakumezkoen artean aipatu behar dira, estatu mailako kirolarien arteko lehia faboritoak ugariak direlarik.

Sega txapelketa

uztaila

16 Igande honetan jokatu da Oiartzungo Pikoketa zelaian Gipuzkoako sega txapelketaren azkena, lehenengo bi postuak lortzen dituztenak Euskadiko txaplekterako txartela eskuratuko dutelarik. Aurretik eginiko kanporaketan ostean, honako lau segalari hauek izango dira Gipuzkoako txapelaren bila arituko direnak: Agirrezabala, Etxeberria, Bengoetxea eta Gabirondo. Irabazleak 90.000 pezeta jasoko ditu, bigarrenak 80.000, hirugarrenak 75.000 eta laugarrenak 70.000.

mendi ibilaldiak

- ☐ **Antiguoko mendizaleak:** Ansabere-Leskun bira egingo dute Antiguoko mendigoizaleek uztailaren 16an.
- ☐ **Tabira:** Iparla-Elizondora egingo dute ibilaldia Durangoko mendizaleek uztailaren 15 eta 16an.
- ☐ **Aitzgorri:** Beasaingo mendizaleek Alsua-Beasain bira egingo dute uztailaren 16an.
- ☐ **Euskalduna:** Andoain-Andatza-Orio gazteentzako bira egingo dute Andoingo mendizaleek uztailaren 16an.
- ☐ **Edurtza:** Gasteizko mendizaleek Arborora egingo dute ibilaldia uztailaren 16an.
- ☐ **Goikogane-Mendiko lagunak:** Nerbioi garaiko mendizale elkarte osatzen duten mendizaleek Jatarra egingo dute ibilaldia uztailaren 16an.
- ☐ **Juventus:** Otsagira egingo dute irteeraldia Bilboko mendizale hauek uztailaren 16 eta 17an.
- ☐ **Uzturre:** Tolosako mendigoizaleek Escarrilla-Lago Ip-can-franc bira egingo dute uztailaren 16an.
- ☐ **Idiazabal:** Izal-Orio, Orio-Hondarrabi bira egingo dute Idiazabalgo mendizaleek uztailaren 15 eta 16an.

HITZEZ HITZ

«Nafarroan, zehazki,
Urralburu da hiltzaileen
buru».

Iñaki Aldekoa
(Egin, 89-7-7)

«Desagerturik uste
genuen joera faszista
baino ez da PNVk
Europako talde
demokristauan sartzeari-
buruz hartu duen
kontrako erabakia».

Julen Gimon
(Deia, 89-7-8)

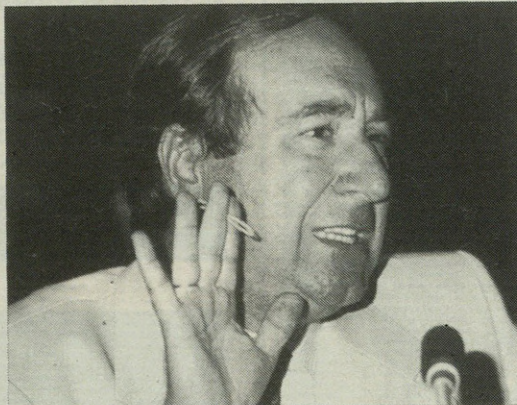
«Nere idurikoz, Atienza-k
esandakoak, gezurra
izateaz gain iraingarriak
dira abertzaleontzat».

Baltasar Marin
(Gaur Express, 89-6-27)

«Den-dena politizatu da
eta entrepresen
politizazioa erabat
arriskutsua suertatzen
da».

Enrique Antolin
(D.V., 89-7-8)

GORDETZEKOAK

Bandrés berdeen taldean?

CATALUNYAKO berdeek Hego Euskal Herriko «Eguzki», «Eki» eta «Bizkaiko Koordinakunde Ekologista» rengana jo dute Euskadiko Ezkerraren inguru-giroko politika zertan den jakin ahal izateko. Ezaguna da Bandrésék "Grael" taldean sartu nahi duela, Estatu frantses nahiz espainiarreko berdeek kontrako eritzia dutelarik.

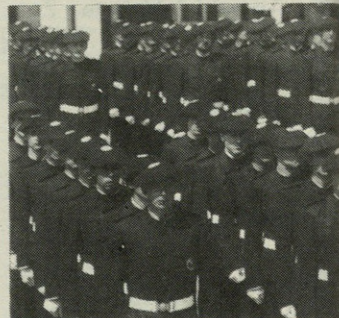
Euskal preso politikoen egoera

PRIBILEGIOZ giltzapeturik omen daude euskal preso politikoak. Sakabanaketari jipoiak, trasladoak eta abar gehitzen badizkiogu, hala beharrez hainbat presori egokitu zaion espetxea dela eta, pairatzen ari diren egoera aipatu behar: Carabanchelen dagoen Jesus Mari Zabarte, Alcatatik ekarri zutenetik —orain hilabete bat— txandal batez bakarrik dago, bere amak egunotan hiru kantzontzilo eta hiru kamiseta sartu ahal izan diolarik. Bestalde, zelda hutsik du arrasatearrak, funtzionarioek gaueko hamarretan koltxoia sartu eta goizeko zazpitan kentzen diotelako.

Zendoiak Larrantzar herria erosi

TXIMIST eta Cegasa pilak egiten dituen entrepresaren jabe den Zelaiak, Larrantzar herria erosi du Araban. Mutil-zahar honek hiri handiak ez ditu maite aidanez, eta asteburuak lagunekin lasai igarotzeko Larrantzar herria erosi eta lur komunalak eta gutzia hesiz inguratu du.

EZPALAK

ELKARTE AUTONOMIKOAN POLIZIA ERRUZ

●Elkarte Autonomikoa Europar polizia gehien duen eskualdea dela eman du aditzera Gasteizko gobernua argitaratzen duen "Delegación" aldizkariak. Zehatz-mehatz: 3.600 'nazional' 3780 guardia zibil; 3671 ertzaina; 112 miñoi; eta 2871 udaltzaingo. Mila biztanleko 6,5 polizia hain zuzen. Aldizkarian aitatzen denez, orohar, 9.500ekin nahiko litzateke.

ABUZTUAN HASIKO AUTOBIAREN OBRAK

●Leitzarandik barrena egin nahi den autobiaren lehen faseko obrei (Nafarroako mugatik Mugirora bitartekoak) abuztuaren erdialdean emango zaiela hasiera adierazi zuten Imanol Murua eta Gabriel Urralburuk. Bigarren fasekoak berriz, Gipuzkoako Foru Diputazioari dagozkionak, abenduan hastea dago pentsaturik, 45 kilometrotako autobia bere osotasunean 92ko udaberri partean bukatzea espero delarik.

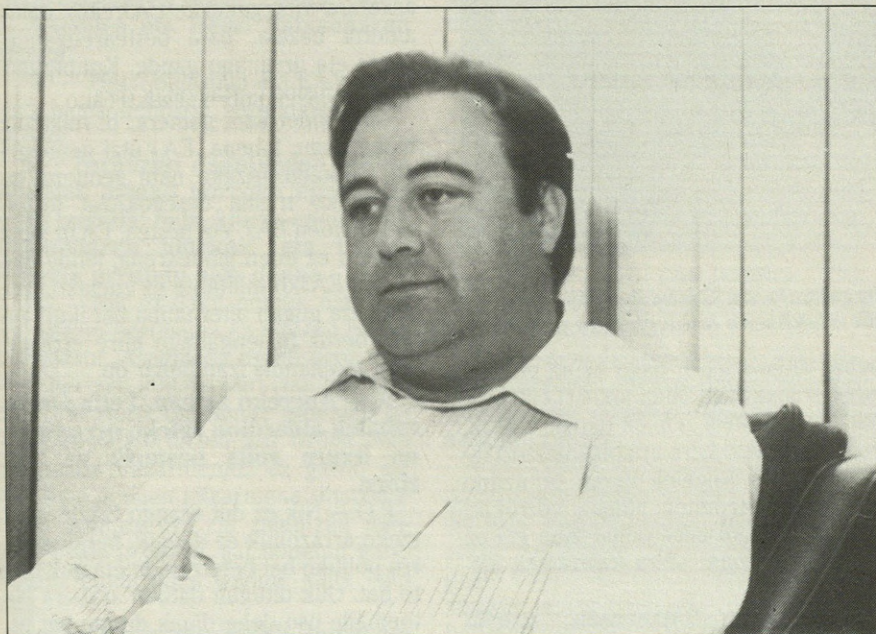
GAL-GO PARTAIDE BAT ASKE LAGA

●Ekainak 1ean, Armand Riberolles juje frantsesak Patric Pironneau GAL-go partaideak aske utzi zuen. Legionari-ohi hau 88ko maiatzean Tours-en atxilotua izan zen Dominique Thomas 'Dama Negra' rekin zerikusirik zuela bide. Pironneau-k Riberolles jujeari adierazi dioenez, GAL-en barruan bere lana mertzenarioak kontratatzea zen, Amedo eta Thomas-en aginduz.

Patxi Ormazabal, EAko bozeramalea Gasteizko Parlamentuan

«PNV/PSOE koalizio gobernuaren kirtena Madrilen dago»

PNV utzi eta Eusko Alkartasuna eratu zuenetakoa dugu Patxi Ormazabal gasteiztarra. Soziologoa, Jose Angel Cuerdarekin Gasteizko udalean zazpi urtez izan ondoren eta 'Fagor' talde kooperatibistan eszedentziaz dagoelarik, politika munduan buru belarri ari da egun. Ardura anitz izan du eta egun Eusko Alkartasunaren bozeramalea Gasteizko parlamentuan. Gizon 'grisa' izan arren, alderdiaren barne egituraketan eragin bereziko gizona.

ARGIA.— Jasotako emaitza elektoral kaskarrak ikusirik, zein izan dira Eusko Alkartasunaren barnean hartu diren neurriak?

Patxi Ormazabal.— Zarauzko Asanbladarekin Eusko Alkartasunak hausnarketa sasoialdi bati ekin dio, hauteskunderen emaitza kaskarren ostean ho-

nen arrazoinak eta, hainbat orduz aztertzen saiatu bait gara. Edonork nahi adina denboraz nahi zuena esateko parada izan zuen, bertako eztabaida mamietsua bezain sakona izan zelarik. Eginiko azterketetan azpimarratua gelditu dena kanpaina elektorala gauzatzeko modua izan da, kanpaina horretako az-

ken egunetan ez bait genuen gure mezua, Eusko Alkartasunarena, jendearengana igortzea jakin izan; ardura guztia planifikatu zutenena eta Exekutiba Nazionalarena ere bada.

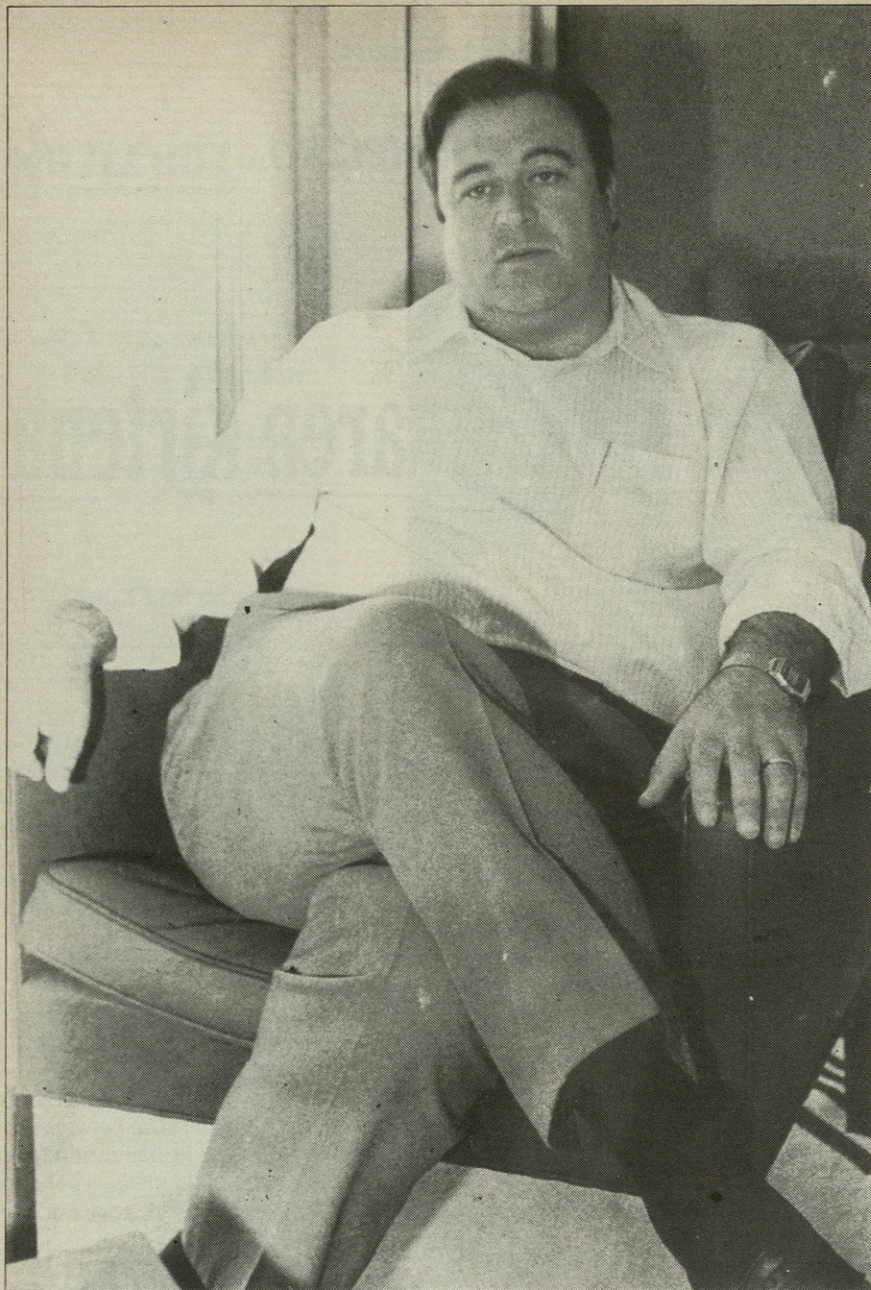
Tokian tokiko arazoez ere beren eragina izan dute, Gipuzkoakoa konponetzen ari dela dirudien arren, edo konponketaren lehen urrats serioak maiztean eman zirela dirudien arren, gertakari hark ez zigun alderdi sendo baten itxura eskaintzeko betarik utzi. Bestalde, hortxe dugu Gasteizko arazoa, gure alkate den Jose Angelena, kanpainan esku hartu ez eta beren adierazpenez gure kontrako giro txar bat eragin duena. Hala ere, elemendu guztion batuketari bota behar zaio errua, ez bakar bati.

A.— Baina huts egin duena kanpaina edota Eusko Alkartasuna alderdia izan da?

P.O.— Alderdiak ez du hutsik egin, zeren jaso ditugun emaitzak txarrak, eskasak izan arren, ez dira beldurtzeko. Gure azterketen arabera, Eusko Alkartasuna espazio politiko baten, jendearengan sartu den mezu politiko baten jabe dakusagu baina guztia esan beharra dagoenez, sortu ginen garaia euforia garai bat zen, ez ginen inon, ez oposizioan ez beste inon. Hala ere, beti esan ohi da botereak erre egiten duela, baina oposioan egoteak gehiago erretzen du zeren lana egin ostean, lan asko egin ostean, emaitzak ez bait dira nabaritzen.

A.— Zuk urteetan ezagutu duzu Jose Angel Cuerdaren gertatutakoa ikusirik zein eritzi duzu bere jokaraz?

P.O.— Adiskide handiak gara biok; elkarrekin lan handia egin dugu eta

«PSOeri euskal gizartearen barneratzea komeni zaio eta Gasteizko gobernua utziko baluke ere, zenbait postu ziurtaturik edukitzeko ahaleginetan ari da».

Gasteizko udalean zazpi urtez bere ordezkaria izan naizelarik gauza asko irakatsi dit baina Jose Angelek nortasun berezia daukan eta gurditik tiratzen duen horietakoa da, gertakariei aurre hartzen dien horietakoa. Hala ere, kon-turatu behar da gurdia, hau da, alderdi politiko bat berea baino erritmo emekiago batez mugitzen dela eta egokitasun prozesu bati itxaron behar zaiola.

Bere jokaerak alderdi politiko baten dinamika hauts dezake eta nire eritziz, gaiak aurkezteko moduan ez du asmatu, zeren Herrialdeko eta hiri mailako asanbladetan aurkeztu zituen bezalaxe Bilboko Biltzarrean beren planteamenduak aurkezteko parada izan zuen, horrelakorik inolaz ere, egin ez zuelarik.

Gutxiengoak bere eskubideak izan

behar dituela garbi dago baina gehien-goak erabakitzen duen jokuari eutsi behar zaio, bestela hor ez dauka tokirik, ezin bait dizkio bere erizpideak inori inposatu. Jose Angelek beren printzipio eta planteamenduen aldeko borrokari alderdi barruan eutsi behar zion eta ez egin duena egin, aferra kaleratzea alegia.

A.— Azken Biltzarrean, Apirila hasieran buruturikoan, ez zuen jarrrera gogorrik erakutsi.

P.O.— Biltzarre hartara joan bazen ere, ez zuen esku hartu nahi izan. Jarrrera pertsonala izan arren ez dut ulertzen zergatik jokatu zuen modu horretara. Gaia horretantxe amaituko balitz ulertuko nuke baina Biltzarrean esku hartu ez eta biharamonean Biltzarrean

“ Alderdiak ez du hutsik egin, zeren jaso ditugun emaitzak txarrak, eskasak izan arren, ez dira beldurtzeko ”

agertu beharreko kezka eta proposamenak prentsaren bitartez jaurtikitzen direnean... Ez da zuzena.

A.— Minik egin al dio Eusko Alkartasunari?

P.O.— Bai. Batez ere, irudi publikoari begiratuz, baina hainbat pertsona ere oso minduak dira, ni neu adibidez. Asko miretsi arren, esan ohi dituen askok, neurri batez bederen, hunkitzen naute eta minorra da benetan.

Gure bizitzaren hainbat ordu horretara dedikatuz, alderdi politiko berri bat osatzen eta sendotzen saiatu gara eta Jose Angel bezalako pertsona baten adierazpenek lan neketsu horren zati handi bat behera bota dezakete.

A.— Eusko Alkartasunak EAJrekin konbergentzia egiteko proiektuak arrakasta izateko aukerarik ba al du?

P.O.— Nire ustetarako ez. Beste edozein alderdi politikorekin bezalaxe, gure ideologia abertzalearengatik akordio askotara iritsi gaitezke EAJrekin, baina alderdi bezala, bata bestearengandik geroz eta urrunago gaude. Konbergentzia eta fusioa gertaezinak dira.

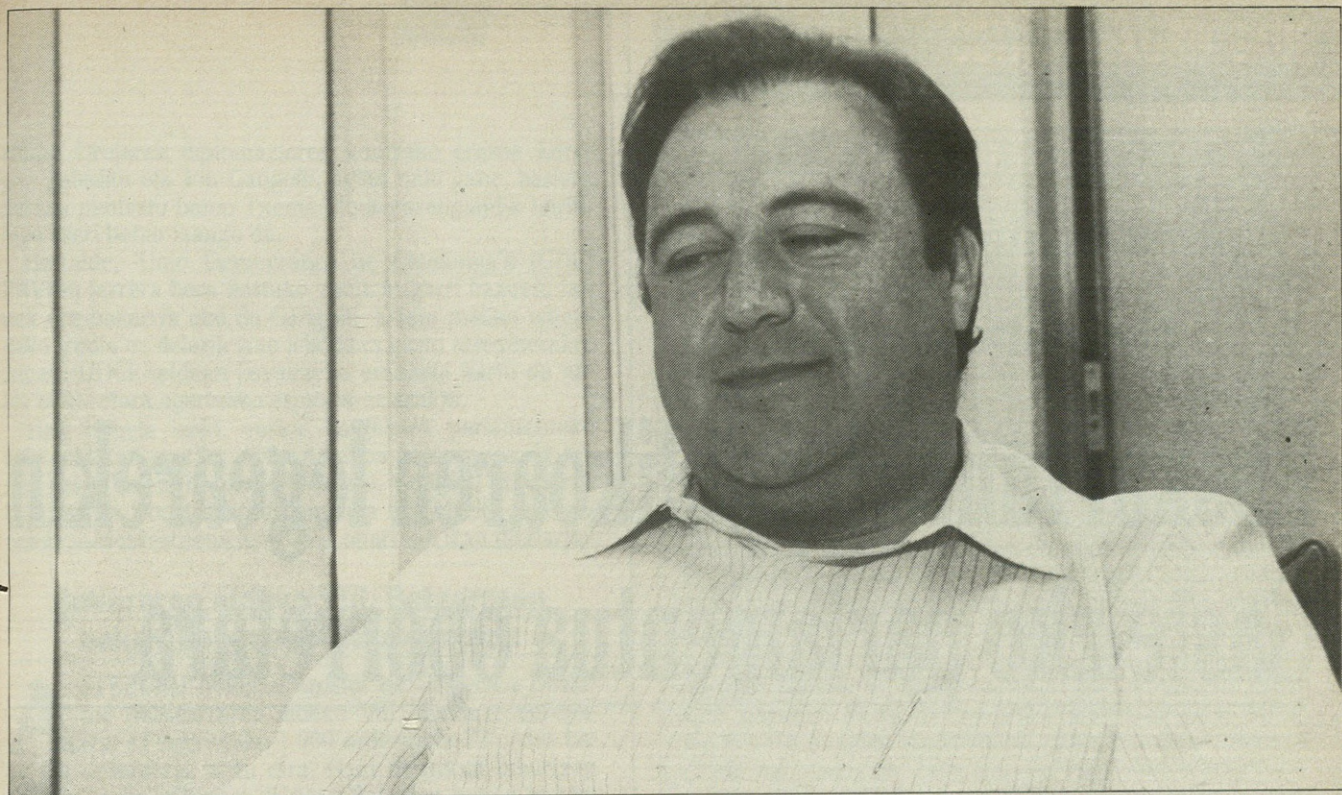
Gure alderdian, gainera, bi militante bloke dugu: lehena, EAJ utzi genuenona, Euskadirentzako nahi genuena eskuratzeko tresna desegokitzat jotzen bait genuen EAJ, eta bestea, EAJn inoiz militatu ez duen jendearena; jende hau ez zen EAJko militante ez zuelako nahi izan, eta guran alternatiba bat ikusi zuten, beraz hauenganako gure errespetoak oso handia izan behar du.

A.— Aurreko astean, Felix Ormazabalak alderdion arteko urruntasuna itxura soila besterik ez zela zioen.

P.O.— Nik ez dut esango EAJk esistitzeko arrazoinik ez duenik, berak esparru politiko bat betetzen du eta guk beste bat. Guk ditugun datuen arabera botoemaile oso deberdinak ditugu bai bat eta bai besteak, ikasketa mailak eta beste hainbat faktorek erakusten duten bezala; horrek bakarrik Eusko Alkartasunaren izatea nahiz EAJrena justifikatzen du.

A.— Ez duzue jotzen EA EAJrekin erakunde paralelo gisa.

P.O.— Ez. Inola ere ez. Hori EAJk Eusko Alkartasuna desagertu erazteko es-

Jose Angel konturatu behar dau gurdia, hau da, alderdi politiko bat berea baino erritmo emekiago batez mugitzen dela eta egokitasun prozesu bati itxaron behar zaiola, dio Patxi Ormazabalek.

trategiaren saio bat da. Bere arazoa da hori, ez gurea.

A.— Zeren artean kokatzen da hainbestetan aipatzen den Eusko Alkartasunaren bidea, Euzko Alderdi Jeltzalea eta Herri Batasunaren artean?

P.O.— Herri Batasuna eta EAJren arteko bidea definizio soziologikoa izan daiteke.

A.— Zerauzko Asanbladan bi tententzien arteko borroka egon dela jakin izan da: bata Ajuria-eneako hitzarmenaren aldekoa, eta bestea bertatik urrundu nahi duena.

P.O.— Nik ez dakit nondik datorren informazio hori baina ez nintzen horrez ohartu. Asanblada osoan egon nintzen, bertako lehendakari izan bait nintzen, eta Herri Batasunaz mintzatu ginenik ez naiz oroitzen, bai, ordea, Ajuria-enekoa hitzarmenaz; ez gaizki ala ongi egin genuen hitzarmena sinatzera koan, hori ez bait da zalantzan ipintzen, baina prentsak gai honetan gureganako eman duen irudiak kalte egin digu.

A.— PSOEk eta PNVk burutzen ari diren gobernu hitzarmenean, PSOE nagusitasuna hartzen ari den irudipenik ba al duzu?

P.O.— Dударik gabe, PSOE da etekin handienak eskuratzen ari den alderdia, hein handi batean, PSOEk, nahi duen mementuan, koalizio gobernu bat bortxatze bitartekoak dituelako. PSOE-EE-Eusko Alkartasuna triparti-

toaz mintzatu zenean, gure aldetik akordio hura ez sinatzeko arrazoin garrantzitsuenetakoa bertako PSOEk hainbat gauza onartzen bazuen ere, gauza berauek Madrileko PSOEren be- deinkapenarik gabe zeudela esan ziguten eta konpromezu handietara iritsi nahi ez zutenez...

. PNV/PSOE koalizio gobernuaren kirtena Madrilen dago eta PNV PSOEren nahietara makurtzen ez bada Madrileko iturria ahitu egiten da. Ertzantza eta Seguritate Indarren errepliega da esan dudaren egungo lekuko nabarmene- na; egiten ari diren joku honetan PNVk PSOEk Madrilen erabakitzen duena onartuko du eta kitto.

A.— Garai batean Eusko Alkartasuna alderdi 'bisagra'tzat hartzen bazen ere, PSOEk PNVren alde apostu egin du.

P.O.— PSOE oso eroso dago koalizio gobernuan. PNVk ezin zuen gobernatu- rik gabe egon eta egun zirkunstantziei erraz moldatzen dakiela erakutsi du, pakto kaskar bat burutu duelarik. PNV, zenbait arrazoiengatik gobernatzera behartu zegoenez, PSOEk gobernu-kide ahul batekin topo egin du, botereak esku arte-rik ihes egingo ez diolarik.

A.— Eta luzerako joko duena.

P.O.— Bi parteei komeni zaie jarraitzea baina legislatura amaieran aztertuko dutela pentsatzen dut. Baina bai, komeni zaie eta luze jo dezake.

A.— Eta gobernatzeko modu honekin norantz goaz?

P.O.— Herriaren gehiengoak nahi ez duen egoera orijinal baterantz goaz. Legebiltzarren Estatutuareng jarraipen batzordean ikusten ari garenez gai asko puntu arriskutsuetaraino eramán dira eta Autonomia estatutu deskafeinatu batez gelditzen ari garelako gobernu hitzarmen honen ondorioa da.

A.— Eta oposizioan zaudeten alderdiok zer egin dezakezue?

P.O.— Oposizio eraikikorra bat eta gauza gutxi. Gobernuak gehiengo dauka eta guk gobernuaren zati baten proposamen batzuei baiezkotzea eman izan diegu edota hainbat gaiteran gobernu-kide bat gureganatzea lortu izan dugu. Baina, azken finean, gauza gutxi egin dezakegu.

A.— Ertzantza gaian orain hilabete bateko haserreak baretzen ari dira, Enrique Antolín BLGetan ezarri du PSOEk, PNVk ETBn etekinak ateratzen ari da...

P.O.— Bi alderdien arteko 'borroka' horretan PSOE irteten da irabazle, nahiz PNVk ETB bezalako gaietan 'garai- pen' txikiak lortzen dituen.

PSOEri euskal gizartearen barneratzea komeni zaio eta Gasteizko gobernu- utziko baluke ere, zenbait postu ziurtatu- rik edukitzeko ahaleginetan ari da, gerora postu estrategiko hauek testimo- niala, PSOEk berea egin bait du.

XABIER LEKUONA

Euskal funtzio publikoaren legearekin

Gasteizko parlamentua oporretara

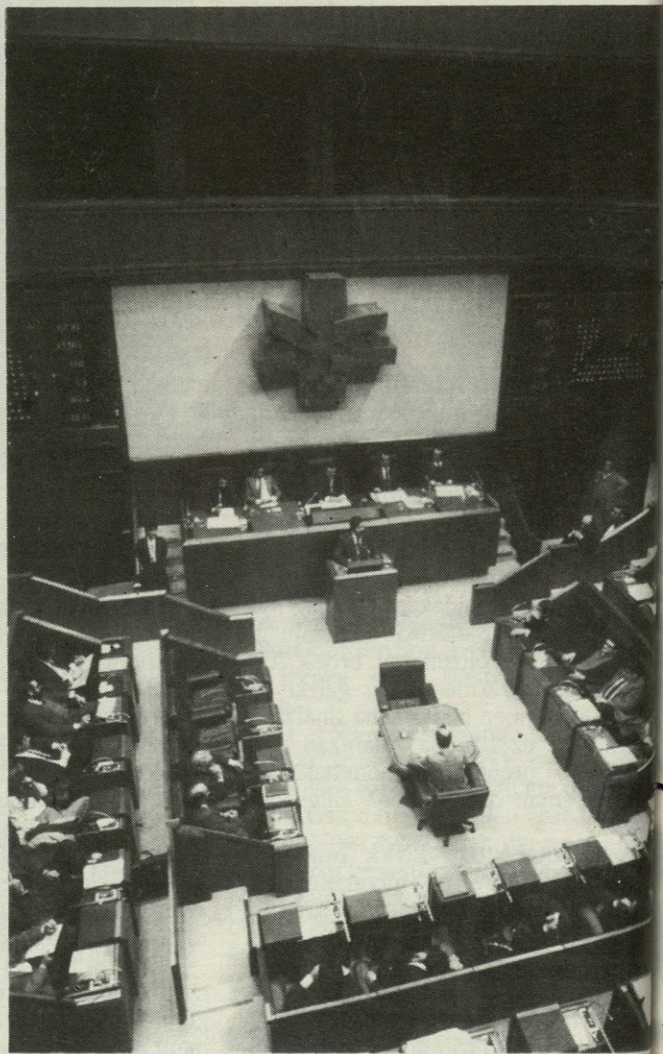
GASTEIZKO parlamentuan, otsailak 6an, ostegunez, euskal funtzio publikoaren legea onartu da. Lege honek Hego Euskal Herrian kokaturik da goen Elkarte autonomikoko 50.000 funtzionario erregulatuko ditu, ertzainak ere barnean izango direlarik.

Lege honen bitartez, Elkarte autonomo honetako enpresa handiena instituzioak zuzentzen dituzten arduradunena izanen da, hein berean, langileen eskakizunek seguruenik empresari sendo talde batekin topo egiteaz gain, Administralgoarekin negoziatzeko orduan herri ordezkariak zuzenduriko plangintza sozio-ekonomikoaren kontra egin beharko dute.

Euskal funtzio publikoaren legeari egin zaion kritiketako bat Estatu espainiarreko ereduari fidelki jarraitzea eta gerora begira Administralgo euskaldun baten gauzatzeko ziurtasun eskasa izan den arren, alderdi politiko parlamentari guztien bedekapenez onartutako legea izan da. Jose Ramon Guevarak Gasteizko parlamentuan aurkezturiko lege honi ezer gutxi erantzun dio Euskadiko Ezkerrak; Eusko Alkartasunak Ertzantzari buruzko emendakin hainbat aurkeztu zuen, azkenik EAK ere, legeari onespina eman diolarik. Hala ere, Juan Porres-ek (EA) gobernu autonomoarengandik 1990eko lehen hiru hilabetetarako ertzain funtzionarioentzako lege berezia osatzeko agindua lortu zuen eta azkenik, PSOE eta PPK euskararen kontrako ohizko akuilukadaz gain, uda parteko Administralgoaren oporren hasierari ekin diote.

Arzalluzek Gangoiti Monterorekin batera eseriko

EUZKO Alderdi Jeltzaleak ez du Jon Gangoiti bere ordezkaria Europako parlamentuko Talde popularrean eseriko. Kanpaina osoan zehar, talde horren sendotasuna behin eta berriro aldarrikatu ondoren Talde popularrak Arzalluzen deputatu bakarra baino Fragarenak nahiago izan ditu. Hego Euskal Herria hain ongi ezagutzen duen Arzalluzek ezin izan du Mar-

celino Orejaren diplomaziaren kontrako erasoak Europan gainditu eta Jon Gangoiti, agian nahi gabe, hasiera batean pentsatu baino Txema Monterorengandik hurbilago eseri behar izango du.

Bestalde, 'Unió Democrática de Catalunya'k (UDC) PNVren jarrera bera hartuko zuela iragarri bazuen, honek ere bakarrik utzi du Gangoiti, Estatu mailan emandako irudia ez delarik izan jeltokideen gusto atseginerako. Aipatu UDCK taldean jarraitzeko erabakia hartu du nahiz bilkuretara agertzeko asmorik ez azaldu.

Hau honela izaki, euskal hautetsiek parlamentuko zein taldetan eseriko diren nahikoa nabarmena da honez gero, lauen, Bandrés, Montero, Gangoiti eta Garai-koetxearen Konstituzio espainiarra akatatzeko adierazpenak —Monterorena berezia— onartuak izan direlarik.

Bakeraren aldeko VIII. Batzarrean bake nahi desberdinak azaldu

ASTEBURU honetan amaitu da Gasteizen Desarme Nuklearraren aldeko VIII. Batzarre europarra. 47 herrietako 1.000 ordezkari 72 orduz bake eta desarmeari aritu dira. Hain desiratu bihurtzen ari den 'Bake' hitzaren gainean Batzarre honen bultzatzaileek, Euskadiko Ezkerraren iniziatibaz aidanez, Gasteiz aukeratu dute batzarhiri.

Batzarre honetan Hego Euskal Herriko egoera politikoa ekidin nahi izan den heinean, bakeaz eta desarmeari mintzo izan da. Talde italiarrek eskatu behar izan zuten hemengo egoeraz mintegi berezi bat eratzea; barteian Bandrésen Palestina eta Israel-en arteko aferan esku hartzen zuen bitartea arteko aferak gaitzat zuten mintegian moderatzaile lanetan ari zen. Hala ere, eta bestalde, beste bake baten atzetik dabilzan hainbat taldek beren eskakizun eta kezkek azalerazi dituzte polizia indarren zaindaritza pean, urrun joan gabe bake eta desarmeari errealitatea gertutik ezagutu nahi dutela adieraziz.

Ordezkarik ofizialek *bunker* bilakatu nahi izan dute Gasteizko polikiroldegia, eta azkenean preso eta errefuxiatuen senide eta lagunak beren salaketa eta protestak publikoki polikiroldegi barnean azalerazi nahi izatera koan istiluak jazo dira. Azken sasoi honetan gai honez hainbestetan mintzo izan diren Ardanza eta Buesak euren hitzak jan behar izan dituzte, atzerriko ordezkari guztien harridurarako polikiroldegia utzi eta bazkaltzerako ordua probetxatu dutelarik PSOE eta PNVko agintari biok.

Uda lanerako

BEROAK jotzen hasi du eta udaldia hurbil dugularik oporrak iragartzen dira nonnahi. Urte oro bezalatsu, uda topikoa baten aurrean omen gaude, urte oro mugimendu egokienak udan egiten direla ezagun dugularik. Hala ere, alderdi zenbaitetako politikarientzat ikasturtea amaitu da eta irailean euren larru-azal beltzarana erakutsiko digute.

Beraz, beroak jo dezakeela ziurra den bitartean, eguzkiak nondik joko duen eta nori ikusteke dago. Hondartzetan berotasuna egiten du.

N. ARRASIOA

Egiguren mintzatu da bere ganbaratik

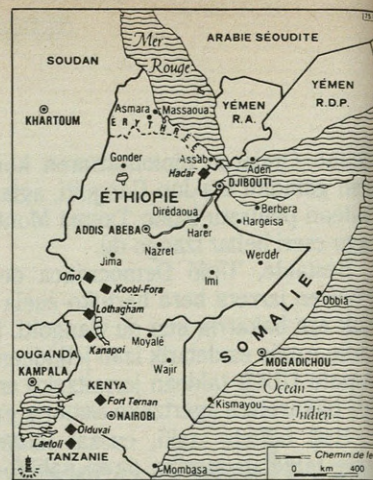
GASTEIZKO Legebiltzarreko lehendakari den Jesus Egigurenek bere instituzioarentzako arategi berria bidean duela deklaratu du, eta horretan oposizioa ados duela. Horrez gain, Legebiltzarra kaleko arazoetatik aparte samar dagoela aitortu du, urruntasunaren oinarrian gaurko demokraziak duten funtzionamendua eta gobernuaren pizua aipatuz. Halako zerbait esatea zegokion, baina funtsezko arrazoin batzuk ahortzi ditu. Lehendik ezaguna zen oinarritzko erabakiak Madrildik zetozela gure artera. Europako Elkartearen partaide izateak ez du dependentsia hori konplikatu baino egin. Baina PSOE eta PNVren artean gobernu osatu zutenetik, Gasteiz mailako erabakiak bi ekikutibean artean hartzen direla nabarmena da. Hala ere, Aljerreko elkarriketei erantzuteko gure alderdiek hautatu duten sistemak eman dio astindurik handiena Legebiltzarren sinesgarritasunari: alderdien buruen bileran erabaki da ETaren kontrako hitzarmena eta ez parlamentarien bileran. Honek Legebiltzarren indarrak salatzen duena araudi aldaketa batek konponduko ote du?

ERTZAINEN kexu postmodernoen —«Tamos fadaos» irakurri dugu beren pankartan— eta LABeko sindikalisten protesta serioagoen artean onartu du Egigurenen Kamarak funtzio publikoaren legea. Sindikalista horiek gustora edukiko zituen aurrean EAKo Juan Porresek, bere emendakinek defenditzen bost parlamentariarekin sala hutsean utzi zutenean. Sesta garaia izango zen. Baina irriak irri, lege horrek Autonomi Estatutoaren babesean lan egiten duten 50.000 funtzionario iharduera erregulatuko du. Kopuruz 50.000 eta lanbidez funtzionario. Honetan Gasteizko Legebiltzarra —edo Gobernu, hobeto— kalean daukagu egunero Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan. Ez gehiago eta ez gutxiago.

EGIGURENEK gehiago ere jakinerazi digu joan den asteburuan. Euskadiko Ezkerrarekin berriro elkarlanean jarritzea posibletzat jotzen du, baina horretarako argitu behar omen du Aulestiaren alderdiak sozialisten kontra azken kampaian kaleratutako zenbait salaketa. Ibarrekerrerko PSOEko zenbait jenderen ustelkeriari buruzko dossieraz ari da, noski. Asko gara dossier horren beha gaudenak. Areago, gainera, EEn mezu intelektualegiak utzi eta gauzak kaleko mintzaira xehean esplikatzea erabaki dutenetik.

P.Z.

Sudan, Etiopia eta Somalia,
 “handi” en eskuetatik libreago baina

Afrikako “adarra”, gerra sezesionistek apurtua

Ekonomiaren egoera hondamenditsua, gosea, eta nazioarteko harremanen berkokatzea baztertu gabe faktore gisa, gerra zibila izan da, segurki, Sudango militar batzuk, Omar Hassan Ahmed al Bachir jenerala buru, Jartumen boterea har dezaten bultzatu dituen elementu nagusia. Jeneral honek hegoaldeko altxatutakoen aurkako gerran oso parte aktiboa izan badu ere, orain John Garang gerrilaburua Jartuma gonbidatu du eta bitartean hilabeteko tregoa unilaterala dekretatu du.

Eritreako gerrilak apoiatu zuen maiatzeko kolpea.

Sudango iparralde arabiarrek estatuko lurren eta jendakien bi heren biltzen dituelarik, hegoaldeko partean beltza animista eta kristauak bizi dira; horixe da, simple-simple esanda, independentiziaz gero apenas etenik izan ez duen gerra zibilaren zioa.

Jartumen Numeiri zegoelarik presidente (1985a bitarte), Etiopiak lagunduen aise Garang koronelaren hegoaldeko gerrila (SPLA), zeinak fase horretan indar anitz biltzea erreusitu zuen. Urte hartan zibilek «heldu» zioten botereari eta Addis-Abebak amiñi bat gutxiatu zuen bere laguntza, horratio Sadek e Mahdi sudandar presidente berriak ez zuen gerrila mugimendua akabatzerik lortu.

Zeren Etiopiak, laguntza hori eteteren truke, Eritrea eta Tigreko mugimendu independentizaleei Sudanek laguntza motz ziezaien galdegitea bait zuen; ordea, Sudanek ez izaki mugimendu horien gaineko horrenbeste eraginik, eta beraz Mengistulez du momentuz alde batera lagatu Garang hegatarra.

Sudan:

Egiptoren interesa

Etiopia baino Sudanekiko esanguratsuagoa, Egipto dugu. Numeiri Egiptoren aliatua bazen, geroago, Mubarak diktadore horri asiloa eskaini zionez, Estatuaren arteko harremanak hoztu egiten ziren dextente.

Egipto, besteak beste, ez da adozazaldu Sudango orain arteko gobernariek gerra zibilaren auzia aurkeztu

duarekin, esan nahi baita, gobernari horien interpretapenean hegoaldeko errebolta «afrikar konspirazio bat» litzateke, «Sudango arabiar nagusitasuna arriskutan ipini nahi duena». «Afrikar inbasore»az mintzatu izan dira, Al-Cairok onartzen ez duena, bere burua arabiar bezala afrikartzat bait dauka.

Hein batean Egiptoren artetekotzaz lortu zuten Garang koronela eta gobernuak —gobernuaren barneko korrante egiptozealek— bake akordio baten sinatzea, 1988ko azaroaren 16arekin. Egipto zein Etiopia ziren akordioaren alde. Alta bada, nonbait gerra irabazi zeza keelako ustetan, eta bere aliatua zuen Fronte Islamiarraren eta Saudi Arabiaren presioaz, Jartumek eraso jo zuen —eta gaizki irten, gerrilak ofentsiba handi batez erantzun eta garaipen batzuk bildu dituelako.

Libiak soilik apoiatzen zuen gobernuaren eraso; Libia ere bai bait da Sudango mugakide, eta 1985az gero laguntza finantziero polita eskuratu dio, trukean libiar tropek Txadeko gerrarako abiapuntu egokia zen Darfur eskualdean akanpatzeko eskubidea lortu dutelarik. «Konexio libiarrak» izan omen da Sudango Armadaren kezketariko bat, aurtengo urtarreko «ultimatum» era gind bide zuena. Ultimatum horren ondorioz gobernu berregituratu zen, baina aldaketa gutxi —aipagarri, gerrilarekin negoziaketan hasi zitezen oztopo handi bat zen «lege islamiarra» «jelatzeko» erabakiak Fronte Islamiarraren euskarria galerazi ziela; orain, pauso bat gehiago emanik aurrerantza, Al Bachir jeneralak lege hori erreferendum batez bozkatuko dela adierazi du.

Lerrook idazteko unean ez du oraino hegoaldeko gerrilak —bestalde Kenian eta Ugandan ere euskarrik omen daukana, eta bere herrian fuerte sendo antzematen dena— boterea hartu duten militarrei buruz deusik ere esan. Kanpoko politikari dagokionean, Ez-lerrotuen printzipioekiko bere konformidadea erakutsi du, eta inguruko Estatuekin anaitasunezko harremanak eramateko gogoia —Egiptorekin, bereziki. Al-Cai ron berriz, kolpearen aldeko eritzia nagusitu da, hala prentsan, nola-ta gobernuan, zeinak botere berria segituan ezagutu duen.

Etiopia: sobietarren eritzia

Sudangoa baino hilabete lehenago-koa dugu Etiopian militar batzuk —Armada estatuburua eta ehundaka ofizial batzuk— saiatu kolpea. Mengistu presidentea atzerrian zela aprobetxatuz, Eritreako Asmarako hirian egin ziren fuerte, ordea arin egin zuten porrot, besteak beste Eritreako bertako gerrilak kolpearekiko bere apoioa erakutsi zuelako, horixe —Estatuaren batasunarena

alegia— delarik noski Addis-Abebako ezein botere transgredi ezineko muga debekatua.

Gobernua garaile aterata ere, etiopiar buruzagiek ez dute aurrerantzean atse- den hartzerik izango. Eritrea eta Tigre aldeko gerrek Estatuaren presupostuen erdia jaten bait dute, eta beren hama- bost urte honetako euskarri izandako Sobietar Batasunetik ere hasiak dira kri- tikak iristen, gatazka horiek era nego- ziatu batean konpontzeko aholkuak; ekonomia jestionatzeari buruzko mol- deaz ere helduki dira Moskutik gaizki erizteak, eta orohar badirudi Kremlin distantzia —moderatu— batzuk hartzen hasi dela Etiopiar buruz.

SESB trankilago, EEBBetatik ere des- berdin ikusten ei dira Afrikako adarre- ko gauzak. Hasteko, eta bada Jartumgo kolpe berriaz zeresanahirikakoa, Suda- ni ematen zion laguntza ekonomikoa moztu egin du Washingtonek. «Ez da bakarrik sudandarrek ekonomia era- man duten moduak sorterazi duen ego- nezinareen frogia —zioen honetaz *Inter- national Herald Tribune*-ko kazetari ba- tek—, baina ere bi potentzia handiek es- kualdeari egun ematen dioten gutxiago- ko garrantziaren frogia».

Interes ekonomiko eta militarrek ez dira noski desagertu (sobietarrenak Etiopia eta Yemenen, amerikarrenak Kenia eta Somalian), halabaina, orain hamar urte bientzat lehentasunezko mundu-puska zena, ez da agi denez ho- rrenbestekoa gauregun.

Somalia: isaken errebolta

Itsasondoko Somalian ere badago ge- rra zibilik. Iparraldean, berezi nahi du- tela; hiriburuan, klan borrokak eta —1960ko independentziaz gero lehen- biziko aldiz— ikasle manifestapenak; hegoaldean, militarren matxinadak (az- kena ehundaka batzuk soldadu, Kisma- yo-ko akademiako militarrean). Itxuraz hi- rutan iparraldekoa da larriena. 1988ko martxoan, Armadak Hargeisha hirian sarraski bat eginik, bertako gerrilak de- safioa jaso eta indar berriz ekin zion ge- rrari. Apirilean berriz, Etiopiak eta So- maliak, aspaldiko tentsioak (1977, Oga- dengo gerra) arintzeko asmoz, bake akordio bat sinatu zuten; Etiopiak trai- zio egiten ziela sentituz, gerrilariak pre- zedenterik gabeko ofentsiba bati lotu zi- ren. Gobernuaren erantzuna ere bada bapatekoa, Etiopia lagun, «*orain aurka- ri guztiak garbi bait ditzakegu*» (Mohamed Said jenerala, Hargeishako gober- nadore militarrek).

Erasoak eta kontraerasoak, bonbaz- taketak barne, aberetan oso aberatsa den iparralde horretatik lauhun bat mila lagun errefuxiatu da urtebete ho- netan Etiopian, Ogadenen hain zuzen,

Estatu hauetako populazioak gerrak eta goseak darabilzkite batetik bestera.

ia etiopiarrik bizi ez den eremuetan. «Isak»ak dira, iparraldeko somaliarrak, zeinen buruzagiek beren herriaren aurka burutzen ari den «genozidioa» salatu duten. Gerrila mugimendu honek gobernuaren Armadari aurre egiteko arma astunak falta bide ditu, aldiz Iparraldeko Yemenen eta Saudi Arabian her- besteratutako herriarren euskarri fi- nantzieroa dauka; Somaliatik bereztko asmoak adierazi ditu, argi eta garbiro.

PABLO SASTRE

Munduko ikuskizunik handiena
200. urteurreneko ospakizunetan

Frantziak dena prest Iraultza gillotinatzeko

1789ko uztailaren 14a. Bastillako gaztelua.

Iraultza frantsesaren 200. urteurrena ospatuko da egunotan. Hori dela eta, giroa, historia apur bat, euskaldunongan izandako eragina eta historiari buruz sortu den eztabaida jaso nahi izan ditugu orriotan.

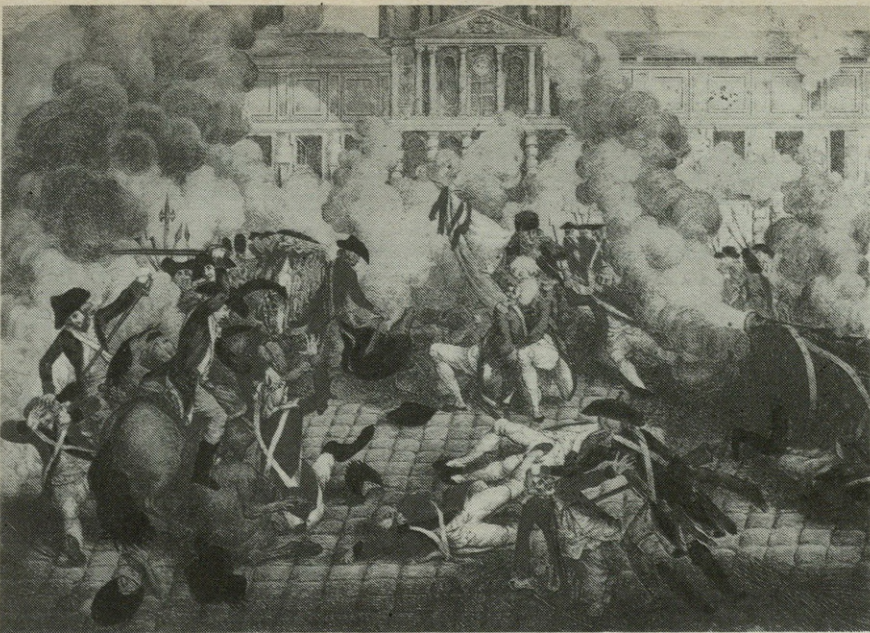
Sekulako parafernalia ipini diote frantses agintariek Iraultza frantsesaren 200. urteurrenari. Uztailaren 14a, Bastillako gazteluan paristarrak sartu zireneko data, Iraultza frantsesaren oroigarri bezala geratu da nahiz eta ez izan data hori esanguratsuen, nahiz eta Iraultza frantsesean iraultza bat baino gehiago bildu izen horren azpian. Aurtengoan Opera tzar bat ireki dute Bastillako plazan. Errejimen Zaharreko irudi zen gazteluaren tokian, kristalera eta trazo modernista duen Opera jarri du Miterrand-ek.

Ez da, halaz eta guztiz ere, egin duten monumentu faraoniko bakarra: hor dago Louvreko museoaren sarreran egindako kristalezko piramidea edota egunotako eraiki duten atrakzio parke ikaragarria.

Ezin aipatu gabe utzi egunotan Parisen ospatuko den munduko zazpi handien bilera. Zazpi potentzia handien bilera dela eta behin ere baino neurri gogorragoak hartu dira Parisen poliziaren aldetik.

Handia, dena handia da Parisen egunotan. Festak eta ospakizunak ere halakoxeak dira. Eiffel dorrearen inguruan, Eliseo landatan prestatutako desfile, kontzertu etabarrak ere handi mandiak benetan. Marka guztiak hautsi nahi izan dira Iraultza ospatzeko.

Ospakizunen aparrean inor gutxi oroituko da Iraultza izan zenaz eta horrek ekarri zuenaz. Ez zaio alferrik ospakizun honi mami guztia erauzi. Gehiengoarentzat hala izango delarik ere, festa handi bat egiteko okasioa eta kitto, eritzia sortzen duen historiagile, kazetari, filosofo etabarren artean Iraultza

Tullerietako garaipena edota Errepublikaren ezartzea. (1792ko abuztua).

tzari buruzko bertsio berri bat, bertsio errebisionista bat ezartzeko erabili dute instantzia ofizialek 200. urteurren hau.

Urrutirago joan gabe, eta 1992. urteko ospakizunei begira, jendeak badakusa nola estatu españolak Deskubrimenduz jantzi nahi duen Amerikaren Konkista eta Kolonizazioa. Modu berean, Frantzian, duela 200 urte amaitutako (betirako) gertakizun bezala aurkeztu dute Iraultza.

Zer irauli zuen Iraultzak?

Frantziako Iraultza eta burgesiaren iraultza esatea gauza bera esatea da azken finean. 1789. urtea bitartean feudalismoan oinarritutako monarkia zen erejimen. Gizartea bera ere horrela zegoen zatituta: noblezia, apezgoa eta hirugarren estatua (%98a). Hirugarren estatua delakoa ez zen dena bat. Horren barruan sartu beharko genituzke burgesia ezberdinak, hiriko artisau eta langileak, eta nekazalgoa (27 milioi biztanletik 23 milioi).

Ekonomia aldetik indartzen hasia zen burgesiak aldaketa politikoa behar du, besteak beste, Frantzia barruko mugak (aduanak) kendu eta merkatu bakar bat egiteko.

Iraultza aurreko urteak kosto handikoak izan ziren Frantziarentzat. 1776-1783 bitarteko EEBBetako Independentzia gerrateak ez zuen oso toki onean utzi Frantzia. Horrezaz gain, ez da ahaztu behar 1789. urtea oso urte txarra izan zela nekazaritzan oinarriturik zegoen ekonomia horrentzat. Gosea zabaltzen hasia zen eta aristokraziak, Erregeren babesean, pribilegio guztiak gorde nahi zituen.

Estatu Nagusiak bildu Erregeak subiranotasuna galdu

Egoera horretan Frantziako Estatu Nagusiak biltzera deituko zituen Luis XVI.ak maiatzaren 5ean. Mende t'erdii baino gehiago zen Estatu Osoak biltzen ez zirela. Hilabete baino gehiago prozedura arazoetan murgildu ondoren Batzar Nazionala bilakatuko dira Estatu Nagusiak, uztailaren hasieran Batzar Konstituziogile bihurtuz, Frantziari Konstituzio eta Lurralde antolaketa berri bat eskaini nahian. Erregeak zerga berri batzuk ezartzeko deitu Estatu Nagusiak eta hauek konstituzio berri bat egiten hasi. Subiranotasuna berehala jarri zen zalantzan. Luis XVI.aren subiranotasuna, aristokraziaren subiranotasu-

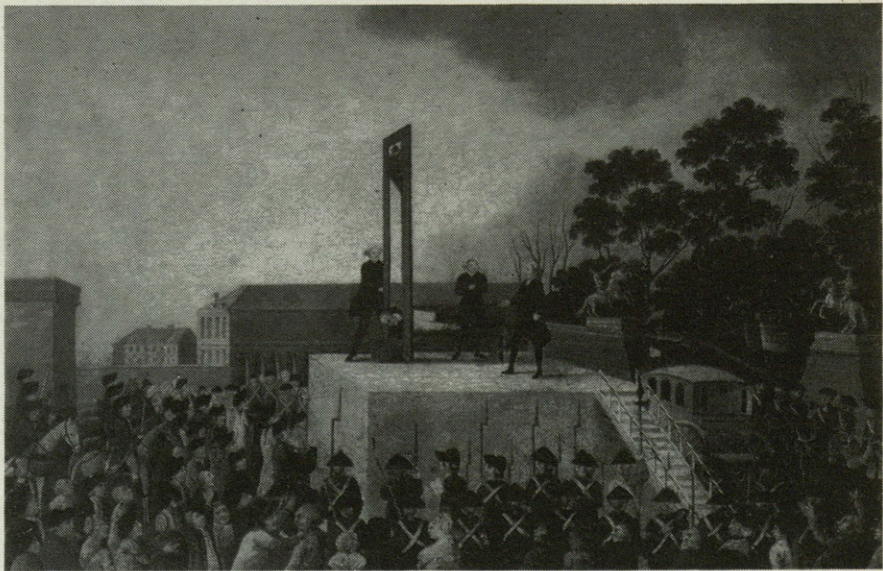

Sans-culotte paristarrek.

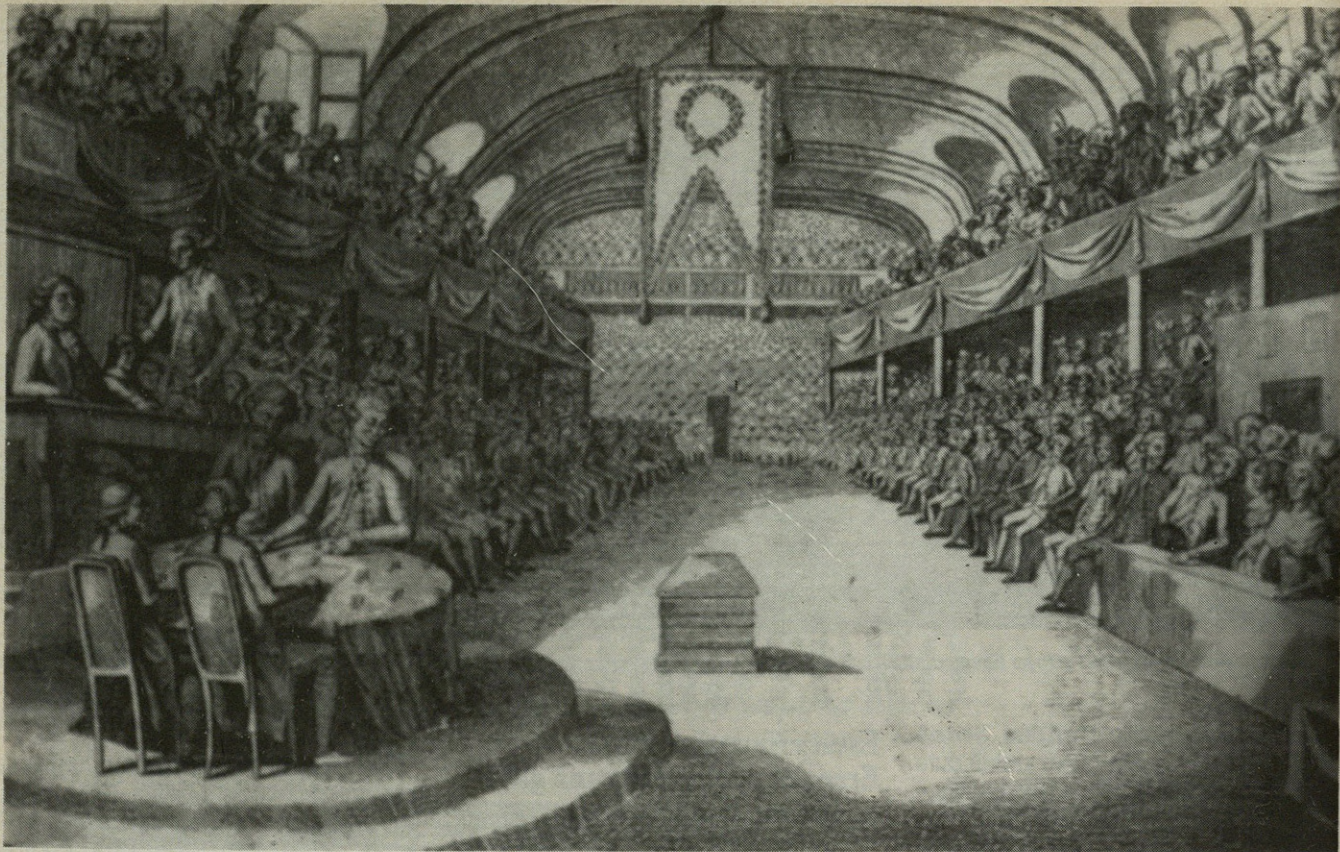
na zalantzan dago eta Erregeak armada deituko du Parisa inguratu dadin. Paristarrek Bastillako gaztelua hartu zuten arma bila.

Parisetik hiri eta herrietara zabaldu zen matxinada ziztu bizian. Nekazariak jaurgio-ondarea erasotu zuten eten gabe. Abuztuaren 26an Giza Eskubideen Aitorpena aldarrikatuko da. Feudalismoa erortzen hasia zen aldi berean Elizaren ondarea nazionalizatu zutelarik.

Fetxak eta gertakizun guztiak aipatzea ezinezko bada ere 1771. urteko uztailera iristerako Monarkia Konstituzionala zen ezarritako erejimen: erregearen Batzarraren kontrolpean zegoen. Burgesia handiak Iraultza gelditzea nahiko luke seguruenik une horretan, baina aristokraziak Errejimen Zaharrera itzuli nahi zuen bezala, sans-culotte-ak eta nekazariak aurrera egin nahi dute.

Luis XVI.aren gillotinaketa. 1793.eko urtarrilaren 21a.

Batzar Nazionala Luis XVI.aren diskurtso batetan. (1791).

Konbentzioa

Frantziatik kanpo, ez ziren begi onez ikusi iraultzaileen aurrerapenak eta bazezgoen halako ondoeza. Luis XVI.ak ondo ikusi zuen Legebiltzarrak Hungaria eta Bohemiako Erregeri gerra deklaratzeari, iraultzaileen ahultzea espero bait zuen ondorioz. Belgika, Holanda... eta Ingalaterra izango ziren ondoren. Baina porrot egin zuen gudu kanpainak. Sufragio unibertsala eta Izua ezarriko ziren martxan Konbentzioarekin batera.

1792 bukaera eta 1794 bitartean berpiztu egingo da iraultzaileen izpiritua: monarkia kendu eta Iraultzaren I. urtea ezarria zegoen. Konbentzioan girondarak, burges handiak, eta menditarrak, iraultzan sortutako burgesia berria (hauen artean jakobinoak nagusi). 1793.eko urtarrilean jarri zioten Luis XVI.aren lepoa gillotinari. Europan gero eta kontrago giroa. Frantzia Vendètarren matxinada eskuin aldetik eta sans-culotteak Pariseko kaleetan nagusi ezkerretik. Jakobindarrek gobernu gogorra ezarri zuten: Osasun Publikorako Batzordea eta Seguritate Orokorreko Batzordea, Hauetatik ateratako Konstituzio berritik Diktadura Demokratikoa ezarri.

Hauxe izango da Izualdiaren eta gillotinarren unerik gorena. Robespierre, Marat eta Saint Just-ek ezker eskuin moztu zituzten buruak, 1794.eko uztai-

Euskaldunak eta Iraultza

Ez da gehiegi idatzi euskaldunok ere hein handi batean irauli gintuen afera historiko honezaz. Hegoaldean eta Iparraldean ezberdin izan bazen ere Iraultzaren eragina ezberdik ez da nabarmena izan zela.

Hegoaldean ezaguna da Azkoitia-ko Zalduntxoan joera Ilustrazioarekiko. Real Sociedad Vascongada de Amigos del Paisekin batera lan eskergea egin zuten Europako zientzia eta jakintza berriak ekartzen.

Iraultza ordea Konbentzioaren gerratean (1793-95) sentitu zen bereziki, aurrena Gipuzkoa hartu eta gero Araba eta Bizkaia ere inbaditu zituztelarik soldadu frantsesek.

Horrez gain babes leku da Hego Euskal Herria Iraultzarengandik ihesian datozenentzat. Hauek, begibistakoa, Iraultzaren arerioak eta Errejimen Zaharraren aldekoak dira. Apez aristokratak dira tartean. Iraultza eta ideia liberalekiko mamua ezartzen bere pisua izango zuten hauek. Ez ahaztu Independentzia gerra (1808-1813), 'La Pepa' konstituzioa (1812) eta lehen Karlis-tada (1833-9) historiaren bueltan daudela.

Iparraldean dagokion heinean zuzenago eta bortitza izan zen eragina. Besteren artean bertako berezko instituzioak galdu genituen euskaldunok, zentralismorik irmoena ezarri bait zuen Iraultzak Frantzia.

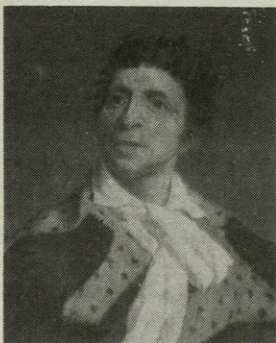
Ekonomiaren aldetik Foruek zaintzen zituzten herri-lurren salmenta eta banaketa ere ugaltu egin zen Iraultzaren ondoren.

Baina Hegoaldea babesleku bihurtu zen bezala Iparraldeak ihes egin beharra ezagutu zuen. Ez denak ordea. Garat anaiak, Dominique eta Garat, Iraultzaren alde agertuko dira ordezkatzeko dituzten lapurtarrek hala nahi ez badute ere. Esan lehen mailako papera izan zutela Iraultzan (Asanblada Konstituziogileko idazkaritza) eta guziaren gainetik Nation frantsesa jarri bazuten ere Napoleonen garaian Euskadiren autonomia proiektu bat (Fenizia Berria) aurkeztu ziola Dominique-k Bonaparteri.

J.M.

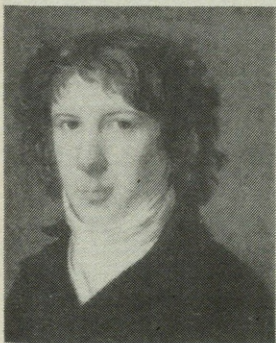
Robespierre

Marat

Danton

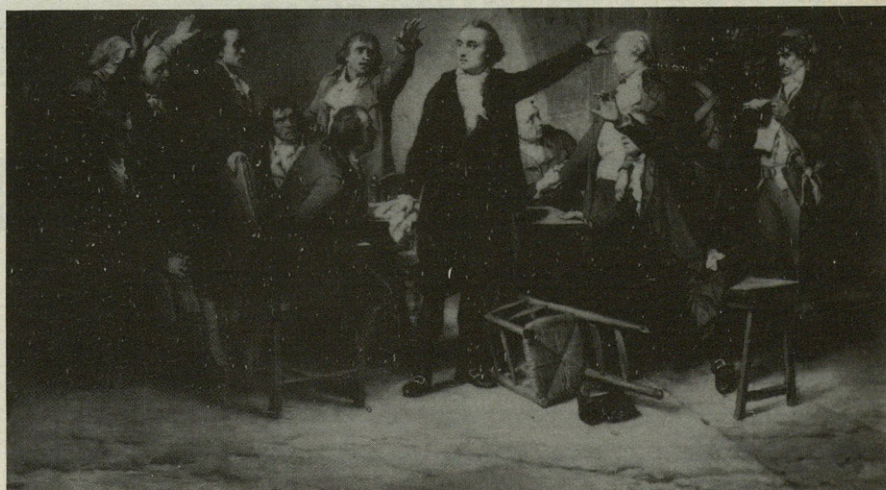
Saint-Just

J.P. Goude

Patruila iraultzailea.

Girondarrak gilotinaren zain. (1793).

lean Thermidor Konstituzio berria ezarri, moderatuak agintzen jarri eta haien buruak ere otarrera erori ziren arte.

1795. urtean, Konstituzio berri batek, dirudunen sufragioa ezartzen du eta banatu egingo du boterea. Gobernua bost kidek osatuko dute: Direktorioa. Aldi honetan altxamendu frango izan ziren, erregezale nahiz saans-culotte-en alde. Azkenean, 1799. urtean Bonapartek estatua kolpea emango du Kontsulatua eta gero Inperioa ezartzeko.

Historiaren berri-dazketa ospakizun tzarretan

Ezinezko da Iraultzaren historia bat egitea orriotan. Kontatutakoa bera eskematzikoegia bihurtzen da zehazki zerbait esan ahal izateko. Gauza asko gertatu ziren urte gutxitan eta gertakizunen pilaketak ez du argitasun handirik ematen. Interpretazioak ere nahi adina daude. Izua, Nazioa, Errepublikak, Iraultza, Demokrazia... ea eta nondik begiratzen den modu ezberdinez interpretatzen da.

Denarekin ere historiografia errebisionista, Furet buru, nagusitzen ari da

azken urteotan. Bere ekarpenik handiena Iraultza amaitutako errealtate baten gisa aurkeztea.

Ezarri nahi den ikuspegiaren eredu Jean-Paul Gouderen esanak: «Niretzat Giza Eskubideak dira balio dutenak. Gainontzekoa oroimena besterik ez da». Nor dugun jaun hau? Bada uztailaren 14ean mundu guztiak telebistaz eta milioi bat lagunek bertatik bertara ikusiko duten ikuskizunaren egilea dugu Goude: «Txapela frigioa eta gillotinari ez. Nik garai modernoetako Iraultzaren festa prestatu dut. Jenero ezberdinen nahastea».

Jean-Paul Goude publizitate, irudi eta kliparen munduan da ezaguna. Grace Jones, esaterako, bere produktorik ezagunenetakoa da, Kodak eta Lee Cooper-en iragarkiekin batera. Bada, bi ordutako desfilea prestatzeagatik 1.800 milioi pezetako presupostua ezarri du aurtengo Robespierre berriak. Hofretarako Frantziako 'erregio' guztietako 'folklore' nahastuko du mundu zabalekoarekin batera. Napoleonek 600 danbor bildu baldin bazituen Brumarioaren 18.ean Invalideetan, Goudek 1.600.

JOXE MOLLARRI

Oinarrizko giza beharkizunen artean
hainbat desoreka sortzen delarik

Gizarte zerbitzuak: bazterturiko giza-taldeen babes

Zer egiteko betetzen dute gizarte zerbitzuek? Zein populazio sailari zuzentzen zaizkie? Zer konpon dezakete? Zer metodo baliatzen dute? Nola eragiten dute gizartean? Ze elementu behar dute gaurko beharrei modu egoki batez erantzuteko? Nola egin aurrera? Krisian dagoen gizarte honen aurpegi ilunaren flash bat duzu segidakoa.

Gizarte dinamikan hots, oinarrizko giza beharkizunen eta pertsonen zein gizarteak emandako erantzunen artean desoreka sortzen den lekuan lanean ari den profesionaria omen gizarte laguntzailea. Modu oso eskematiko batetan esanda. Bere lanaren helmuga berriz, gizabanakoaren eta gizarte multzoen bizitza nahiz bizikidetzarako baldintzak hobea gogotzea. Bere lan eremua... zabala oso.

Betetzen duten egitekoaren arabera hiru multzo ezberdin daitezke: a) gizarte zerbitzu espezialduak direnak: komunitate terapeutikoak, zahar egoitzak... b) bezero jakin batzuri zuzendurik egiten diren laguntasun, sustapen eta prebentzio lanak: adimen adimen osasun zentro bat, jubilatutako etxea... c) komunitatean (udal nahiz auzo) osaturiko zerbitzuak, zeinen eginkizuna den: gizarte eskubideak jaso, hauek bideratu, komunitatea sustatu eta oinarrizko laguntasuna eskaini. Adibidez: Gizarte Ongizateko saila, etxeko-etxeko laguntasun zerbitzua...

Laguntzen diren populazio sailen arabera hauek lirateke sailkapen atalak: populazio osoari zuzendutako gizarte zerbitzuak, haurrei eta gazterari

zuzendutakoak, emakume eta familiari, zaharrei, elbarrituei, gutxiengo etnikoei...

Familiak porrot egiten duenean

«Gizarte laguntzaileen mundua hain da zabala eta gogorra!» dio Ana Garcia-k. Duela zazpi urte ari da gizarte laguntzaile gisa lanean, Hernaniko Udalak luzatu kontratu bat medio. Berak argitu digunez txiroen Falcon Cresta omen bere lan mundua.

Telefonoak jo du Hernaniko zaharren egoitzan. «Begira, momentu honetan egundoko arazoa daukagu ume zenbaitekin. Etxe batean kasu, amona, osaba eta bost ume bizi dira. Aita-amak aldeginak, ondorioz umeak burutik nahiko jota daudelarik...». Horra hor gizarte laguntzaileak esku hartu beharreko usu gertatzen den afera bat. Baina zer egin? Familiak porrot egin duelarik nola konpondu arazo hori? Anak Foru Diputazioa jo du, epe laburrean bederen, ume horiek sikiatra baten eskutik pasa daitezten. «Aurrera begira halarre, eta ikusita dauden egoeran ezin dutela jarraiki, beste nolabaiteko erantzuz

na planteatu beharko da». Antza, aitarren berririk ez dute, amak ez du deusik jakin nahi, Foru Diputazioak arazoa irtenbidea Hernanin bertan aurkitu behar zaiola argudiatzen du, eta herrian, egun, ez dago baliapiderik ume horien egoera aldatzeko. Eta gizarte laguntzaile

za zenbait bere onera etortzen hasiak direla onartu digu.

Zaharrak gero eta galduago

«Esan behar bait da Hernanik asko zaitu duela gizarte langintzarako departamendua: drogomenpekotasunera-ko tekniko delat, gazte koordinatzailea, negutegiko monitorea, tailer arduradunak...». Hain zuzen ere, gizarte laguntzaileen helburuetariko bat bitartekotza egitea bada, hots, aurkezten zaion arazoa bideratzearena, gero, arazo horren irtenbidea baliapide zenbaitz burutu behar da ezbairik gabe.

Maila honetan, Foru Diputazioek luzatzen dituen aurrekontuez ornitu ohi dira Udalak beren gizarte zerbitzuen plangintza aurrera eramateko orduan. Hernanik kasu, minusbaliatuek lan egin dezaten negutegi bat muntaturik du berriki, non klabelinak landatzen dituzten. Honezaz gain, bost tailer dituzte martxan gazte gatazkatsuen hezibide gisa. Drogaren munduak harreta berezia jazotzen du... azken finean, lehen aipaturiko zerbitzuez orniturik dagoelarik herria, gizarte laguntzaileari egunerokoan sortzen zaizkion arazoak irtenbiderik aurki dezake, maila handi batean bederen, herrian bertan.

Imak, Anarekin eskuz-esku gizarte laguntzaile gisa lanean ari dena, hartu du hitza: «Halere, herrian nozitzen ditugun arazoetarik gehientsuenak ez dira kalean nabaritzen». Eguneroko lanaren ezagupena dute adierazgarri nabarmenena: «hona etortzen da ba amona bat erreginabaino panpoxago jantzita... diru eske, Caritas-etik hartzen duen apur batekin bizi dela-ta ea beste inolako laguntzarik eskuratzerik izango

“Ulertzen ez den
guztia gizarte
zerbitzuetara
bidaltzen da. Azken
batean, gizarteak
baztertutako oro
guregana etortzen
da”

leak nola hala erantzun behar egoera honen aurrean...

Gizarte laguntzaileak Demokraziaren mojak direla esan ohi da... gizarte honek irentsi ez ditzakeen arazo guzti horiek besarkatzen dituzten neurrian. «Azken batean, gizartean soberan dagoen guzti horren problematika guk eraman behar dugu. Ulertzen ez den guztia hona bidaltzen da, berdin zaie». Gauzak honela, arazo premiatsuenak zeintzu diren zehaztea batere erraza ez bada ere «hemen bolarak izaten dira: gaur umeak, bihar zigortutako emakumeak, etzi inongo laguntzarik gabe hainbat zahar datorkizu...» arrazoitzen du Ana Garcia-k, akaso garai bateko haserreak gogoratuz, egun, halere, gau-

duen galdezka...». Baina, bestalde, hirugarren adinekoen multzoa izango da zerbitzu gehien ezagutzen duen saila: «40tik gora zahar, etxeko gauzak egiteko gai ez direnak, 13 langileren kuida doan daude. Halere, gero eta zaharrago den gizarte honetan, zaharrari atentzio gutxi ematen zaio familia mailan. Maila honetan arazoa begibistakoa da. Erresidentzian 100dik gora badaude, zai daudenak beste 20ren bat izango dira, horietarik 8 emakume berehala koan sartu beharrekoak».

zaitez hona sententziarekin» erantzun dio Anak.

Emakumeen mundura pasa gara bat-patean: separazioak direla, gizonak kolpatzen dituztela, oso gazte haurdun geratzen direla... «guregana etortzen dira asko eta asko beren arazoak kontatzera, gurekin hitzegitera. Epaitegira laguntzeko ere», bortxatuak izan direla... Azkenez, testu hasieran aipaturiko 5 umeen ama ikusi dute bulego aurretik pasatzen. Korrika batean kanpora egin du Anak. Bueltakoan, eta halako hain-

bat saio egin dituenaren aurpegi ezko-rraz «ez duela hitzegi nahi esan di» bota du karpeta artean eskuak sartuz.

Solasaldiak aurrera egin du. Datorren astean Getariara joan behar omen dute zaharrak paseatzera bestela egun osoa telebista aurrean pasatzen dutela-ta...

LOREN ARISTI

“Gizabanakoaren
eta gizarte multzoen
bizitza nahiz
bizikidetzarako
baldintzak
hobeagotzea dugu
helburu”

Emakumeak...

Errealitateak beti beltzera jotzen du gizarte laguntzaileen eremuan, «ze guk hemen ikusten ditugun kasuak beti gizartearen desoreka honek eragiten bait ditu, eta askotan ez duzu inolaz ere konpontzen; egia esan, aldaketa bat ematen ez den neurrian partxeo zatar bat baino ez gara ari egiten». Telefonoak jo du birritan. Emakume bat bestaldean, bere senarra kartzelaratu izan dela eta ea inolako diru laguntzarik eskuratu dezakeen, galdezka. «Etor

Gizarte laguntzaileen eguneroko drama

Zer da gizarte laguntzailea? Tekniko bat, momenturo datozkion arazoak bideratu, analizatu eta erantzun egoki bat prestatzen duena; bitarteko bat, batipat talde baztertuen hitza entzun eta hainbat gestio burutzen duena instituzio mailan bideratuak izan daitezzen; planifikatzaile bat, herriro, komunitatero, jendearen beharrak, gabeziak eta beste neurtuz arazoa globalitatean jartzuten saiatzuten dena herri elkarte eta taldeekin bat; momentuko asistentzia bat ziurtatzen duena... denetarik zerbait izan beharko luke seguruenik, gauzak, orohar, oso bestela badira ere.

Betidanik mojen esku geratu izan zen talde margintuekiko karitatezko babes lan horren osteko belau-naldi aski berria dugu gizarte zerbitzuaren baitan lan egiten duten gizarte laguntzaileena. Egun, esan beharra dago, Hego Euskal Herriko herri gehientsuenetan egiten dutela lan. Baina nola egin ere! Kontutan hartu behar da Udala dela hiritarren arazoak eta beharrak biltzen diren kokagunea. Eta gauzak honela, lehen aipatu zaigun lez, gizarte laguntzailea izan da azken finean talde baztertuen arazo ororen erantzun beharrean aurkitu dena, usu koordinazio falta ikaragarriaz, ondorioz sortari dituen arazo mordoak medio (hirugarren adinerako zerbitzurik antolatzen da kasu, baina beste arazo premiatsuagoak alde batera uzten dira, familia mailan ematen di-

ren arazo mordoari erantzun ezin-nean batipat)... betire paretaren kontra joz aritu delarik.

Baina antza, gauzak aldatzen ari dira... onerako? txarrerako? Gizarte mailako zerbitzuek esku sartzen dute haur, gazte, emakume, familia, hirugarren adina, baztertu, elbarritu, ospitale, adimen osasun, ama haurren osasun, kartzela... eta hainbat eta hainbat saila zehazten zaila direnetan, baina zehazki, batipat, marginazioaren alorra, krisian dagoen gizarte honen aurpegi iluna, bere osotasunean ukitzen dutena. Eta maila honetan ez zaio potereari diru askorik gastatzea interesa (horra hor Margaret Thatcher-ek gizarte ongizateko aurrekontuak erabat murriztu dituela), eta hau honela den neurrian, gizarte laguntzailea inongo babesik ezean geratzen da, eta are gehiago, gizarte honen kontradizio funtsezkoenak bere gain hartzen dituela, hots, pasatzen zaion 'pelota'rekin nola jokatu ez dakiela. Oraindik orain, bakarka eta inongo koordinaziorik gabe funtzionatzen dutelarik, funtsean hain premiazko ez diren jardunetan. Ze presa dauka txiro batek? Eta toxikomano batek? Eta porrot egin duen familia batek?

Eta arriskua latza da: instituzioetan lan egiten da, baina lan hori ez da gero kalean ikusten, jendeak ez du parte hartzen borroka honetan, funtzionario batzuk baino ez dira, tekniko batzuk baino, beren plangintzak eskuetan batetik bestera eska dabilzanak.

San Fermin gorria herriaren festa egarria

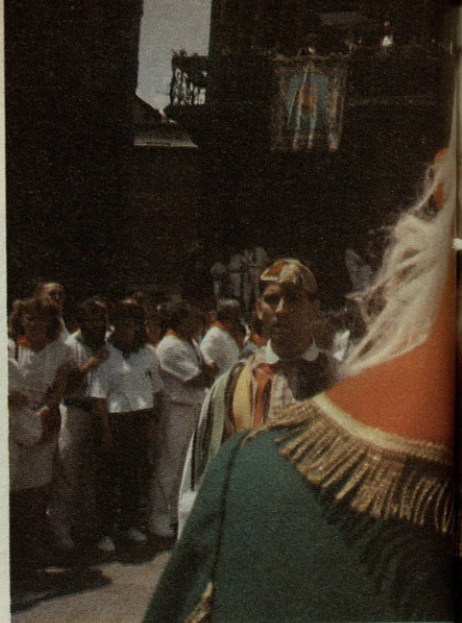
Goizaldean zezen beltzaren adarren aurretik Estafeta kaletik barrena korrika egitea baino dexente gehiago dira guretzat Sanfermin festak: dagoeneko mordoska bat dira alpargatadun

Ernest izeneko amerikanoak, gorria baino orotarikoa da honez gero ardotan blai egindako umorearen kolorea, eta ez da dultzainarena musika bakarra. Antza, suziriak bakarrik dira oraindik berdin lehertzen. Gure lagun bat duela lau urte Iruñetik ez dela agertzen. Fotook beretzat atera-ta, jarriko ahal da etortzeko amorratzen!

ARGAZKIAK:
JOXE

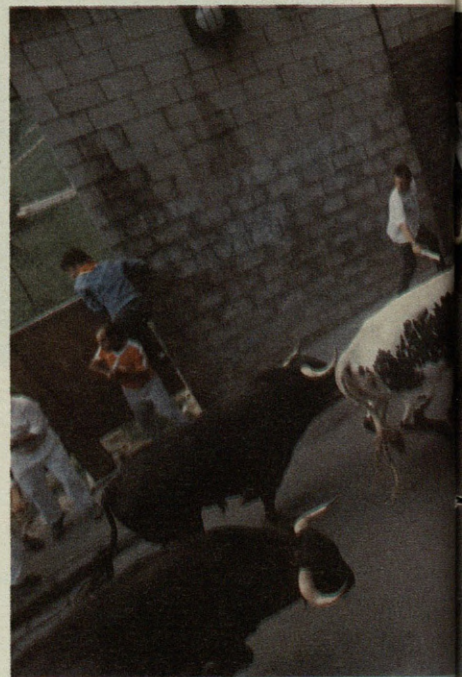
Txarangak, dultzaineroak, txistulariak... ez da soinurik nahiz zaratarik gabeko unerik festa hauetan.

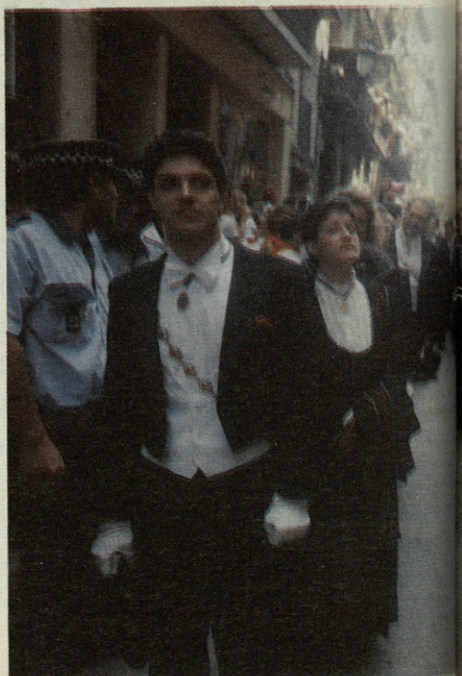
Batzuk dantza, besteak balantza.

Txupinazoarekin lehertu zen jaia. Danbatekoa entzun ahala ekin zion jendeak festari.

Harrapatzen bazaitu, harrapatzen baza...

'Riau Riau'a ezin aurtengoan burutu.

Sanferminetan vascuenceak ez du legerik.

Urteroko legez, Iruñeko Dantzariak festan bere lekua izan dute, jakina, ikurriña aurrean dutela.

Lau hormen artean Sanferminetara etorri ezinik geratu direnentzat ere txanpaina.

'Oberena', 'Aldapa', 'Donibane', 'Irrintzi', 'Rotxapea'... Iruñeko peñak dira Sanferminen arima eta bihotza.

Santuarekin ere gogoratzeko astia izan da.

Entzierroa eta gero plaza gainezka eta jendea lasai. Idixkoak askatzean hasi ziren berriro komeriak.

ARGIA

txt

K O M I K I A 157 zenbakia

Denborapasa

HITZ GEZIDUNAK

LORE MOTA	↓	DONOSTIAKO AUZOA	↓	OSMIOA	↓	ARANONDO FRUITUA	↓	JUNTAGAILUA	↓	GAZTEEN TASUN	↓
IGELTSEROEN LANBIDEA		JARRIA		INKIK, TUTIK		ZILARRA		MOZKINAK		ARRAZOI	
→		↓		↓		↓		↓		↓	
FRUITUA	→				SASOIZ	→					
EGIZUE					BOKAL ERREPIKATUA						
→				↓	NAFARROAKO AUTOETAN	→		OGI HITZ ELKAR.	→		
					MUSIKA NOTA			ERREKA HANDI			
SUMENDIAREN IREKIDURA	→				↓	PARE BAT	→			BOKALA	→
ATZIZKIA						JAINKO EGYPTIAR				ALUMINIOA	
→			↓	→	GUZTIZ	→	↓			↓	
					NAFARROAKO IBAIA						
TOKA, LUKE	→		↓		↓	LARRUA	→				
BIZK. DIAT						ZILBOR					
→				KONTSONANTE ERREPIKATUA	→	↓		BI	→	SUFREA	→
				HI, ALDERANTZIZ				SODIOA		ATZIZKI FEMENINOA	
ROENTGEN SEGITUAN	→	LOHIA		↓			↓			.GAR	→ ↓
		KONTSONANTE								ZERO	
→		↓							↓		

LETRA BATUKETA

Batuketa honetako letra bakoitzari zenbaki bat dagokio. Zein da batuketa honetako letra bakoitzaren balioa? Zergatik? Ondoko koadro honetan duzun zenbaki bakoitzaren azpian, ipin ezazu zure ustez hauetako bakoitzari dagokion letra. Zenbaki bati letrarik ez dagokionean • ikurra ipin iezaiozu. Koadroko zenbaki baten azpian letra bat azaltzen bada, har ezazu aurrez ematen dizugun laguntza bezala.

U R A
+
D A
O N A

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	N				R			O	

EZETZ ASMA

1.- NON JAIO ZEN LADISLAO GALARTZA PELOTARIA.

- Areson
- Iribasen
- Baraibarren
- Galartzan

2.- ZENBAT BOTU ATERA ZITUEN RUIZ MATEOSEK AZKEN HAUTESKUNDEETAN HEGO EUSKAL HERRIAN.

- 29.875
- 20.408
- 780
- 54.765

3.- ZEIN ABIZEN DUEN ARGENTINAKO LEHENDAKARI BERRIAK.

- Memen
- Nemen
- Menem
- Perón

4.- ZEIN EUSKAL PROBINTZITAN DAGOEN LAKARRI HERRIA.

- Bizkaian
- Zuberoan
- Nafarroan
- Trebiñon

B	E	R	E	H	A	L	A	K	O	A	N
.	E	.	A	.	O	.	A	.	E	.	G
I	G	E	L	T	S	.	G	A	R	I	T
.	U	Z	E	T	A	.	G	A	R	A	I
E	Z	A	Z	U	E	.	N	A	.	O	T
.	K	R	A	T	E	R	.	B	I	.	E
B	I	R	.	I	.	E	R	A	B	A	T
.	L	I	A	K	E	.	A	Z	A	L	A
J	O	A	T	.	Z	.	A	.	I	.	S
.	R	.	Z	I	K	I	N	A	.	S	U
B	E	R	E	H	A	L	A	K	O	A	N

-Malkaitzek
artzaiekin
bazkaldu zuten...

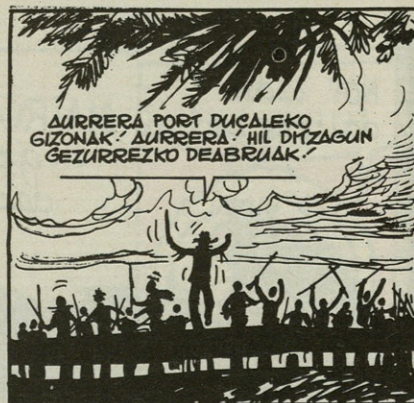
Hementxe,
Bardeetarako bidean...

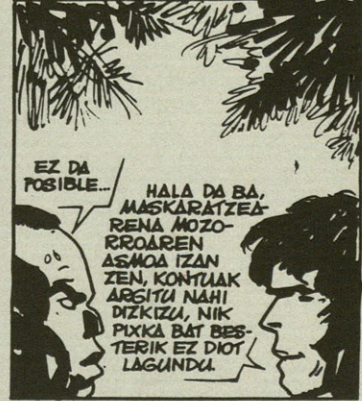

(segitzeko)

VUDU LEHENDAKARI

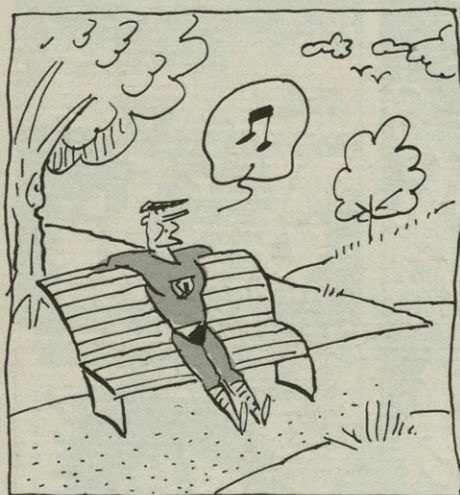

SUPERHERTZAINA

- M^W + Morau -

M^W + Morau -

«Osaba» Tomas Zumalakarregi Altzai-Lakarriko pastorean

La dena prest daukate Zuberoako Altzai eta Lakarriko biztanleek uztail honen 23an Altzain, igandez, eta abuztuaren 5ean Lakarrin, larunbata, «Zumalakarregi» pastorala eskaintzeko, bi egunetan ere bazkalondoko hiruretan. Larunbat ilunabar guztietan biltzen dira bailarak dituen 400 biztanleetatik laurogei obrari azken ikutuak ematera, eta beste ikusle mordoska bat beren lagunak animatu eta euskal geografia osotik zenbat milaka lagun hurbilduko den amets egitera. Pastorala, berriro ere, etnografoen laborategi baino zerbait gehiago izanen da: herri eta belaunaldi batzuen esperientzia neketsu eta harrigarria.

Hor duzu emakumea, lehenbiziko aldiz makilaz.

Joan den urtean Urdiñarbekoe Jean Mixel Bedaxagarren eskutik antolatu zuten «Agosti Xaho»ren haritik dator aurtengo pastorala. Gerra karlistetako figura nagusietakoa izan zen eta Euskal Herriak ezagutu duen estragarik handienaren bizia biltzen du Junes Cazenavek idatzi duen «Zumalakarregi» pastoralak. Larunbat ilunabarrez hurbildu gara entsaioa eta giroa dastatu nahiz Zuberoako bailararik politenetako batera. Loratan daude gaitzak.

Ibar oso baten apostua

Herri bat ez da gaur egun aski pastoral bat antolatzeko, biztanlez eta ari-maz hustutzen ari den Zuberoan. Larrañekoentzako pentsatuta idatzi zuen «Zumalakarregi» Junes Cazenave apai-zak, Santa Grazikoa bera; ez zegoen behar haina indar. Orain erretore lanak egiten dituen Altzai-Lakarrak bailarakoei eskaini zien, bertan zerbait antolatzeko goinoa zutela jakinik.

Atharratzera joan behar duzu lehenik eta kostaldetik iristen bazara eskuintara hartu behar duzu, antzinako kantaren izena duen Aloze pasatu eta «Ibar-eskuina» deitzen dutenera heltzeko. Aldaketak aldaketa, denbora gaine-

rakon lurraldeetan baino askoz mantsago pasatu da hemen, Ahizki mendiarren babesean. Azken hoge urteotan biztanleen laurdena galdu du Altzabeheti, Altzai, Arhane, Zünharreta eta Lakarrak osatutako bailara honek.

Dantzari onak emateko fama izan dute beti Altzai eta Lakarrak. Arhane-koa zen duela gutxi hila den Pierre Xübuko txanbelajole ezaguna, eta bertan bizi da hainbeste urtetan Etxahun Irurikoarekin ibili ondoren Zuberoako atabaljolerik famatuena izaten segitzen duen Pierre Ager «Garat», gaur erretiratu. Eta herriko zenbait gaztek deliberratu zuen orain zutela pastorala egiteko momentua.

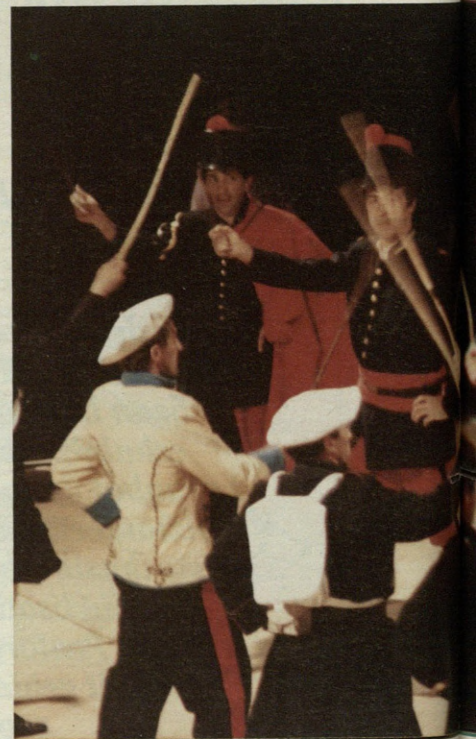
Karlista eta liberal benetakoak

«Zantxo Azkarra» eskaini zuten bi herriok 1973an, Etxahun Irurikoak idatzia, eta sujet edo protagonista Garat atabalariaren semea —duela hiru urte hila— izan zuena. 1976an maxkarada antolatu zuten. Eta Allande Etxartek dioskunez «ohartu ginen orain zela momentua: 'Zantxo Azkarra' egiterakoan gazteegi zirenek hemendik bost urteta-

“Dantzari onak
emateko fama izan dute
beti Altzai eta Lakarrak.
Arhane-koa zen duela gutxi
hila den Pierre Xübuko
txanbelajole ezaguna, eta
bertan bizi da hainbeste
urtetan Etxahun
Irurikoarekin ibili ondoren
Zuberoako atabaljolerik
famatuena izaten segitzen
duen Pierre Ager «Garat»”

ra adina pasatua izango zuten, familia dela eta beste».

Eta horretarako bildu dira herritar guztiak. Allande Etxart bera Bildozen bizi da, baina bertan sortua izaki. Entsaioan aurkitu dugu Jakes Sarraillet, kostaldekoa baina guraso zuberotarren semea. Goietx ere kostan bizi da, eta bere sortetxearen izena —«Büztanho-bi»— ageri da «Altzak ez du bihotzik» kanta antzinakoan. Niko Etxart kantaria Parisen sortua da, Altzürüküko gurasoetatik, eta orain Altzaien bizi da.

Karlistak —txapel txuriz— eta liberalak

Apaiza bere aingerutxoez inguratuta eta atzean Battitta eskenako nagusi.

Bere eskutik sortuak dira pastoral honetako zazpi kantu.

Dena etxekoa dute, beraz, Cazenave ere erretore daukatela kontutan hartuta. Errejent edo maisua azken urteotan figura beharrezko bihurtu den Battitta Urrüti Garindaiñekoa. Beste laguntza berezi bat jaso dute «Zumalakarregi» burutzeko: duela gutxi bere «Karlistadaren kronika» estrainatu berria duen Tuduri tolosarrak utzi dizkie hainbat arropa, arma eta beharrezko tresneria,

eta entsaioetan hor dabil, koadrila guztien erdian.

Ezin une aproposagoa hautatu Zumalakarregiren bizitza pastoraletz emateko, justu joan den urtean bere jaiotzaren 200 urteurrena ospatu denean. Gipuzkoako Ormaiztegin oraintsu —urte honen hasieran— ireki berria dute jeneral famatuaren museoa, eta horixe profitatuko da bertara pastoral eramateko, Zuberoan bakarrik eta pare bat asteburutan eskaintzeko usadio zaharra behingoz hautsiz. Sekulako lana izango

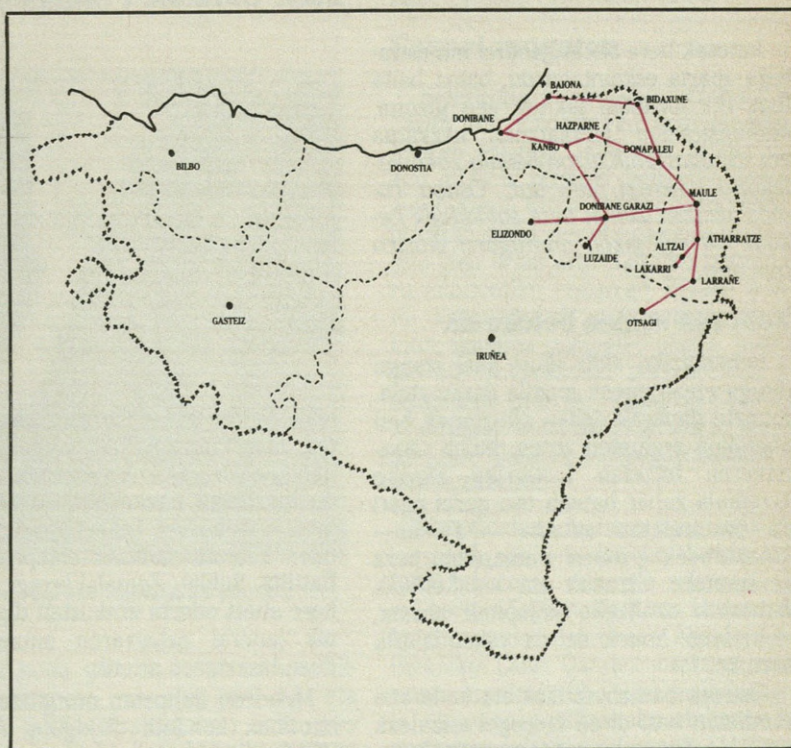
**“Zuberoan
bakarrik eta pare bat
asteburutan
eskaintzeko usadio
zaharra behingoz
hautsiz, Gipuzkoako
Ormaiztegin ere
antzeztuko digute
Zumalakarregi
pastorala”**

da Altzai eta Lakarrikoentzako hori burutzea, baina seguru mereziko duela.

Urteurrenei ez ziela erreparatu diosku Junes Cazenavek. «Euskal Herriak bizi izan duen unerik interesgarriena da karlistaden denbora, eta hor agitu zen historiako euskaldunik inportanteenetako bat, Tomas Zumalakarregi». Euskal ohitura zaharrak eta oinarritzko legeak biltzen zituzten Foruen defentsa armatuaren buru izan zen Ormaiztegi-koa, eta «beste osagarri bat ere ikusten dugu beregan: liberalek herrien eta elizaren lurralde salduerazi zituzten eta laborariak ez ziren gehiago bizitzen ahal. Horra euskaldunak oldartzeko beste arrazoina».

muturrak txikitzen.

Altzai eta Lakarriko bideak. Galbiderik ez duzu.

Junesek bere obran jeneral eta estratega aparta eskaintzen du, baina baita lege eta foruetan jakitun zen gizona, administrazioa antolatzeaz kezkatua eta «hirugarrenik gizon bezala zuen kategoria adierazi nahi dut, 'Osaba Tomas' deitzen zioten bere soldaduek bezala nik ere gizon amiragarri ikusten bait dut».

Xahoren asmoa beteko da

Lehenbiziko aldiz ikusi ahal izango ditugu emakumeak makila daramatela. Emazte paperak egiten zituztenek beti abanikoa eramaten zuten, baina Caze-naveren hitzetan Lakarriko elizako erretaulari zahar batean oso garbi ageri da pastoraletan antzina —XIV.ean— emakumeek gizonen tramankulu bera zeramatela. Gizonak eta emakumeak nahasirik azaltzeko kalapitak pasata, xehetasun honek ez du eskandalurik sortuko.

Gaueko hamabiak dira eta bederatzi t'erdietan hasi diren laurogei arizaleak amore eman gabe segitzen dute. Lakarri eta Altxaiko alkate zaharrak jendar-

tean eserita eta Lakarriko alkate gaztea, Jean Pierre Rekalt, hurrengo eske-netakoei deika. Atera direnak garagardo batzuekin freskatzen. Battitta errejenta zaratsuei isiltzeko eskaka, eta oker kantatu dutenei errepikarazten. Battitta Subiet Zumalakarregi berriak bere abots ederra erakusten digu, jadanik jeneral zaharraren antzera utzi duen bizarraren artetik.

Mendeen ilunpetan murgiltzen diren ixtorioak kondatu dizkigute, Altxaiko «Karbea»ko leizean bizi zen herensugearena, nola egarriaren egarritz erre-

“Gaueko hamabiak dira eta bederatzi t'erdietan hasi diren laurogei arizaleak amore eman gabe segitzen dute. Battitta errejenta zaratsuei isiltzeko eskaka, eta oker kantatu dutenei errepikarazten. Battitta Subiet Zumalakarregi berriak bere abots ederra erakusten digu, jadanik jeneral zaharraren antzera utzi duen bizarraren artetik”

kan behera itsasoraino joan zen. Lakarriko mainuak aipatu dizkigute. Eta be-
raiekin errepetizionea bukatu eta moz-
kortzera gelditu ezinaren penaz abiatu
gara. Hor eskuinetan bizi duk Garat,
berriro atabala jotzeko humorea non-
baitetik eskuratuko bagenio...

Agosti Xahok mirestasunez beterik
Tomas Zumalakarregi jeneralaz idatzi-
takoa kunplutuko da aurtun: «Zumala-
karregik merezi luke pastoral baten su-
jet izatea».

PELLO ZUBIRIA
SIMEON BARROSO

PSOEk, Enrique Antolin-en bitartez, siderurgiaren etorkizuna gidatuko

Bizkaiko Labe Garaiak gori gorian

Azken hamarkadan urtero galera izugarriak izan dituzten Bizkaiko Labe Garaiek irabaziak izango omen dituzte aurten. Une erabakikorrean dago, antza, siderurgia integrala, datozen urteotan ikusiko bait da BLG eta Ensidesa Europear Elkarte Ekonomikotik etorriko den konpetentziari aurre egiteko gai izango direnontz. Euskal siderurgia Madrilgo asmoetara lotu dadin jarri bide dute Enrique Antolin sozialista BLGko kontseilari delegatu. Polemika bizia eragin du izendapenak.

1976. urtetik hona galerak baino ez dituzte izan. Aurten aspaldiko partez etekinak aterako dituztela dirudi.

Irakurketa desberdinak izan ditu entrepesaren etorkizuna zuzenduko duen Enrique Antolin —oraino Garraioetarako Kontseilari Gasteizen— kontseilari delegatu berri izendatu izanak. 1976.

urtetik hona galerak baino izan ez dituen enpresa irabazten hasi dela eta PSOEk gestio arrakastatsua bere gain hartu nahi duela diote batzuk; datozen urteotan Madrilgo administrazioak le-

hentasuna Ensidesari emango diola eta politika horretan oztoporik ez izateko bere gizon bat BLGko zuzendaritzan edukitzea komeini zaiola diote beste eritzi batzuk; eta, azkenik, Enrique Antolinen papera Ensidesa eta BLGen lana koordinatzera mugatuko da beste batzuren eritzira. Dena den, ikus dezagun egungo egoerara heldu arte Bizkaiko Labe Garaiek egin duten bidea.

Eskari mugatua

Siderurgia integralean berehala nabaritu zen nazioarteko krisi ekonomikoaren eragina, izan ere, 1976a izan zen BLGek zenbaki beltzetan bukatu zuten azken urtea. Hurrengoan zenbaki gorritan sartu zen eta galerak baino ez ditu izan orain arte. Garaiko textuinguru ekonomiko ezkorriari BLGen hutsune estrukturalak gaineratzen zitzaizkion: tamaina txikiegiko planta, instalazio oso zaharkituak, portuarekiko komunikazio txarrak... Ikuspegi ekonomiko-tekniko hutsetik begiratuta, Bizkaiko Labe Garaiak bideragarritasunik ez zutela zirudien.

Birmoldaketa beharrezkoa zela nabarmena zen, eta lan horri ekin zion PSOEk boterea eskuratu zuenean. Garai hartan Saguntoko Altos Hornos del Mediterraneo, Asturiasko Ensidesa eta Bizkaiko Labe Garaiek osatzen zuten estatu espainiarreko siderurgia integrala, eta zegoen eskarirako ekoizpen kapazitatea gehiegizkoa zenez AHM baztertzea eta beste biak bultzatzea eraba-

ki zen. Inbertsio handiak egin ziren, 1981ean onarturiko 'Plan de Reconversión Siderúrgica' eta 1984ko 'Plan de Inversiones de Reestructuración de AHV' ren arabera: guztira 60.000 milioi baino gehiago inbertitu dira.

Inbertsio handion ondoren zuzpertz txiki bat izan bazuten ere, berehala behera jo zuten Bizkaiko Labe Garaiek. Europar Elkarte Ekonomikoan sartzean bideragarri bihurtu zitekeen txostena landu zuen Mc Kinsey-ek. Ez zuen ondorio baikorrik agertzen: Ensidesa eta baita Bizkaiko Labe Garaiak ere egoera oso txarrean zeudela ikusten zen: altzairuaren eskaria oso mugatua zen eta bi enpresa hauek eskeintzen zutena gehiegizkoa. Hau da, kontsumitzen zenerako gehiegizko produktio ahalmena zegoen. Ondorioa nabaria zen: langile eszedente handiegia zegoen eta lantaldeak murriztu beharra zegoen. Txostena aurkeztu aurretik —1985.ko Abenduan—, espainiar siderurgia integralean 6.040ean murriztu zen langile kopurua, eta Mc Kinsey txostenaren arabera, beste 3.015 zeuden soberan: 1863 BLGetan, 498 Ensidesan eta 654 AHMn.

“1985. urtetik hona 2.500 lanpostu inguru galdu dira Bizkaiko Labe Garaietan”

Milaka lanpostu suntsitu dituzte, beraz, sektorearen birmoldaketan: 1985. urtetik hona 2.500 lanpostu inguru galdu dira Bizkaiko Labe Garaietan; 1986. urte hasieran BLGetan 9.990 langile baziren, 1989ean 7.500 baino ez dira euskal siderurgia integralean lanean dihardutenak. Egungo errentagarritasuna ez da merke atera beraz.

Ezusteko etekinak

1987tik hona aldaketak izugarriak izan dira BLGetan. Urte hartan 10.325 milioitako galerak izan bazituzten, hurrengoan, 1988an, 4.578 milioi 'baino' ez zuten galdu. Aurtengoan, berriz, lehenengo sei hileetan 2.000 milioiko irabaziak lortuak dituzte, eta urte bukararako 5.000 milioitakoak espero dira. Azken hamairu urteetan balantze positiboz bukatuko den lehena beraz. Hala ere, aurtengo emaitzek ez dute etorkizuna ziurtatzen. Hauxe adierazi digu bere tesia siderurgiaren gainean burutua duen Mikel Navarro ekonomilariak:

«Aurtengoa eta joan den urtekoa erabat ez ohizkoak izan dira, azken urteotako onenak; hainbat faktore medio eskaria izugarri igo da eta ez dago Europan, italiarrak salbu, galtzen ari den siderurgia entrepesarik. Eskari karterak beteta dituzte eta inor ez da merkatu berriak zabaltzen saiatu». Ekonomilari honen eritzira, egoera koiuntural hau aldatzean etorriko dira problemak, «boom siderurgiko hau bukatzean, Europako entpresak errentagarriagoak direnez, hemengo merkatuan sartuko bait dira». 1993. urtea ezarri dute askok erretagarritasun horren muga bezala, baina Mikel Navaroren ustetan, egungo arantzelak iada ez dira hain inportanteak eta dagoeneko europar merkatuan sartuta gaudenez, merkatu hori aldatzean, hau da, eskaria jeistean, etorriko dira komeriak.

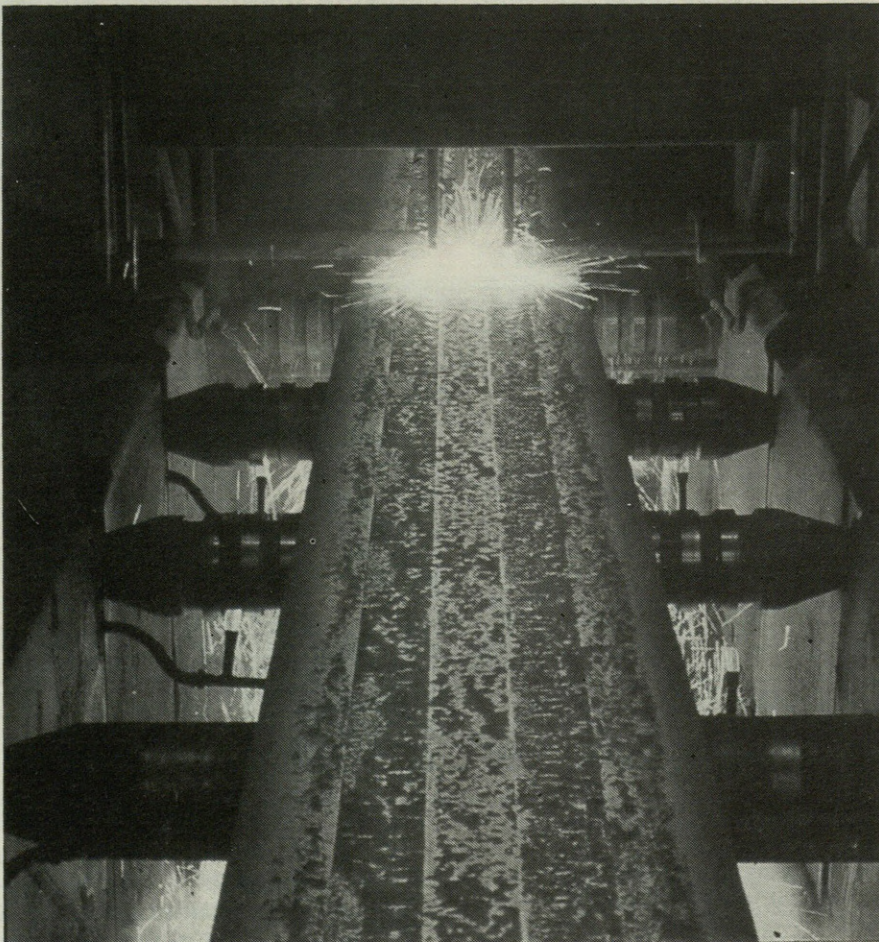
PSOEren kontrolpera

Guzti honetan, jakina, ezin da ahaztu Administrazio Publikoak —Madrilekoak— jokatzen duen papera: Ensidesa enpresa publikoa da, INIren eskuetan egonik Administrazioak erabat kontrolatzen duena, baina Bizkaiko Labe Garaiak esku pribatuaren egon dira historikoki, eta esku pribatu kontrolaezinean antza denez. Baina azken urteotako

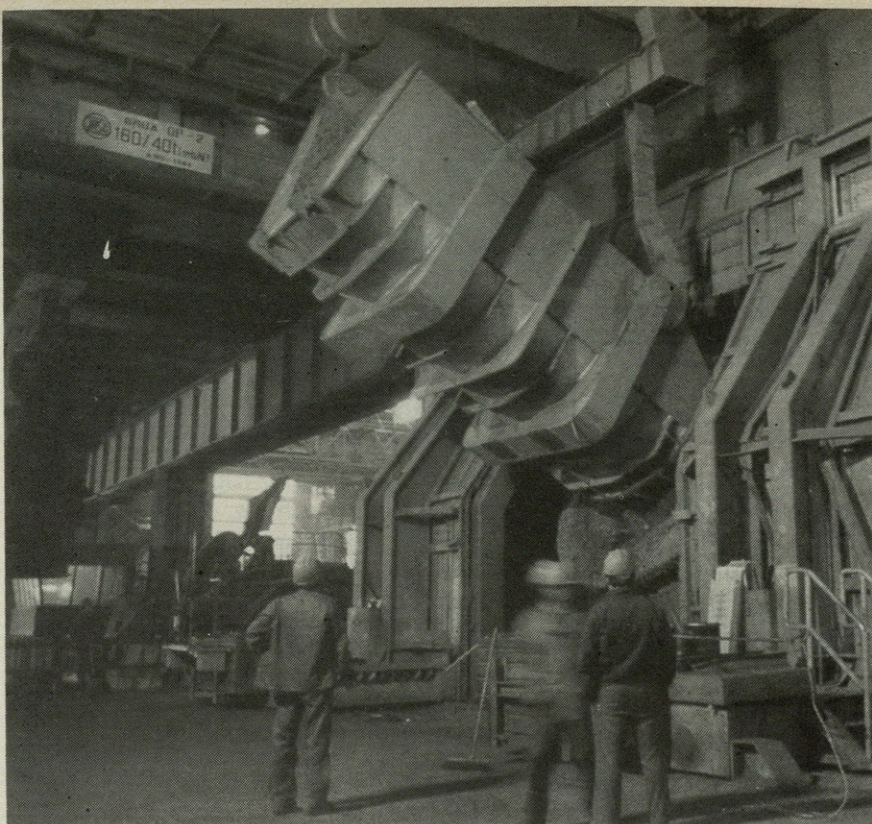
inbertsio guztiek diru publikoa izan dute iturri, BCI konkretuki, eta noski, Administrazioak enpresa kontrolatzeko bideak eraiki ditu.

1986an, BCIko bost ordezkari sartu ziren Administrazio Kontseiluan —12 kidek osatzen dute Kontseilua—, eta enpresaren kontrola hartzeko nahiko borroka jazo zen. Juan Luis Burgosen taldeak segi zuen enpresa kontrolatzen, baina Madrilgo Administrazioaren eskua nabarmena zen ordurako. Banku pribatuek enpresa uzteko saioa egin ei zuten, baina Madrilgo gobernuak uzte hori eragotzi zuen, dirudien ez zaie interesatzen eta enpresa erabat publiko bilakatzea.

“Ezinbestekoa zaio PSOEri Bizkaiko Labe Garaiak, Ensidesa bezala, kontrolpean edukitzea”

Milaka lanpostu galdu dira sektore honen birmoldaketan. Hamar mila langileetatik zazpi mila ingurura pasa da, laupabost urtetan, BLGen lantaldea.

BCIko gizonen bitartez kontrolpean du PSOEk euskal siderurgiaren zuzendaritza.

Textuinguru honetan ulertu behar da Enrique Antolinen 'lurreratzea': aurretik beharrezkoa izango da bi entresak —BLG eta Ensidesa— koordinaturik aritzea, eta antza denez BLGeri sakrifizio gehiago eskatuko zaioenez —agian bere ezaugarriek hala eskatzen dutelako—, ezinbestekoa zaio PSOeri Bizkaiko Labe Garaiak, Ensidesa bezala, kontrolpean edukitzea. Hala ere, eta urtetan izan dituzten galerak medio Juan Luis Burgos presidentea atzean duen kapitala kasik fiktizioa delarik —akzionistak badira baina kapitalik ez dago ia, subentzio publikoek estalitako zorrak baizik—, presidentea eta bere taldea erabat baztertua ez da komenigarria PSOerentzat, entresak status pribatuari eustean kolokan dagoen entresarekiko erantzunkizunak pribatua izaten jarraitzen bait du. Eta hori da, itxuraz, Madrilgo administrazioari komeini zaiona. Bizkarra babestua du, beraz, Madrilgo administrazioak Bizkaiko Labe Garaietan bere politika egiteko.

I.MURUA

Antolin, Reinosatik BLGra **Gasteiztik barrena**

Eusko Jaurlearitzako Garraio Kontseilaritza utzi zuen Enrique Antolinek Bizkaiko Labe Garaietako Kontseilari Delegatu lanetan hasteko. Aurretik, 'Aceros de Llodio'ko erantzunkizun postuetatik, Bilme entresako zuzendaritza orokorretik eta

'Aceros y Forjas de Reinosa'ko lehendakaritza pasatu da. Azken honetako gestioak egin zuen ezaguna Enrique Antolin: Reinosa langileak ez ziren bere lanarekin oso ados antza eta, 1987ko urte hartan, protesta ekintza batean Antolin bahitu zuten langileek. Ordukoak dira Reinosa Guardia Civilarekin izandako istilu gogor haiek. Bahitua egon zen egun berean egin zuen Ardantzak kontseilari, 'Aceros y Forjas de Reinosa' egoera larri horretan utziz berehala Gasteizen eskeinitako aulkia hartu zuelarik.

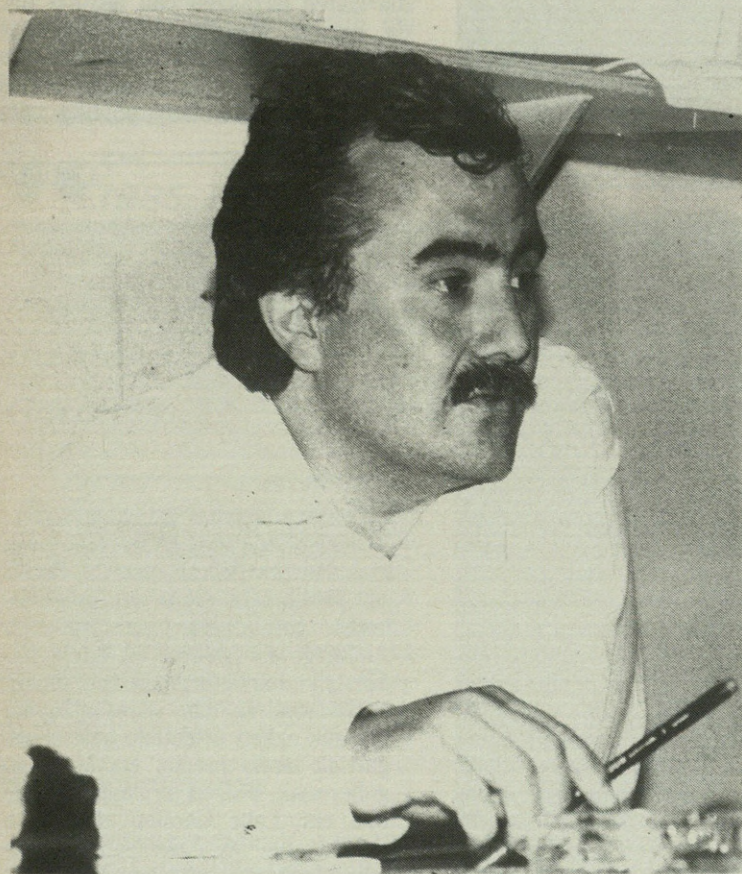
Bizkaiko Labe Garaien zuzendaritza eskuratzea ez da hain erraza izan dirudienek. Hasiera batean, Juan Luis Burgos presidentea eta bere inguruko zuzendaritza taldea erabat aurka azaldu ziren, eta jakina, BCIko bost kontseilariak alde. Banco Bilbao Vizcaya eta Banco Hispano Americano ere alde agertu ziren —bakoitzak kontseilari bana—, eta

USX multinazional iparramerikarra, hasieran kontrakoa bazen ere, erraz makurtu zen BCIn, hau da, PSOeren presioetara. Dena den, negoziaketak gorabehera, garbi zegoen J.L.Burgosen jarrerak ez zuela irabazterik: berak ordezkatzeko dituen akzionistek ez dute atzetik kapital errealek azken urteetako galera izugarriak direla medio, eta Madrilgo gobernuak, BCIn dirulaguntzak direla eta, Labe Garaien etorkizuna baldintzatua du. Azkenean, begibistakoa zenaren aurrean, Juan Luis Burgos eta bere taldeak atzera egin zuen, Enrique Antolinen izendapena ahobatekoa izan bailitza aurkeztu dutelarik. Hemendik aurrera, Juan Luis Burgos presidentea errepresentazio funtzioa beteko du, eta Enrique Antolin kontseilari delegatuak —PSOeren komisario politikoak finean— botere exekutibo osoa izango du.

I.M.

JOXEMIEL ZUMALABE

«Instituzioen Hizkuntz Politikak porrot egin du»

Joxemiel Zumalabe donostiarra euskal kulturari aski ezaguna egiten den izena dugu. Hainbat alorretan lan egin, 79.eko garai latz haietatik ARGIA, EKBn ari da bestalde sorreratik, egun lehendakari orde moduan. Instituzioen Hizkuntz Politika dela, herri erakundeak, euskalduntzerako politika... eta besteri buruz hitz zorrotzez mintzatu zaigu bere informatika lanak momentu batez ahaztuta.

Nola ikusten duzu gaur euskararen egoera?

Denboraldi batean, hamar urte hauetan, 'espejismo' batean bizi izan da euskal gizartearen euskararen inguruan hartu diren erabakiak zer baitetan hobetuko zutela euskararen egoera pentsatuz; eta gainera, Gasteizko Gobernuaren zeuden indar politikoei gizarteratu duten diskurtsoa baikortasunean oinarritu da eta saiatu dira itxura hori saltzen, «dena ongi doa», «behingoz hartu da gai hau euskaratean eta konponbidean dago».

Bainan azken bolada honetan, eta euskararen egoera betidanik hartu diren neurriekin ezin dela konpondu esan dugunoz gain, institutizioan bide horietan konprometitu zirenak ere ohartzen hasiak dira beren bidearen porrotaz, eta porrot horren hedatzeak definitzen du nolabait gaur egun euskararen egoera.

Francopenean euskarak sufritu zuen egoerari buelta ematea, edo behintzat erabakiren bat hartzea ez zen batere zaila; halere, erabaki horiek oso mugatuak izan dira, minbizia daukanari aspirina ematearena egin da, eta gaur egun, ari gara sumatzen erabaki horien ezintasuna. Orduan ba, aspaldiko partez badirudi egoera dramatiko dela esaten genuenok eta esaten dugunok ez dugula diskurtso hori basamortuan botatzen baizik eta piskanaka gero eta jende gehiago konturatzen dela euskararen egoerari buruz dagoen ikuspegia aldatzen ez bada hemen ez dela ezer egitekorik geratuko aurki.

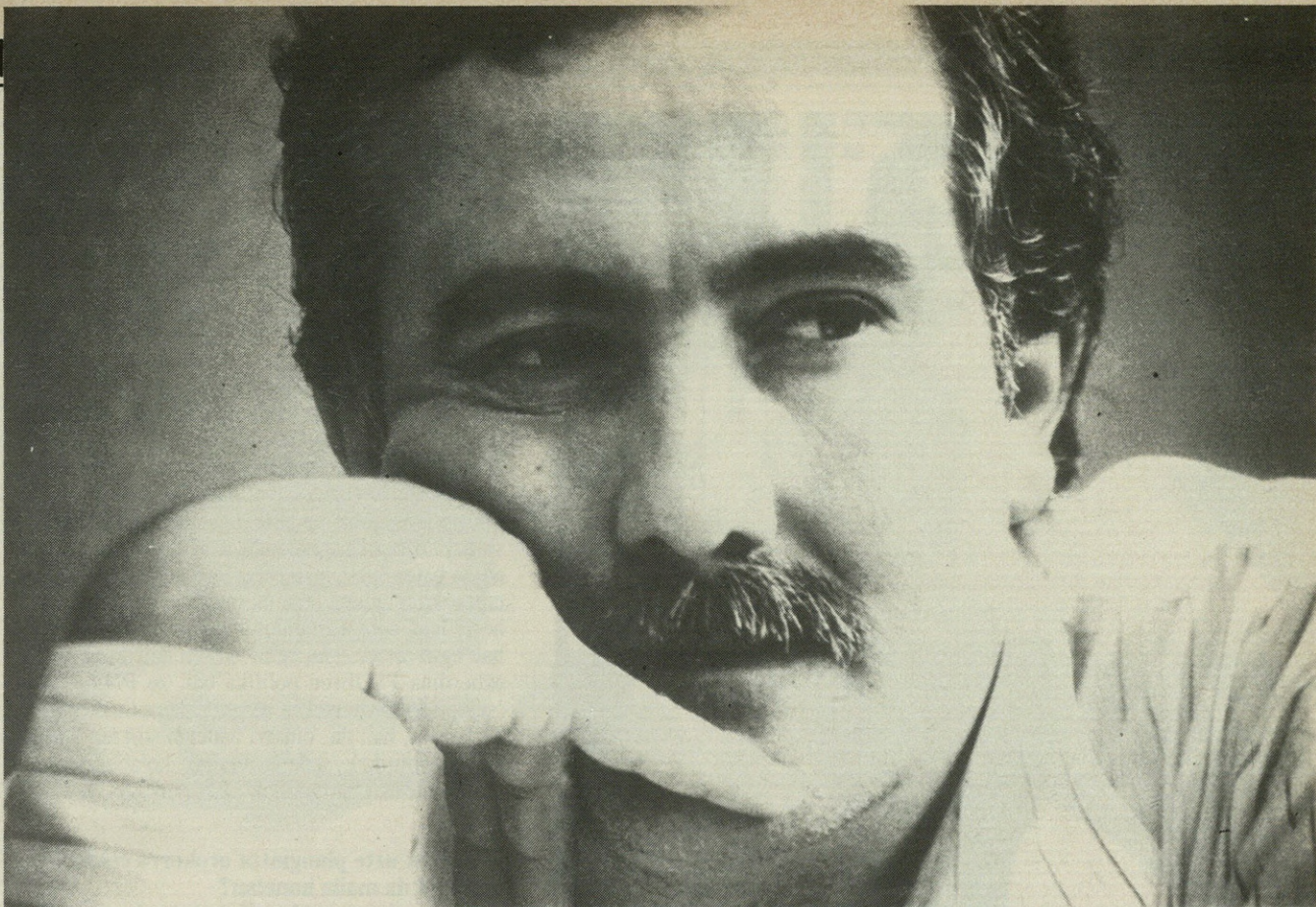
Instituzioen Hizkuntz Politikak porrot egin duela diozu, baina haiek beti ari dira esaten euskararen alde egin eta egin ari direla.

Gasteizko Gobernuaren hizkuntz politika bi zutabetan oinarritu da: ikus-entzunezko medioetan eta irakaskuntzaren euskalduntzean. Gauzak honela, nabarmenki agertu da zutabe horiek gizarte hau euskalduntzeko orduan erakutsi duten ezintasuna, eta hain zuzen ere, EKBk hasieratik aldarrikatzen duen plangintza orokorraren beharra.

Hezkuntz ereduaren porrota inguru askotatik aztertu izan da: A ereduaren porrota, kasu askotan B ereduaren aurrera eramateko egon diren zailtasunak, irakasleak euskalduntzeko egon den jarrera erabat erabea... Gero, inguru erdalduna are eta indar gehiagorekin manifestatzen den momentuan, eta haurrek helduen hizkuntza erdara dela nabaritzen duten neurrian, erdara nagusitzen joan da haurren artean, nolabait Iñaki Larrañaga eta beste zenbaitek definitu duten egoerara iritsiz: haurrak eta zaharrak dira gaur egun euskara gehien gordetzen dutenak, bizilegeak agintzen duen katea euskarak hautsia daukalarik.

Bestetik, komunikabideen saioaren baitan, herri mugimenduetatik hainbeste aldarrikatu ostean lortu zen ETBri, ETB erdaldun bat jarri diote aldamean eta horretara esfortzu handiak bideratu dira; honez gain, ETB bera audientzia arazo handiz ageri da. Erdal eskeintza gehitzen doan neurrian euskal eskeintza gero eta ahulagoa geratzen ari da.

Bi zutabe hauetan oinarritu da Gasteizko Jaurritzaileen Hizkuntz Politika eta ikusten da bietan porrot egin dela. Pentsatzekoa da nola dauden apenas ahaleginik egin gabeko sailak: Administrazioaren euskalduntzea, Lan-Munduen euskalduntzea, Gizarte-Zerbitzuen euskalduntzea, Komunikabide

idatzien hesparrua... Eta esan beharra dago euskararen egoerari buelta emateko ahalmenik eta borondaterik ez dela agertzen.

Instituzioetatik gizarteak euskararen presioari huts egin diola aipatzen da. Zergatik egin dio huts?

Hori da hain zuzen Gobernuak, eta zehazki Mari Karmen Garmendiak erabili duen diskurtsoa porrota moztzeko. Beren ardura legeak jartzea izango bailitzan eta gizartearen dinamika beste nonbait balego, ezta? Hor salatu behar dena zera da: Gobernuak euskalduntzeko egiazko gogoia bala, batetik, erabaki politiko funtsezko zenbait hartu beharko lituzke gaur egun hartzen ez direnak eta agian beren ezintasunean hartu ezin dituenak; eta bestetik, bere ardurapean hartu beharko luke dinamika sozial hori pizteko ardura. Eta honen aurrean, Gasteizko Gobernuak, herri mugimenduek sor dezaketen presioaren aurka jokatu du, eta zer esanik ez nafarrak. Izugarritzko beldurra agertu dute herri mugimenduek agertu zitzaizkien iniziatiben aurrean, eta behin eta berriz herri iniziatibei esker sortutako alternatibak zapuzten, edota kompetentzian instituzioratzen saiatu dira. Azken adibide garbia Korrikarekin ikusi da, HABE sortzearekin hasi zutena egun AEKrekiko diskriminazio basatiaz nahi dute burutu.

Diskurtso mailan herri mugimenduen eta instituzioen arteko kolaborazio beharra aitatu dute baina unea iritsi denean beren unean uneko interes politikopean harrapatuak agertu dira. 'Bateginik' en aurrean Luis Mari Bandresen jarrera zitalaz oroitzea edo eta Korrika garaian EITBren esponsorizazioa zela eta Joseba Arregik botatako disparteak gogoratzea besterik ez da behar.

GASTEIZKO GOBERNUAK HERRI MUGIMENDUEK SOR DEZAKETEN PRESIOAREN AURKA JOKATU DU, ETA ZER ESANIK EZ NAFARRAK. IZUGARRIZKO BELDURRA AGERTU DUTE HERRI MUGIMENDUEK HAR ZITZAKETEN INIZIATIBEN AURREAN, ETA BEHIN ETA BERRIZ HERRI INIZIATIBEI ESKER SORTUTAKO ALTERNATIBAK ZAPUZTEN, EDORA KONPETENTZIAN INSTITUZIORATZEN SAIATU DIRA

Beste alor batetik euskalduntzearen bidean garbi dago esfortzu haundi bat egin behar dela euskal kulturaren aldetik —desnazionalizazio garai batean murgildurik gauden garai honetan—, eta saltzen edo potentziazten ari den eredua erabat sinbolikoa da, instituzioen aurpegi garbitzaile, eta inolaz ere ez oinarrian sor zitekeen euskal kultura bizi baten zuztaztaile.

Administrazioa euskalduntzeko Jaurilaritzak prestatutako hizkuntz perfilekin jarrai dezagun. Ze nolako eritzia daukazu gai honen aurrean?

Hori dago azken adibidea. Nahiz eta perfilak oso berandu eta nahiko makalak planteatu, konprometzu politikoetatik, hau da PNV PSOerekin daukan konprometzu politikoagatik, gutxiutuak eta baldintzatuak geratu dira. Hau da hain zuzen, euskararekiko egiten diren planteamenduen ezaugarri bat: epe motzeko interes politikoari lotuak dauden erabakiak hartzen dira, eta horren adierazpena dugu, Gasteizko Gobernuak hartzen dituen erabakiak

EKB-N GAUDENON ARTEAN ASKOK ARGÍ IKUSTEN DUGU BILINGUISMOAREN DISKURTSOA GAIENDU BEHAR DELA ETA ELEBAKARTASUN DISKURTSORA IRITSI, ELEBAKAR DINAMIKAK BABESTUZ ETA BULTZATUZ. ETA HONETARAKO TRESNA POLITIKOAK ERE FUNTSEZKOAK DIRELA EZIN UKATU

(edo ereduak) baliogarri zaizkiola nafar gobernua-ri, PSOeri, bere helburuak betetzeko, hau da: arazoari itxura bat ematen zaio, beren politika garbitzen dute, errealitatean inongo eraginik ez duela izango jakinaren gainean badaude ere.

Azken finean, errealitate honen oinarrian euskaldun gizabanakook izan ditzakegun eskubide formalak soilik behatzen dira, eskubide formalak erantzun nahi dira, nahiz eta errealitatean eskubide horiek betetzeko posibilitaterik ez izan. Inoiz ez da sortzen instituzioetatik hizkuntz honek nazio honetan bizi duen arazoari erantzuteko nahia, eta hori errealitatea euskaduntzeko behar den plan orokor batetik etor daiteke. Beraz, eskubide formaletan, bilinguismoan oinarritutako diskurtso antzu batean

babesten dira. Baina tendentzialki ez da deus erabakikorrik egin euskarak borroka honetarako baliapide gehiago izan ditzan.

Nolatan joka dezake horrela bere burua abertzaletzat duen alderdi batek?

Hasiera batean euskara maitatzea izan zen, eta nolabait euskara maitatuz nolabaiteko euskararekiko jarrera testimonial bat bultzatzea. Guzti hau instituzioetan dagoen jende batengan ikus daiteke, euskara maite duten jendea badago eta. Gero, diskurtso hori beste maila batera pasa zen: euskara salbatu behar da, euskaldun batzuk mantentzen diren heinean euskara salbatuko delakoan. Baina diskurtso horretatik ez dira pasa, euskara elementu sinboliko bezala mantendu nahi izan dute baina ez nazio baten hizkuntza erreal bezala, zeren eta hautapen hau egiten den momentuan planteatzen da herri hau nola euskaldunduko dugun, eta galdera hau egin ere ez dute egin. Azken batean ez da hain ezberdina PSOeren politika bat, ze PNV euskara 'salbu' ikuste horrekin iristen dira politika inefikaz berberara, hau da, oinarri hauetan sortzen den hizkuntz politikak azken finean kolaboratzen du errealitatean eramaten ari den hizkuntz genozidio honekin.

Zenbat urte plangintza orokorra eskatu zela? Zer egin da maila honetan?

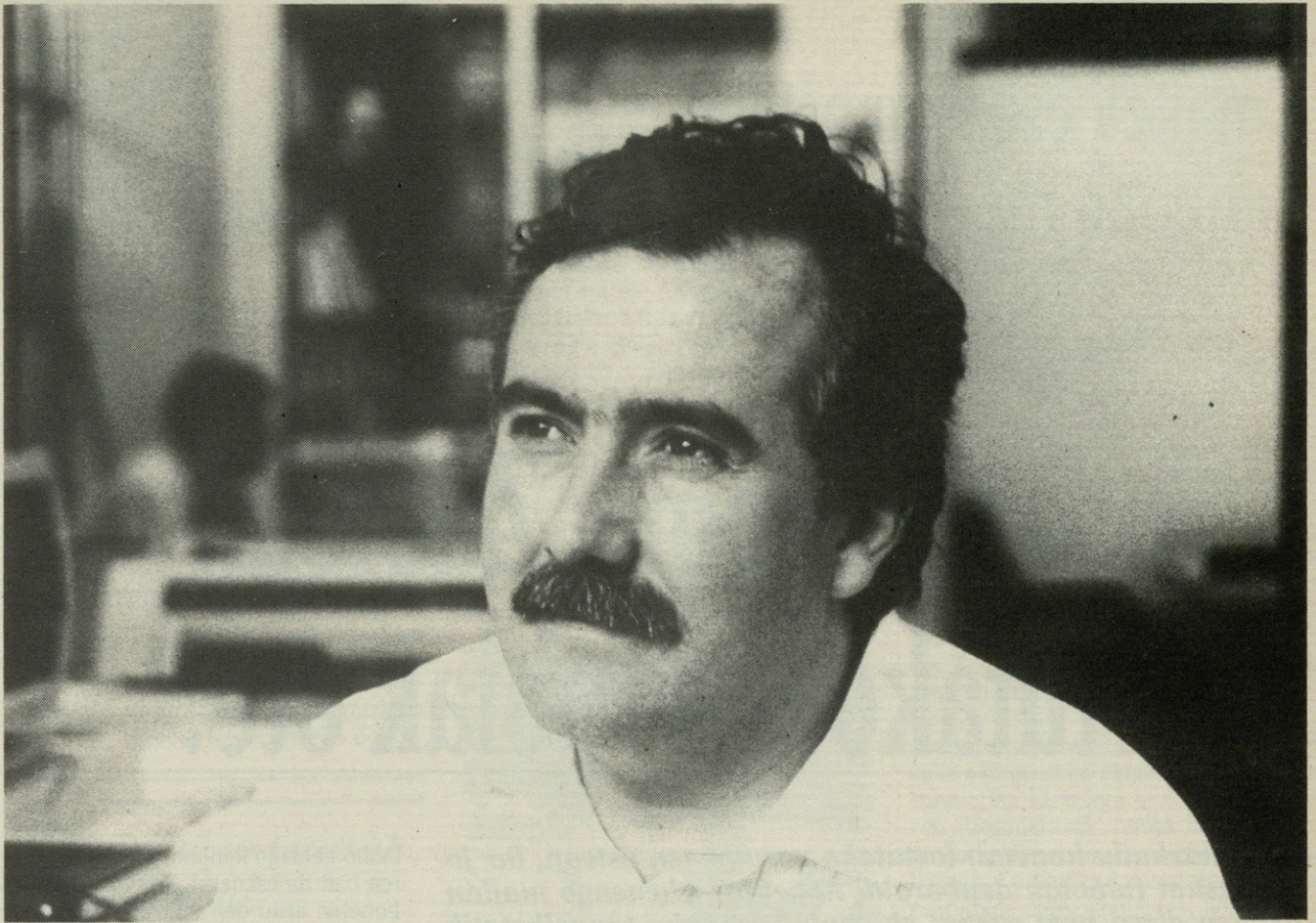
Hor argi geratu da gobernuek plangintza hori egiteko behin eta berriz erakutsi duten ezintasuna eta borondate falta. Askotan borondate falta salatu izan zaie instituzioei baina, euskalduntzearen plan bat nahi badu izan plangintza orokorrak, zalantzan jartzen da gaur eguneko indar harremanekin eta egungo legedi-markoan hori gaur gauzatu daitekeenik ere.

EKBk eskatzen duen plangintza euskalduntze plan batean zehaztu behar da, plan horrek behar dituen bitarteko politiko, ekonomiko eta sozialak hartuz. Baina errealitatea egun erabat aurkakoa da. Horrelako plan bat euskaltzale indarrek gizarte osoari onartu erazi beharra dago aurrera egin dezan eta egun, azken finean, nazionalismo espainolean oinarritutako jarrerak dute inizatiba, eta honek kutsaturik hartzen dira hizkuntz politikarekiko erabakiak. Euskararen aurka somatzen den gorroto honek agertzen diguna da marko honetan eta indar harreman hauekin euskarenak egin duela.

EKBren plangintza aitatu duzu. Zein da guzti honen erdian EKBren egitekoa?

Euskarak behar lituzkeen erabaki horiek eskatzea, eta zein izan beharko luketen aditzera ematea. EKBk planteatzen du plangintza orokor baten inguruan lor daitekeen batasunean oinarritu behar dela plangintza hori, eta EKB, baldintza hori betetzen duten indar guztien metaketa egiten saiatzen da.

Gauzak honela, EKBn gaudenon artean askok argi ikusten dugu bilinguismoaren diskurtsoa gailendu behar dela eta elebakartasun diskurtsora iritsi, elebakar dinamikak babestuz eta bultzatuz. Eta honetarako tresna politikoak ere funtsezkoak direla ezin ukatu. Eta EKBren lan propioa politikoa ez bada ere, ene eritzi pertsonalean, gaur egun, PSOE eta PNVren arteko lotura hau, eta Nafa-

rroan PSOEk duen agintaritz, dira euskarak dauzkan oztoporik haundienak.

Ez al da oso utopikoa hori alderdi politikoen artean dagoen zatiketa hain larria izanda?

Hori esan nahi dut indar harreman honekin nahiko zaila dela egoera honi buelta ematea diodanean. Nolabait egoera politikoak baldintzatzen duelako gaur egun euskararen alde har daitezkeen erabakiak.

Zertan da EKB orain?

'Bateginik' esperientziaren ondoren, eta lehen aipatu dugun indarrean dagoen hizkuntz politikaren porrotaz landa, azken bolada honetan nabaritzen da euskararen herri mugimendua osatzen duten erakunde eta talde desberdinetan indar berri-zearen saio edo behar horren inguruan halako bizi berri bat, berpizte bat. Horren lekuko dira Euskal Herrian Euskarazek egin berri duen batzarra, Euskal Eskola Nazionalaren bidean urratzen hasiak diren pausoak Euskal Herriko Ikastolen Federakundeak eztabaida ireki duelarik...

ARGIAko partaide zaren neurrian aipatua duzu ARGIAk euskal egunkaria aterako duela. Zertan dakusazu egunkariaren afera egun?

Ahalegin horretan aurrera goaz. Ez dakigu oraindik Jaurlaritzak zer erantzun eman nahi dion egunkariaren gai honi. Guk, Gobernuak eskatutako CIESen datuen arauera, esan behar dugu Gobernuak badakiela egunkari horri aurre egiteko

ASKOTAN BORONDATE FALTA SALATU IZAN ZAIE INSTITUZIOEI BAINA, EUSKALDUNTZEAREN PLAN BAT NAHI BADU IZAN PLANGINTZA OROKORRAK, ZALANTZAN JARTZEN DA GAUR EGUNEKO INDAR HARREMANEKIN ETA EGUNGO LEGEDI-MAR-KOAN HORI GAUR GAUZATU DAITEKEENIK ERE

baldintza hoberenak ARGIAk daudela, eta esan behar da ARGIA, egunkariaren proiektutik kanpo utzita, Gobernuak berau baztertzeko daukan borondatea frogatuko lukeela, eta nolabait, euskal egunkaria indarrean sortu baino, beste gaietan bezala bere interes politikoetara makurtuz egindako ahalegin batean tronpatuko litzatekeela.

Eta hori argi ikusten da egun: Euskal prentsa serio bat bultzatu baino bere laguntzak ukatuz nolabait baldintza txarretan mantentzea bakarrik lortzen du. Eta behin eta berriz ARGIAk bere proiektuak aurrera eramateko erakutsi duen gaitasuna frogatu eta gero, subentzioak betiko maila epel honetan mantentzen dituzte hemen ere beren kontrolpetik at gehiegi indartuko garanaren beldur; kontutan hartu gabe gure indartzea euskararen onerako izango dela.

J.J.PETRIKORENA
FOTOAK: I.MURUA

Emaitza eskasen ostean,
kanpoko merkatuetara jo dute euskal ekipoek

Tajonar, Lezama, Zubieta: agortutako harrobiak ote?

Hamarkada honetan lortutako garaipenen ostean, lur jo du euskal futbolak denboraldi honetan, lehenengo mailan aritzen diren hiru euskal ekipoak Europako txapelketatik ate geratu direlarik. Honelakotan gertatzen ohi den legez, hasiak dira ekipoak harat eta honat jokalaria berriak aurkitu asmoz.

Historia apur bat eginez, harrobia izan da Osasuna, Erreala eta Athletikaren oinarria; Tajonar, Zubieta eta Lezama jokalaria "fabrika" bikainak suertatu direlarik urteetan zehar. Hemen sortutako jokalariekin lortu dituzte bai Errealak eta bai Athletikek, eta beste neurri apalago batetan Osasunak, emaitza bikainenak.

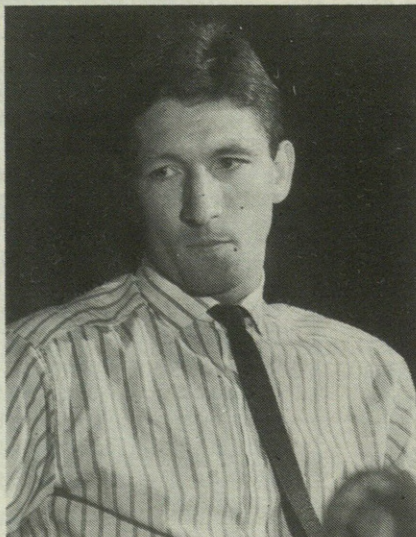
Aipaturiko garaipenak, etxeko jokalarien bidez lortuta izateaz gain, etxeko entrenatzaileen eskutik etorri ziren gure lurraldeotara, ondoren Erreala eta Athletikaren kasuan, entrenatzaile britaniarren aroa deitu daitekeena jaio zelarik. Entrenatzaile hauen bi edo hiru urtetako lanaren ostean, euskal futbolak azken urte hauetako mailarik beheana lortu duelarik.

Osasuna: Talderik ttipiena

Osasuna da ezbairik gabe denboraldiz denboraldi helburu eta aurrekontu apalenez abiatzen den euskal ekipoa. Gainontzeko euskal taldeekin gertatzen den legez, harrobia ongien zaindu duen ekipoetako bat dugu talde nafarra, on-

dorioak beti ere nahi adinakoak izan ez direlarik.

Harrobia zaintzea izan baldin bada talde Nafarraren ezaugarri nagusietariko, honek lehen ekipoan izan duen islada oso murrizta izan da, talde erdia

Rípodas. Osasunatik Athletic-era.

baino gehiago kanpotarrez osatuta egoten bait da eskuarki. Azken denboraldi honetan aritu den taldeari bagagozkio, bertako partaideetatik zortzi bakarrik dira Osasuna bertatik sortutako jokalaria, Roberto, Vicuña, Arozarena, Ripodas, Ibañez, Ciganda eta Bustingorri. Taldeko gainontzeko partaideen jatorriari dagokionez, bi lekutan koka daiteke honako hau: Madriden eta Britania Handian.

Hau honela izanik ere, oztopo berri bati aurre egin behar izan dio talde nafarrak azken urteotan, gainontzeko taldeek jaurtikitako erasoei hain zuzen ere. Goikoetxea eta Unzué izan ziren lehenak, hauek irekitako bidea beste batzuk jarraitu dutelarik: Bustingorri, Ripodas eta Pizo Gomezek.

Honenbestez, gainontzeko ekipoen tzat lanean dihardute talde euskaldunek, batzuetan hauen truke dirua lortzen baldin badute ere, askotan esku hutsik geratzen direlarik. Bustingorri eta Ripodasen kasuan hain zuzen ere, talde nafarrak ez du ia sosik lortuko, aurten bukatzen bait zuten bi jokalariek Osasunarekin sinatuta zuten hitzarmean.

Egoera honen aurrean, urte bukaeraren ohizkoa den fitxaketetan ari da talde nafarra, besteak beste Camilo, Grimes eta Rommel Fernandez panameñoa izan daitezke larik talde nafarraren partaide izatera aillatu daitezkeenak.

Patxi Ferreira. Athletic-etik Atlético de Madrid-era.

Hauekin batera, eta beraientzat lekua balego, beheko taldeetatik igotako Edu, Berastegi, Larrainzar, Eladio eta Unanua lirakeke gorritxoan defendatzaile.

Erreala: Etorkizuna zalantzan

Erreala izan da azken bi urte haue-
tan eman diren fitxaketetatik gaizkien
atera den ekipoa, 87-88. urteko denbo-

1.000 milioietako etekinak atera dituela-
rik.

Baina dirutza honez gain, ondoeza
sortu du jokalaria batzuren joanak Errealean,
datorren urteko emaitzak zalant-
zan ikusten bait dituzte askok eta as-
kok. Jarraraitzaileen artean sortutako
egoera honi aurre egiteko asmoz, joka-
lari kanpotarren fitxaketa da Errealeko
zuzendariak hitzetik hortzera darabil-
tzen ideia, honetarako bazkideen ar-
tean inkesta bat burutu berri dutelarik.

Honenbestez, urteetan zehar bai
Errealaren eta bai Athletikaren ezaugarri
nagusienetako bat izan dena, hots, ha-
rrobiaz soilik elikatzearena, bertan be-
hera geratuko litzateke. Norabide eza
soma daiteke beraz donostiarraren ar-
tean, behin eta berriz geldituko zela
baieztatu zuen entrenatzailearen joa-
nak eragin handia izan duelarik egoera
honetan. Entrenatzaile britaniarraren
esku geratu bait zen datorren denboral-
diko ekipoa osatzeko lana, honek az-
ken orduan uko egin diolarik bere biho-
tzekoa omen zen ekipoiari.

Iñaki Irujo. Real sociedad-etik Athletic-era.

Arkonada, Zamora eta Santi Bakerok
futbola uztea erabaki duten une hone-
tan, Zubiaga, Iñaki Irujo eta Lorenek beste
bide batzuk hartzeko erabakia hartu os-
tean, "zintzilik" geratzen da Errealaren
etorkizuna, gazteengan konfiantza oro
jarri beharra dagoelarik, jokalaria kan-
potarrek arazoa konponduko dutelaren
ziurtasuna inolaz ere baieztatu ezin dai-
tekeelarik. Hala ere, zenbait jokalariren
fitxaketari ekin dio zuzendaritzak, bes-
teak beste Lumberras arituko delarik
datorren urtean txuri-urdinen kamiseta
defendatzen.

Athletik: Fitxaketa frango

Athletikek azaldu du dagoeneko
aurrerantzean eramango duen politika,
honako hau bi zutabetan oinarritzen
delarik: Lezamako harrobia eta kanpo-
ko jokalaria. Urte bakar batetan lau jo-
kalariren fitxaketari ekingo dio Bilboko

Loren. Real Sociedad-etik Athletic-era.

zuzendaritzak, Ripodas, Iturrino, Loren
eta Valverde datorren urtean San Ma-
meseko koloreak defendatuko dituzte-
larik.

Aipaturiko izenetan ikus daiteken be-
zala, aldameneko eki poetara, hots Osa-
sunara eta Errealera jo du Aurtenetxe-
ren zuzendaritzak, honek haserre fran-
go sortu dituelarik Donostiako ekipoa
batipat. Euskadiko talderik indartsuena
osatu bide dute bilbotarrek, honetarako
diru frangoz baliatu direlarik (Loren do-
nostiarraren kasuan bakarrik, 336 miloi
ordaindu dituzte traspaso gisa).

Aipaturiko fitxaketak burutu ondo-
ren, Lezamatik ate garaturiko jokalariz
beteriko hamaikakoa aurkeztuko dute
bilbotarrek: Biurrun, Ripodas, Iturrino,
Loren, Valverde, Uralde eta Estibaliz;
hamaika jokalaritik zazpi kanpotarrak
izaki. Honek noski harrobiaren galera
dakar ezbaierik gabe, etxeko jokalaria
ekipotik at geratzen direlarik. Egoera
honetan aurkituko lirakeke Sarriugarte
eta Aiarza bezelako gazteak, bizitza
guztia Athletikaren ibili ondoen, lehen
ekipotik aldendurik geratzen direlarik.

Euskal ekipoen egoerak azaltzen di-
gun legez, gaur egun futbolearen inda-
rrean dagoen legediaren arabera ezi-
nezkoa suertatzen da harrobiko jokalari-
ekin osatutako ekipoa aritzea, dirua
bait da jaun eta jabe, bai jokalarientzat
eta bai eki poetentzat. Orain artean kanpo-
ko eki poetek jaurtikitako erasoak baldin
bazen arazorik handiena, bertako eki-
poen arteko borroka areagotu egin da
azken urte hauetan, Euskal ekipoen ar-
tean ere, harremanen nolabaiteko pus-
kaketa soma daitekeelarik; Athletik eta
Errealaren kasuan arazoa areagotu egi-
ten delarik.

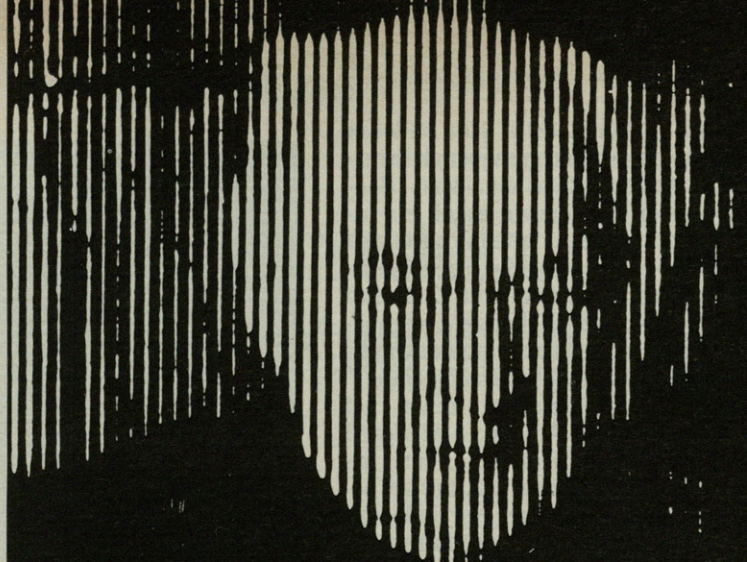
I.GOIKOETXEA

Pizo Gómez. Osasunatik Atlético de Madrid-era.

“Emitza txarrak
direla medio,
harrobiari uko egin
diote euskal
ekipoek”

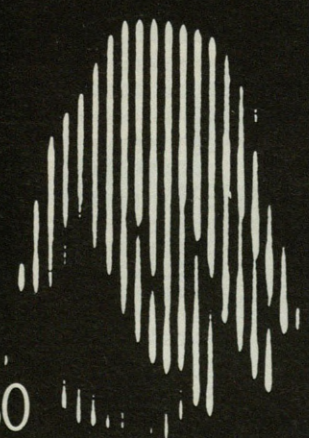
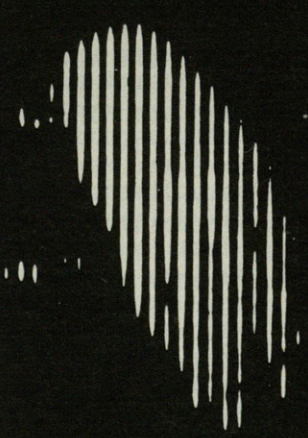
raldiko ekipotik bederatzi jokalaria falta
zaizkiolarik. Batzuk futbola utzi baldin
badute ere, beste ekipo batzuetara joan
dira gainontzekoak, eki poetak guztira

AZKUE 89

TELEBERRI,
OLERKI
ETA
IKERLAN
SARIKETA

Gran Vía, 23 - 48001 BILBO

Tlnoa.: 416 70 00

Informazioa, gure sukurtsaletariko edozeinetan

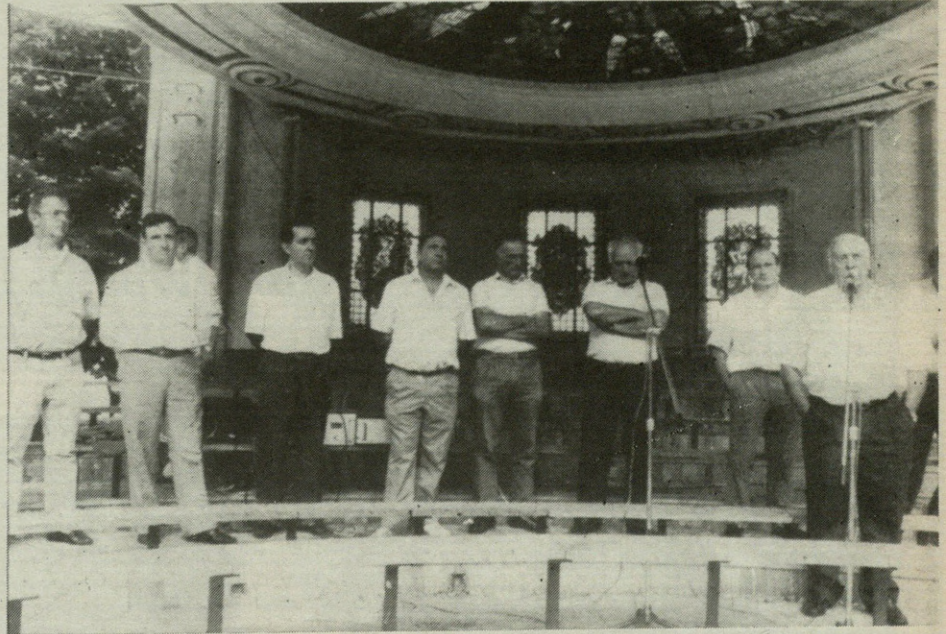
CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

Jazzaldien udak plaza eta taulak bereganatu

Getxokoari amaiera eman, eta Donostiako jazzaldiak hartuko du bere txanda: ohizko belodromoko emanaldiez gain, Altxerri, Be-bop eta Etxekalte tabernetan ere izanen da saiorik, baina aurtengo sorpresa, berriro Trinitate Plaza eta San Telmoko egokituko direla musikarako. Denetarik izango da egunotan, eta talde ezagunen artean nabarmen: Manhattan Transfer, Stanley Jordan, Wim Maertens, Ruben Blades edo Jonhy Klegg egunotan.

Segidan Gasteizkoak ekingo dio hilaren 18tik aurrera. Bertan, George Benson, Dizzy Gillespie, Chic Corea edota Eddie Daniels bezalakoak entzuteko parada. Donostiakoaren aldean, Gasteizkoan jazz gehiago izango da.

Eta Hendaiakoak eman nahi dio uztailako jazz doinuari amaiera 19tik aurrera: Joe Cocker, Albert King eta Jimmy Cliff agertuko omen dira bertara.

AREATZAKO LORATEGIAN PARATUZ BERTSOLARI ZENAREN GIZAIRUDIA

Bilbok Balendin Enbeita euskararen lekuko izendatu

Bilboko udalerriak Balendin Enbeita hartu nahi izan du euskararen zaindari moduko irudi gisan joan den larunbatean eskainitako omenaldia dela medio. Arenalean burutu ziren ekitaldiak.

Sanfermin biharamunean Udaleko eta Bizkaiko Diputazioko ordezkariekin batera, Balendin Enbeita zenaren sendia eta euskal herrialde desberdinetatik hurbildutako paketa bat bertsolariak eskaini zioten omenaldia Muxikako bertsolariari. Bilboko udalerriak euskararen aldarrikapen ekitaldia bihurtu zuen Arenalean burututako oroigarri eguerdia, Euskaltzaindiak berak ere gogora ekarri zuela: «gerra ondoko bertsolaritzak Bilboko Areatza honetan sartu zuen abiada», adierazi zuen Alfontso Irigoienek, «eta hainbat urte geroago hona-

xe bertara ekarri gaitu lehenengo txapela irabazi zuenaren oroigarri ezarri den irudiak».

Balendin Enbeitaren irudia Areatzan paratzearekin batera, Bilboko biztanlegoaren euskalduntze beharra azpimarratu nahi izan zen ekitaldi osoan barrena, «ez bait da aski abertzale garela erraitea, baldin eta gure hizkuntza nazionala lantzen eta geure artean bultzatzen ez badugu».

Omenaldia, Enbeitari eginitiko gorazarre anitzen ostean, txistulariek eta bertso saioak girotu zuten, betiere muxikarra izaki gogoan.

UPVk ere uda ikastaldiei ekin berri die

Joan den astelehenean hasi zituen Euskal Herriko Unibertsitateak (UPV) bere udaldiko ikastaldiak Donostiako Miramar jauregian. Oro-tara 4.000 bat ikasle izango omen dira eta 300 irakasle. Aurrekontu galanta baliatuko dute horretarako, 70 milioi pezetatkoa, betiere BBV banketxea dutela lagun.

Halarik ere, badirudi jende guzti horren biltzeko leku eskazian direla antolatzaileak, oraingoz 1.000 lagunentzako egonlekua besterik ez bait dute eskueran, eta hainbati matrikula dadin ukatu diote honez gero.

UPVren udako ikastaroetan gaur egun hain modan dauden 'prentsa horia'ren fenomenoak edota entpresaren handietako gaiak ekarriko dituzte ezta daiba mahaira, tartean izaki halaber gastronomia, arkitektura eta erreataurazioa eta beste.

Aste honetan

Berbena taldeak lana jai bihurtuz
(46. orrialdea)

UEU uda ikastarotan: ekonomi arazoak oreka bidean
(50. orrialdea)

Pako Aristi ipuin eta poesiaz kaleratu
(52. orrialdea)

Munduko kultura: Masaki Kobayashi
(55. orrialdea)

PLAZA TALDEEKIN MINTZO:

AKELARRE, EGAN, BASAKABI, LISKER,

MINXORIAK, BERAKAITZ, ARIZGOITI, INGUMA ETA JOSELU ANAYAK

Berbena taldeak edota lana nola jai bihurtu

Uda goriarekin batera areagotzen dute zeharo beren etengabeko plazaz plazako iharduna, gauez lanean dihardute eta egunez (karga-deskarga bukatuta) lo dagite, festa dute lana, jai gutxi ordea. Ez dira diskoteka atari zainak, ez, berbena edo plaza taldeak baizik.

«Kantaldia bart gauean / amaiera goizaldean / lo egin dugu hotel merkean / jaiki orduan goizean / erdia falta zirean. // Jarri digute toldoa / itogina ta zuloa / argia ere airean doa, / hau da aukera bapoa / afaltzera joatea».

Herrialde guzietan diharduten taldeak, famatuena, ez hain entzunak eta, batzuentzat, batere ezagunak direnak; errenkada hauen bidez bederatzi talderen testigantza jaso dugu. Horrela, azterketa sakonik egiteke geratzen delarik, udak eta jaiak gogora erakarrirako plazakume hauek aurkezten dizkizuegu.

Lisker: «udan metabolismoa aldatu»

Bost musikari eta tekniko bat «denok enpresa barruan», dugu talde eibartar honen nomina. Berbena sei urte emanak dituztelarik, Bizkaialdean batez ere barreiatzen dituzte beren kantak, Araba eta Nafarroako Sakana ere dexente ibiliak dira nahiz eta Gipuzkoako bazte-

telarazkoak».

Guztiz profesionalizatu diren taldekideek maiatzatik aurrera, metabolismoa aldatu behar izaten dute Jabik komentatzen digun bezala: «Udan bakarrik egiten dugu lan, gauez jo eta egunez lo, diru pixka bat lortu, gero udazkenean ondo pasatzeko baina segituan neguan gorriak ikusteko. Horrela karnabalak ea noiz ailegatzen diren irrikitan egoten gara berriro arratsaldeko 6etan bazkaltzen hasteko».

Berakaitz, komertzialkeriatik ate

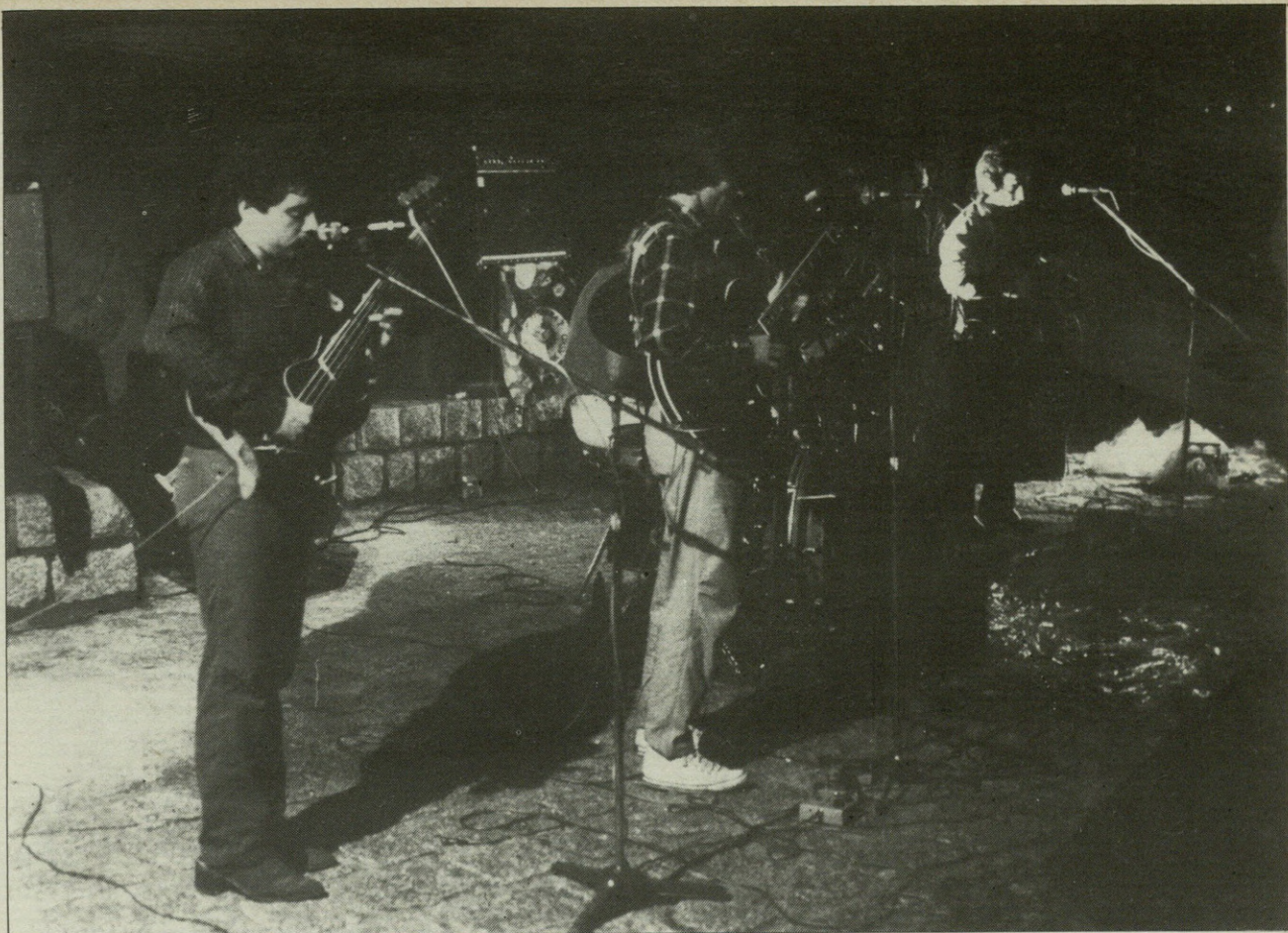
Bizkaia eta Oñatialdea da talde honen lan esparrua eta Monika kantariak aipatzen digun bezala berezi xamar-

tzat jo daiteke talde hau: «guk osatzen ditugu bertsioak baina, aktualak izanik, ez dira komertzialegiak». Jendeak asko eskatzen duela uste dute, «telebistako taldeak bezala garela pentsatzen dute batzuk, nahiz eta azken aldiotan ulertuagoak garen». Dena den, eta oso nekatua bada ere, pozik eta gustora oimen dabilta plazak korrituz.

Arizgoiti, Basauritik Bizkaira

Lau musikarik eta txoferrak osatzen dute Basauriko Arizgoiti, Bizkaialdean batik bat diharduen taldea. Lau urte daramatzate plazarik plaza, mota orotako bertsioak egitea beren espezialitate delarik. Euskara eta erdera

fifty-fifty erabiltzen dituen talde honen Jesusen ustez ez litzateke bereizkuntzarik egin behar berbena talderekin «Profesionalak bait gara, beste edozein musika talde bezala».

Joselu Anayak, nafarroan jaun eta jabe

Bost anaiez osatuta dugu talde hau, Nafarroa ihardun eremu nagusia duen taldea. Bertsioak zein beraiek osatu-

riko kantak dute lanabesa. «Beti ere, euskaraz egindako abestiak primatzen ditugularik, dantzagarria den musika bilatzen dugu, euskal moldeak erantsiz». Berbenero hitza peioratiboki erabilitzeak

mintzen du Joselu Ruiz de Gordoia: «izan ere oso zaila da jendearekiko lokarri hori lortzea, eta zure burua kras-katu behar duzu kanta eta tema egokiak bilatzen, eta hori ez da batere erraza, jendea-

Talde bakoitzak herri bat gogoko

Etengabeko plazaz plazako zurrumbilo horren arrasto baikor moduan, eta nahikoa hedatua dagoen susmo baiespen gisa, talde guztiek, kasik guztiek hobeto esanda, azaldu digute beraien herri kuttunena, entzulego eta musikoen arteko lotura trinkoa azaltzen duen herri hori.

Akelarrekoen ezinbesteko portua alegia, zalantzarik gabe, Usurbil dugu: «Horrelako herrian ikusten dugu nola gure lana eskertua den». Iparaldeko **Minxoriak** berriz, Zugarramurdi herri nafarran

dute kabi preziatuena, azken bost urtetan bisitaturiko hobia hain zuzen. **Ingumakoek** bestalde erreparorik gabe horrelakoak botatzen dizkigute: «Zaila da herri bat aipatzea, izan ere den denetan gertzen dira gurekin gustora, behin joanez gero berriro deitzen digute beti»; hala ere, motibazio pertsonalak direla edo (bertakoa bait zen gure solaskidea), Andoainek irabaziko luke aipatu ohorea.

Sorterrian frofetak ere, **Arizgoitikoak** genituzke; izan ere Basauri da talde ho-

nentzat joleku kuttunena. **Egan** taldeko Xabierri zaila egokitzen zaio herri bat aukeeratzea, baina «botatzeagatik» Berastegi, Elduain, Tolosako bailara finean, aipatu zizkigun. **Lisker** taldekoek ere, ez omen dute preferentzi zehatzik hala ere: «oso pozik eta gustora jotzen dugu Bizkaiko kostaldeko herrietan: Gernika, Lekeitio, Bermeo, Markina edota Bolibarreko inguruan».

Argiago daukate **Bera-kaitz** eta Basakabi taldekoek, oñatiarrek esaterako Muxika

herri bizkaitarra dute zulo maiteena: «hango jendea egundakoa da, oso gustokoa dugu hango giroa». **Basakabi**ko Rafak berriz bizkor erantzuten du: «Donostia. Urtero deitzen digute, ihauterietan eta Aste Nagusian. Eskoriatzan bestaldetik, gustora ibiltzen gara ere bai». **Joselu Anayak** taldekoek azkenik: «gustorago aurkitzen zaren tokia, beti, herri txikietan eta mendiko leku izkutueta, zeren lotura handiagoa baita, adibidez, Auritzaldean».

Katxetaren katxete-astinduak

Plaza ihardunaldi hau zenbatetan ederresten den irudigarri gisa, hona hemen, batatz besteko kopurutan, talde baikoitzaren moneta eskakizunak, *katxetak* alegia.

Kopuru altuenetatik hasita, **Joselu Anayak** taldearekin egiten dugu topo; hain zuzen ere 225.000 pztatako katxetaz, zeinak abuztualdean batetz ere igoera polita pairatzen duen. **Akelarrekoek** berriz, 200.000 eta 280.000 pztarte dagoen esparruan mugitzen dira, nahiz eta herri lagunekin ordain maila hori de xente jaisten den: «*lagunak esaterakoan herri txikiak eta beti apoiatu izan gaituzten herriak, baita momentu txarreran ere, lirakeelarik*». **Minxoriak** taldea ordea, bi baldintzatan oinarritzen du bere eskakizun zerrenda, «200.000 pztate ingurukoa eta afaria, eta eskenategi itxurazko bat».

Ertaineko mailan murgilduz, batetik **Basakabi** taldea dugu zeinak lau ordutako iharduna eskaintzen baituen 180 milakoren truke. Bestetik, **Berakaitz** talde onatiarra genuke, poltsaren balioa nahikoa aldakorra duen taldea: «*Gipuzkoa eta Araban esaterako, 160.000 ala 145.000 ge-*

hi afaria, baina Bizkaian 175.000tan ibiltzen gara (gaurpasa denean pittin bat igo-tzen delarik)». Bere burua «ez anbiziosoa»tzat jotzen duen **Lisker** eibartar taldeak azkenik, 170.000 pezetatan jartzen du bere serbizioen prezioa, «*diru kopuru horren zati majo bat gure eskuetara aile-*

gatzen ez bada ere». Eta behoko mailara iritsiaz (diruari dagokionez, ez noski taldearen kalitateari dagokionez), ezbairik gabe, Basauriko **Arizgoitikoak** ditugu eskurgarrien, zeren 110.000 pezetatan bait dute beren katxeta. Bi talde geratu zaizkigu aipatzeko: **Egan** eta **Inguma**. Izan ere, nahiz eta ederki estutu, ez dugu lortu beraien katxeten berri zehatza. Ingumakoek negu eta udako jaialdien arteko diferentziaz aparte, «*Udan katxetan bikoiztu egiten dira*», abuztualdeko sarien igotze handiaren konstantzioa besterik ez digute adiera eman. Eganekoek berriz, eta konstatazio ez hain erromantikoak direla medio (tartean Haziendarekiko errespetoa), galdera honi paso egitea nahiago izan dute, halaz guztiz esan behar urtetik urtera %10eko igoera txertatzen diotela haien katxetari.

ren eskakizunen menpe ibili behar beti». Azkenik aipatu nola musikatik eta musikarako bizi direla arabatar hauek, profesional maila aspaldi iragana duen bostekoak.

Inguma, edonon arrakastatsu omen

Joselutarrak bezala, talde honen plazaratze gehienak Nafarroaldean izaten dira. Inguma izenez, lehen Los Rubi gisa azaltzen zitzaizkigun, 3 urte daramatzate berbena munduan. Beren erreperatorioan aldaketa ezartzeari ez diote muzinik egiten: «*segun eta non jotzen dugun egokitzten dugu gure erreperitorioa, adibidez Gipuzkoatik kanpo patxanga gehiago gustatzen zaie, halaber ikuslegoa heldu xamarra bada, mexikanoak jotzen dituzu eta denak pozik*». Bestalde FMko musika dute gustoko, jendeak hori

entzun nahi omen. 7 musikari taulak gainean aurkezten dituen talde honek, Rafa kitarrarekin ustez, entzulegoa oso gustora dago beraiekin. «*Herri guztietan ondo gertatzen gara, eta beti deitzen gaituzte, izan ere batzutan paso egiten dugu jendea gutaz nazkatu ez dedin*».

Basakabi: «profesionaltasuna aldarrikatu»

Bost urtetako plaza lana dauka Basakabik bizkarrean.

Gipuzkoa lan barruti nagusia duen talde bertsiozale honen berezitasunetako bat bere soinuaren metalezkoen pizua litzateke. Euskara dute ardatza, baina ez diote eragozpenik jartzen noizean behin erderaz abesteari. Jendearen eskakizunei moldatzea derri gorrezkoa badakusate ere «*azken aldiotan komertzialkerietatik urruntzen saiatu gara*». Azkenik, berbenero izate horri erantzunez, Basakabikoen ustez «*askotan berbena taldeek besteak baino profesionalagoak dira*».

Minxoriak, Egan eta Akelarre

Batera azalduko ditugu hirur talde hauek, ez beste taldearekiko bereizketa egin nahi izateak eraginda, baizik eta Euskalerrri osoaren mailan hedatu eta ezagunenak, beharbada, eta aspalditik disko munduan hirurak ibiliak direlako. Ikuspegi berdintsuak finean, nahiz eta noizean behin elkarren kontra jo.

Iparraldekoak agian momentu honetan, indartsuene-takoak ditugu, bertsiozale tsuak nahiz eta diskoetan berezko kanta besterik plazaratzen ez dituzten: «*plazan bertsio gehiago egiten ditugu, baina erran behar azken urteotan euskaldun taldeen bertsioak, Oskorri, Jotakie, Akelarre... egiten saiatzen gara, ezinbestekoa dugu bertsioak jotzea, lau ordu bete bahar baitira*». Arrazoi bera

dela eta erdal kantak ere jotzen dute, bost pieza hain zuzen.

Eganeko Xabierrek, diskoek eman dieten alderdi positiboak konstatatzeaz aparte, beren ihardunek ondo patsatzekoak izan behar dutela

argi dakusa: «*guk nahiago dugu gurekin jendea parra egitea, a ze ondo jotzen duten edo zer guapo diren esatea baino*», jendeak ez omen baitu arreta handirik jartzen. Bestetik festa euskaraz girotu behar dela dio «*letra erraz*

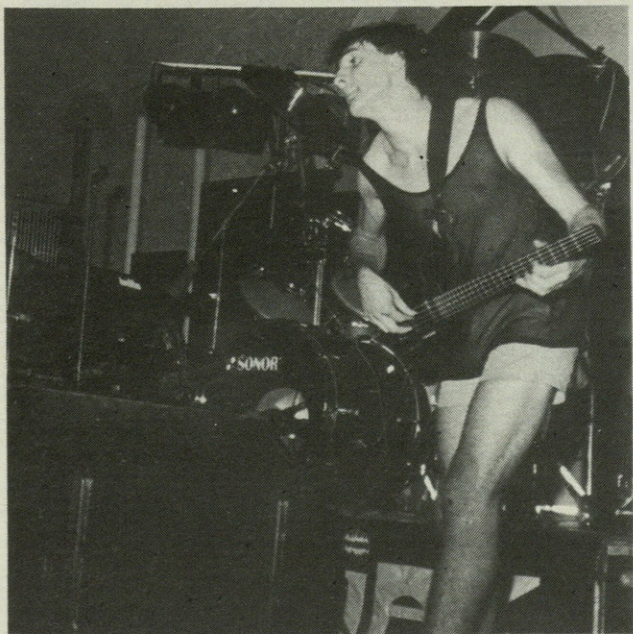
batez eta kanpoko moldeei euskal mamia emanez, hori bai beti ahotsa ondo landuta!». Azkenaldi honetan, jendea hoztu dela hainbat tokitan uste du (Usurbilen alegia, oso sintomatikoa Akelarrezaleen feudoa baita): «*jendea ohitu egin da, edo ohitu eginarazi dute, taldeek jo eta txundituta ikustea, dantzatzten dute bai baina musikoe-kin harremanik, kontaktorik gabe, hori ez da gure ahalmena, besteek failatu egin dute horretan*».

Azkenik Akelarreko Markox dugu solaskide, apika. Xabierrek oso gustokoa ez zuen espektakulu horren talde zaletua «*hobetzea gustatzen zaigu, horregatik lantzen ditugu argiak, soinu eta abar*». Bi borroka konstatatzen ditu: «*ezin daitekeela kriston olerkirik egin letretakin, guri gustatuko litzaigukeen bezala, ez eta jendeak gustokoa dituen musika motetatik gehiegi urrundu. Hori da gakoa, oreka hori lortu*». Bestaldetik, bi kritika azal-

tzen dizkigu: bata hainbat taldek euskarari ematen dion tratamendu eskasa «*letrak bata bestearen atzetik jartzen besterik ez dute egiten*» eta talde askoren jokaera «*lantzerik gabe dira plazan, eta hortik datorkigu gero berbenero hitzaren izate peioratiboa, diru errex bila ateratzen dira bakarrik*». Bukatzeko eta plaza bizitza honek dauzkan alderdi onak azalduz, lau arrazoi: «*lagun, herri eta plater berri asko ezagutzea, libre lan egitea eta euskal mundura zerbait emate-ra*».

Aparte nabarmentzen dugu, baina ezin ahaztuta utzi, 9 taldeek aipatu diguten alderdia: «*Ezin dezakezu imajina zer nolako arazo eta xelebrekeriak suertatzen zaizkigun eszenarioekin, hori marka*». Esplizitoagoa izanez gero beste lau orrialde bete beharko genituzke, zeren konstatutako pasadizuek beste artikulatu bat merezi bait dute.

JOXAN OIZ

BAIONAKO IKASTAROAK AMAITU ETA SANFERMIN ONDOREN, IRUÑEAN IZANGO DUTE JARRAIPENA UDAKO IKASTALDIEK

UEU edizio berriari ekiteko jada prest arazo ekonomikoak oreka bidean direlarik

Urtero legez gainean dugu berriro Iruñeko UEU. Bertan 600 lagun baino gehiago bilduko dira ikasle eta irakasle artean. Orain 16 urte Iparraldean antolaturiko ikastarotxo haietatik, hamaika euri egin du; bai eta hamaika aurrera pausu.

UEUk uda ikastaroen aurretengo hamazazpigarren edizioari hasera emango dio, uztailaren 17an hain zuzen. Arlo desberdineko bi berrikuntza ditu, biak ere funtsezkoak bere iraupena ziurtatzeko. Batetik kazetaritza, politika eta itzulpen sailak zabalduko ditu, eta bestetik, Kultura Saialarekin lortu da akordio-rik diru laguntza kontutan. Datorren urtetarako agindua dute dirua. Esperantza bada UEUren iraupena ziurtatuko duen bidea iadanik topatu delakoan.

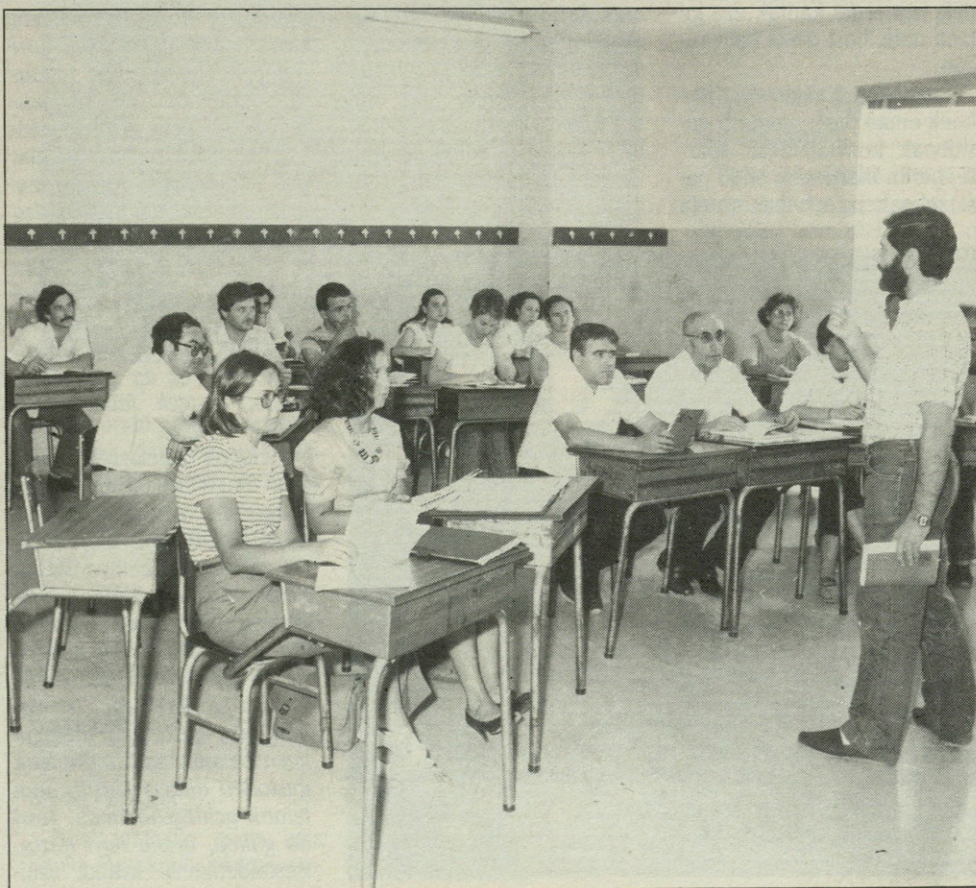
Gaurkotasuna aztergai

Barnetegi gisa funtzionatzen du eta bertan unibertsitate ofizialetik ate geratzen diren gaiak jorratzen dira normalean; bereziak, gaurkotasunezkoak, hemen bertakoak edo eta lehen aldiz euskaraz eskeiniak direlako. Ondorioz bertara doan ikasleari ez zaio ikasketa akademizistatik eskeintzen, kulturala baizik.

«Disziplina desberdinetako euskal ikasle eta irakasleen topagune garrantzitsua da UEU», diosku Iñaki Irazabalbeitiak. «Unibertsitate ofizialekin dituen diferentzia nagusiak, Euskal Herri osokoa dela eta euskara hutsez aritzen dela dira».

Finantziabideen arazoa, urtetik urtera zuloa areago-

tzen joan da. Azken momenturaino ezin jakin laguntzarik izango den edo ez, eta izatekotan nondik. Hasera batetan diputazioek ematen zuten laguntza. Gero Eusko Jaurlaritzaren eskutan utzi zuten. Honela urte batetan kultura sailak ematen bazuen HABE legearen konbenio baten bitartez, hurrengoan Hez-

kuntza Saialak luzatzen zuen diru laguntza. Erregularitasun eta ziurtasunik gabe, bazen buruhausterik.

Zuloa estaliko

«Kultura Sailak iaz laguntza eman zigun, nahiz eta hasieran EHUrekin konpon-

tzeko esan. Baina elkarreki-ko erlazioek inora jotzen ez zutela eta Hizkuntza Politikarako arduradunarengana jo genuen. Geure arazoa ulertu eta Kultura Sailetik lortu genuen laguntza. UEUri laguntzeko borondaterik bazela ikusi genuen. Badirudi Kultura Sailetik bideratuko dela hemendik aurrerako di-

ru laguntza, konbenio batean gauzatzuz». Adostasunera heldu dira eta Kultura Sailak dirua emango du, UEUk bere ekitaldietan hala adieraziz.

«UEUren zuloa Eusko Jaurlaritzaz gain Nafarroako Gobernutik, Euskal Herri osoko hainbat udaletxetatik, erakunde pribatutatik eta ikasleen matrikula kuotatik esta-

liko delakoan gaude». Ezin bestekoa UEU aurrera aterako bada. «Ez dugu berriro burua berotu beharko, dirua dela eta nora eta nondik jo pentsatzuz».

LOREA AGIRRE

I. Irazabalbeitia: «EHUk ezin pretendi dezake Euskal Herriko Unibertsitatea izatea»

Inaki Irazabalbeitia Donostian jaio zen duela ia 32 urte, eta kimika ikasketak egin ondoren Donostiako Fakultatean hasi zen irakasle lanean. Bertan sei urte eman zituen, Tesi Doktorala egin artean, bitartean Elhuyar-en lanean hasiz, aldizkari tekniko-zientifikoaren zuzendari dugularik egun. Aspalditxo hasi zen UEUn parte hartzen eta azken bi urteotan bertako zuzendari lanetan dihardu.

ARGIA.— Ze harreman ditu UEUk Euskal Herriko beste unibertsitatekin?

IRAZABALBEITIA.— El-karte autonomoko unibertsitate ofizialarekin ez daukagu harremanik. Saioak izan badi-ra ere orain arte pott egin du-te. Pertsonal mailan berriz er-lazio ezin hobeak ditugu, ber-tako irakasle asko gaure ira-kasle ere bada eta. Bestalde, EHUk ontzat ematen du UEUk egiten duen lana, oraintsu agiri batetan adiera-zi ziguten moduan.

Nafarroako Unibertsitate Publikoarekin ere harremanetan sartu berri gara. Erre-toregoarekin egon gara eta es-piritu onean aritu ziren haiek, baina ezer konkretatu gabe. Lehenengo kontaktuak baino ez dira izan; kontutan hartu behar da beraiek orain-dik martxan hasi gabe daude-la. Urrian hastekoak dira eta ordurako gelditu ginen, erre-toreak irakasle bat jarriko zuela geurekin harremanak

gauzatzeko. Nik uste Nafarroako Unibertsitateari utzi egin behar zaiola bere burua lurrean ondo kokatzen eta orduan hasi behar dela elkarla-nean.

A.— Zer eskein diezai-ke UEUk Unibertsitate ofi-zialari?

I.I.— Ba berak egin ezin di-tuen hainbat gauza; euskaraz Udako Ikastaroak antolatzea, ze EHUk erderaz antolatzen ditu. Baita zera ere, geure mintegitan jendea formatzea, beren buruak trebatzea euskaraz eskolak ematen haste-ko; baita plataforma ere, uni-

bertsitateko konpartimentu estankotan dagoen jendeak elkar ezagutzeko; arlo ezber-dinetako irakasle zein ikas-leei komunikaziorako aukera eskeintzen diegu. Bestalde, UEUk berak sortutako testu-gintza eskeintzen dio, Uniber-tsitate Ofizialean erabiltzeko. Gaur egun, unibertsitate ofi-zialean euskaraz dauden tes-tu liburu gehienak UEUren bidez publikatuak dira, edo bestela Elhuyarrek; beraz oso gutertutik dena.

A.— Ze problema ditu-zue erakunde mailan UEU eta UPVren artean?

I.I.— EHUk nahiko luke UEUk Iruñean antolatzen di-tuen ekitaldien antzekoak an-tolatzea, baina ez du biderik ikusten. UEUk garbi dauka egiten duena ez dela EHUren kompetentzia, ezin duelako izan, besterik ez bada egitu-ragaitik. UEU ez da inoiz etorkizuneko Euskal Uniber-tsitatea izango. Faktore bat izango da, akuilu gisa eragi-nez, gainean egonaz... Baina Euskal unibertsitatea lortzen dugunean ere UEUk iraungo du, edo UEUren antzeko pla-taformak. Unibertsitate guz-tiek dituzte udako ikastaroak, eskaintza kulturala, funtzio soziala dutenak.

Bestalde, EHUrekin ez gara segi beharreko bidetan ados jartzen; bakoitzak bere inde-pendentsia gorde nahi du, be-re modura funtzionatu. Eta UEUk Euskal Herri osoa har-tzen du, EHUk zati bat baino hartzen ez duenean. Ezin pre-tendi dezake, egin izan duen moduan, Euskal Herriko uni-bertsitatea dela, ze hemen beste unibertsitate asko dago, Nafarroakoa, Deustukoa, Ipa-raldekoa... UEUrekin harre-manetan jarri zirenean, geuk segi beharreko bideak plan-teatu nahi izan zituzten, diru truke. Ez genuen zilegi ikusi; nola edo hala UEUren antola-kuntzan parte hartu behar badu, unibertsitate guztiek hartu beharko dute.

XABIN MAKAZAGA

«IRAILEKO IPUIN ETA POEMAK» KALERATU ELKAR-EKIN

Pako Aristi: «Prosa ezin hirira ekarri, erruralak dituk buruan ditudan eskemak»

Ipuinak ezagutzen genizkion Pakori, baina ez poesiari. Bere liburu argitaratu berrian bietarik aurkitu dugu: ipuinak Pako Aristiren sinadurapean, eta poemak Sara Balasky heteronimoaren lumatik. Orain sei hilabete hasi omen zuen idazten eta udan osotu.

Pakorengandik hirugarren nobela esperoko zuen agian literatura zaletuak. Ipuinak dira ordea «Iraileko» hauetan dakartzanak, mahukapetik sorpresa eta guzti gainera, poemak ere tartekatu bait ditu heteronimo baten eskutik.

«Bat edo beste bai, baina lehendik ez nian poemarik probatu. Nik ez nekien poeta bat nuenik buruan. Poemak ez dituk oso landuak, a-golpe-de-riñon esaten den moduan eginak baizik, momentu gogor batzutan botatakoak». Liburuaren egitura poemek zazpi ipuinen kontrapuntu gisan jokatzen dute, amodioa eta desamodioa gaitzat dutela, narratibak herri giroa du ingurune eta hirikoak edo ditugu poemak.

«Piskat ikusi nian ipuinetan zenbait gauza adierazi nahi nuela, baina beti zerbait ahaztu izan banu bezala. Orduan, holako puzzle batean hutsune batzuk beteko balira bezala datoz poemak. Eta kontrapuntu eginaz akaso».

Errurala narratiba eta hirikoa poesia

Pakoren ustez, liburu honek narratiba eta poesia elkar

konplementatzera datoz. «Bi alderdi opuestoak nola konplementatzen diren esaten duk ba. Bikote askotan ikusten diagu bi pertsona oso desberdinak maiteminduta: bata altua eta bestea txikia, bata polita bestea zatarra, lodia eta mehea. Nola-

baiteko sinbiosi bat, esango niake».

Ostera, galdetu nahi izan genion, noski, ea zergatik girotu dituen hain zuzen mundu erruralean ipuinak eta hirian poemak. «Saio batzu kenduta, nola poesiak azken urteotan naturaren mundua jaso duen batik bat, eta nola nik kontra egiteko joera piskat badudan, ba poema urbanoak eta sortu nahi izan diat, nahiz eta barrutik horrela atera zaidan bestalde. Prosan igual pausua emana dago urbanotasun hori hartzeko... eta hala ere poesian errazago portunatu zaidak. Eta fletxa txiki batzuk bezala atera dituk».

Prosa idaztean ingurugiro erruralerako joera ezaguna da

dena den Pako Aristigan, «herri txikietako bizitza, esaldi pausatu eta luzeagoak. Donostian idatzi nizkian, baina herrira joan nauk. Ezin, ezin ekarri prosa. Horiek dituk buruan dauden eskemak, eta ez zegok aldatzerik hain bizkor».

Desamodioa gai duela, bihozpera agertu zen idazlea ere liburuaren aurkezpenean. Woody Allen-en September filmea gogorarazi digula aipatu genion. «Ba begira, liburua pelikula ikusi baino lehenago pentsatua bazegoen ere, pelikula ikusi nuenean bururatu zitzaidan liburuari ere September deitzea. Horregatik gero «Iraileko ipuin eta poemak»».

Nobela gordeta, gorputz hartzen

Ipuinak idazten ari zela entzuna genuen, eta guk pentsatu nobelarako zubia eraikitzen ziharduela Pakok. «Ba nobela hor zegok, lehen bertsio amaitu batean. Gordeta, aparkatua zeukeat kutxa handi baten barruan sartua. 300 orrialde dituk eta urtebete edukiko diat han. Prosa urbanoaren intento bat baziok hor, etortzen duk hirira bai, baina oso seguru ez nengoenez, nahiago izan diat datorren udaberrian irakurri eta ea ze inpresio egiten diadan».

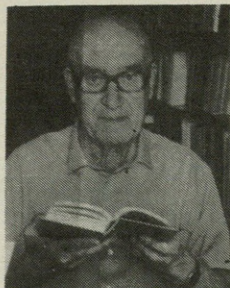
Hemendik aurrerako asmoak bidaiatzekoak ditu. Cubara abiatuko omen da. Eta handik etorrira, motorra hartu eta penintsulari bira emango kostatik barrena. «Jack Kerouac-en «On the Road» irakurri nian eta badakik, holako zerbait sartu zaidak».

Datorren urtean nobelari helduko dio. Bere prosa hirira ekartzen saiatuko omen da orduan.

GORKA ARRESE

Paperetan idatzia

EUSKARAREN ETORKIZUNAZ

Hemen hiru giro izan dira bereziak, eta horrexek salbata du euskera. Euskal giroa, baserri giroa eta sinismen giroa. Badirudi hirurak hankaz gora doazela. (...) Gaur ez dira aintzat hartzen. Horiek galtzen direnean puska handi bat faltako du Euskal Herriak, ikaragarria. Hortxe izan du bere bizia, bere seaska, euskeraren unibertsitatea baserria izan da.

Basarri, («Diario Vasco», 89-7-5).

ETB-KO ZUZENDARI BERRIARI

[ETBk] Komunitate Autonomoan ditu erroak, sorterrria, diru laguntza, baina urrunago doa daukan eragina, ez baita mugarik ez ideientzat, ez irati eta telebixtentzat. (...) Zazpi Euskal Herrietarat heltzea ongi da, baina telebixta da elgarrekin egiten den gauza berezia. Bakoitzak bere ahotsa entzunarazi behar du, Nafarroak berea, Iparraldeak halaber, bakoitzak bere emankizunak sortuz.

Jean Haritschelhar, («Eguna», 89-7-6).

ZERGATIK MIKEL ZARATE?

Pedagogo bat izan genuen Mikel. Eta izenlagun horretan sartu behar ditugu bere testu liburuak (...) eta bere klaseak. Batak eta besteek, sistema pedagogiko bat jarraitzen zuten. Eta bere pedagogia ezagutzeko beharrezkoa dugu Mikel Eta Derioko Udako Euskal Ikastaroaren arteko hartu-eman. Argi dago gauza bi eman zizkiola ikastaroak: bere bizitzan ere horrela izango zen bizkaieratik batura joateko prozesua, eta ikasleek dakitenean oinarritzea irakasteko metodoa.

Jon Kortazar, («Egin», 89-7-4).

LITERATURA ETA GARTZELA

Preso askok pentsatzen du jendeak mezuari baino hizkuntzari gehiago begiratu diola eta lanak gorde egiten ditu. (...) Kriston flasha da hamar urte gartzelan egin ondoren, oraindik ez naiz ganoraz konzentratzen idazteko edo irakurtzeko. (...) Klean zenbait idazle mitifikatu egiten dituzte. Guk, barruan, ez dugu honelakorik ikusten. Guretzat beste kide bat zen [Joseba Sarrionandia], lagun bat. Berak ere ez du onartuko mitifikazio hau.

Iñaki Aramaio, («Hemen», 89-7-7).

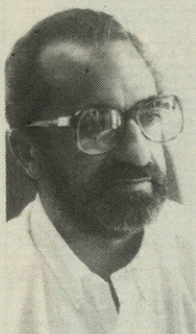
EUSKARA DELA-ETA

Ez dago bape ondo gaur darabilgun edo darabilen azpi-joko triste ta zitala. Zergaitik olan? Ez dabe ezertarako be bizkaieraz ezer argitara emon gura, ez prentsan eta ez komunikabideetan. (...) Bai, dana batuan! Eta ortik dortu oi da gero batuarekiko iguin bizia, ezer ez irakurtea, euskera erabilli orde, erderara joatea. (...) Onaik gauzok onela ikusiz, noiz ilgo daukagun euskera betiko galdu ez dakigun, ez ete dogu ganorazko alkar-aitze egoki bat osotuko?

Aita Onaindia, («Euskerazaintza», 1989-VII zenbakia).

J.M. Zalakainek puntua jarrita

Josu Barandikari

(HBko zinegotzia Bilbon)

— Esperientziak jakin duzunez, nekez dago deklaraterik herri hoetan euskaraz epailearen aurrean, ez bait dago ia inor epaitegietan euskaraz dakienik. Nola uler daiteke euskaldunon eskubide baten kontrako atentatua Demokraziaren santuarioan bertan egitea, epaitegian alegia.

KURIOSOA da, bai, herriaren eta herritarren eskubideak zaintzeko lan egiten dutenek, eskubide horiek ez zaintzea beren esparruan. Are grabeagoa iruditzen zait, Bilbon bertan Auzitegi Gorena ezarri berria dutelarik, Euskal Herriaren bihotzean hain zuzen, eskubide linguistikoei buruz ezertxo ere ez egitea, zeren noski, auzak itzultzaileekin konpondu nahi izatea ez da bidezkoa; hori formula bat baino ez da. Hemen sakonera jota haxe ikusten da, herri honetan epaile direnek (zer epaitu behar dute ulertzen ez badute?), euskararik ez dakite. Erraz da giza eskubideak eta finkatzea, baina antza denez besteok bete ditzagun. Ordua dela uste dut herria intrusismo honen kontra altxa dadin, herriaren muturren aurrean irri egitea bait da hori. Hara demokrazia zer den, beronen santuarioan gertatzen denaren arabera. Hala ere diferentzia bat ikusten dut (broma da), Gernikako protestagatik deklaratu behar izan nuenarekin, zeren orduan, epaileak desakotatzat jo bait zuen euskaraz deklaratu nahi izatea Madril-en; oraingoan, gutxienez, ez dut mehatxurik jaso.

Puntako argitalpenak

Donostiako «Bilintx» liburudendak emandako datuak.

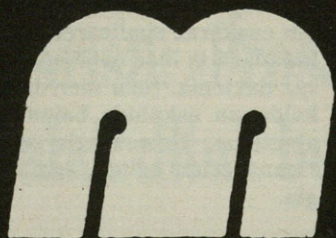
Literatur liburuak:

- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «Zugarramurdiko kontesa», Iñaki Bernaola. Elkar.
- 3.— «Iraileko ipuin eta poemak», Pako Aristi. Elkar.
- 4.— «110. Street-eko geltokia». Iñaki Zabaleta. Elkar.
- 5.— «Istanbulen elkartuko gara». R.Chisholme / J.Mujika. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Pirineotako goibidea bizikletaz», talde lanean. Sua.
- 2.— «Gartzelatuena gartzela», taldean. Kriselu.
- 3.— «Artikutzako gidaliburu ekologikoa», Aranzadi. Donostiako Udala.
- 4.— «Euskadi Jaietan» (uda). Irudi.
- 5.— «Oporretako koadernoak», taldean. Elkar.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

☎ 271050 eta 270447

BIDEO ETA FILMEEI

AHOTS, HOTS ETA MUSIKA

EZARTZEKO PREST

IZBI SA
BIKOIZKETA GRABAKETAK

ARBAITZALDE ETXEA-SAN ROKE AUZOA

DONOSTIA

Tlf.: 46 29 64 — 45 96 29

ZINKUNEGI
O P T I K A

NEGUI
I C O

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

EUSKAL

**EUSKARAREN I.
ERAKUSKETA
OROKORRA**

BERMEO

UZTAILAREN 4tik 12ra
HERRIKO LIBURUTEGIA

EUSKO JAURLARITZA

HIZKUNTZ POLITIKARAKO IDAZKARITZA NAGUSIA

Masaki Kobayashy zinegile ahaztua

Hirurogeigarren urteen hamarkadan Kurosawaren parean jartzen zen Masaki Kobayashy zinegile japonarra. Hariren bat jarraitu baldin badu bere filmografiak antimilitarismoa izan da hori. 73 urte dauzka orain.

Giza izakia (1959-1962), Harakiri (1963) eta Kwaidan (1964) filmak ditugu Masaki Kobayashy-ren filmografian eza-gunenak, nahiz eta mendealdean Kurosawa, Oshima, Imamura eta beste asko ez bezala ezkutuan geratu izan den ahazduran. Bere gai nagusia, bakarra ez esatearren, japonarren militarismoa da, berak aurkako jarrera darakusalarik.

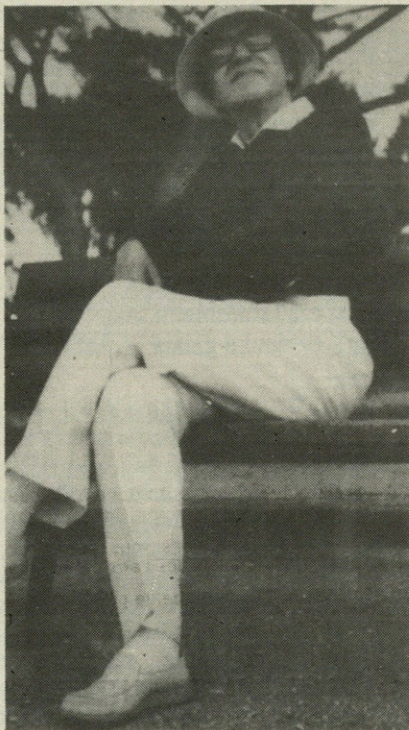
«Nere biziko pelikula da 'Giza izakia'. Jumpei Gomikawa-ren nobela batean oinarritu nintzen hamar orduz dirauen film hori egiteko. Gerraren kontua da, baina bereziki gizakien norabidea. Fizioaren erdian gizona ezartzen ez bada film batek ez du piperrik ere balio. Film horrez geroztik garatu ohi dut nire filosofia humanista».

Film horretan militarismo nipondarren gorakada eta preso txinarren egoera tamalgarria nabarmendu daitezke. Jakina. Ez zuen bat ere erraztasunik izan horien errodaia burutu ahal izateko. Bertan, Kaji, pertsonaia gogor bat.

«Nire doblea da Kaji. Bera da nik izan gura nukeena. Erresistentzia nobela luze bat bezalako da. Bukaeran, hiltzen bada ere ez da desagertzen, orduan hasten da aberkideen bihotzean pizten. Nipondarren mentalitatea espresatu nahi izan dut bere kasua erabiliz gerra aurretik, bitartean eta ondoren. Neroni ere lekuko pribilegiatua izan naiz garai horretan».

Bere ustez gogorra behar zuen pertsonaia, ezinezko iruditzen zitzaion preso landa batean iraun ahal izatea pertsona gogor eta latz bat izan gabe. Hurrengo film batean berriz, Harakirin, berriro ere militarismo nipondarra ikutuko du.

«1988ko abenduan ikusi ditut berriz nire film guztiak omenaldi batean. Hirurogeigarren hamarkadan interesatzen zitzaidana giza izakia idaztea zen eta giza-ki hori baldintza estremoetan ezartzea. Hasieran ez nituen lotzen joera hori eta aro modernoak. Baina present dago».

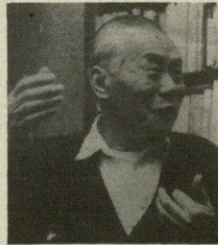

1985. urtean bost ordutako dokumental tzar bat burutu zuen, hau ere militarismoaren aurka: Tokioko prozesua. Bere ustez Giza izakiaren laugarren parte behar harko luke film honek, baina «parte hartu behar zuten guztiak kontutan hartuta oso zaila zegoen. Begiratzen nuen bakoitzean ze proiektu neukan burutu gabe pentsatzen nuen 'Tokioko prozesua' egin egin behar nuela. Egunero esaten nion nere buruari egin beharra neukala. Errodaian ari ginen bitartean guttun bat jaso nuen. Gazte batek presa sartzen zidan ea pelikula laister kaleratzen nuen, bere gura-soek ez bait zioten kontatu garai horretan gertatutakoa».

J.M. HERITZ

Hogei urte eman ditu Li Tche Hua-k itzulpen batean

Hogei urte eman ditu Li Tche Hua-k *Ame-tsa pabiloi gorrian* txineratik frantsesera itzultzen. Obra hau, nahiz eta irakurri gabe eduki, txinar guztiek ezagutzen dute beren obrarik gorenetakoa bat legez. Cao Xuegin-en nobela luze hau lehenetik ere bazegoen frantsesera ekarria alemanetik eta ingelesez. Oraingoan badirudi hutsune eta oker asko gauditu direla. «Frantsesez zegoen itzulpena ikusi eta ohartu nintzen zenbat akats zituen. Orduan hasi nintzen neroni itzultzen».

Kassè Mady Diabatè Maliko jainko baten boza

Kassè Mady Diabatè malitarrak disko berri bat plazaratu du *Fodè* izena duelarik. *Mandingo*en azken bateragilearen izena da. Musika modernoa egiten dut melodia zaharretan oinarrituz, *mandingo*en kultura erakusteko. Bakarrik kantatzen hasi aurretik Bamakoko National Badema taldean kantatzen zuen. Bere herriki-dea den Salif Ketagatik pentsatzen du ez lukeela kantatu beharko, «noblea bait da eta kantatuz errebajatu egiten bait da».

Joao Bosco brasildarrak Mayakovski sambaz kantatu

Joao Bosco sambista brasildarra itzuli handi batean dabil Europa aldean. Paris, Montreux, Bruselas, Viena, Madril eta Donostian ere egotekoa da (15ean). Zuzenean egindako musika gustatzen zaio. Jendearen berotasuna jasotzen duena. Bere azken diskoan Maakovskiren poema bat kantatu du. «Gogoia neukan baina ez nuen ondo harrapatzen, ez poema, forma baikik. *Itsas trilogia* moduko bat egitearren poema baten forma eman diot azkenean diskoari».

Franklin Schaffner «Patton»-en zuzendaria hil da

Franklin J. Schaffner zinegile amerikarra hil zen joan zen asteartean Santa Monica (California) minbizia eta 69 urtez. Tokion jaioa, misiolari protestanteak ziren bere gurasoak, gaztetan marinetan ihardun zuen azken gerratean. Luza-roan telebistako errealizatzaile izan ondoren (bere ardura ziren Kennedy-ren diskurtsoak) zinema egiten hasi zen 1963. urtean. 1970. urtean zazpi oscar jaso zituen *Patton*atik. Horrez gain 28 aldiz izendatu dute Akademiaren estatutxoa jasotzegai moduan. Bere filmografia: *Papillon* (1973), *Simioen Planeta* (1968). Hil aurretik *Welcome Home* bukatu berri du.

Ikastolako bizitza

1989ko Azkue Sariko 2. saria 10 urtetik 14 bitartekoan.
Doinua: «Ezkundu eta ezkongai».

1

Hartu liburu, karpeta,
arkatzak eta maleta
burua asmoz beteta.
Ikastetxeko maisuei jrri
beharko zaie arreta
inoiz ordea kasketa
ezin geldi egon eta
denok barrutik erreta.

2

Natur zientziak, Mate,
Inglesa eta Gizarte
Hizkuntza ez da aparte
Soin-Heziketa, Informatika
Gaztelera eta Prete
Etika ez dugu kalte
denok hortxe jo eta ke
«Nahikoa» atera arte.

3

Ikasiz portu ta kaia,
erromatarren garaia
ez den arren gure nahia.
Jolas-garaia iristen zaigu
emanez une lasaia
paperez beterik mahaia
nahzi eta txukuntzen saia
inork ez dauka galaia.

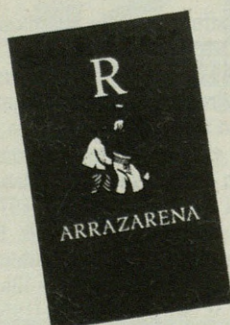
4

Ostiralero ikuzi
eta halere itsusi
hiri daiteke ikusi
mahai-aulkitan da komunetan
mila irudi berezi
egileek bai merezi
dena garbitu erazi
ongi dezaten ikasi.

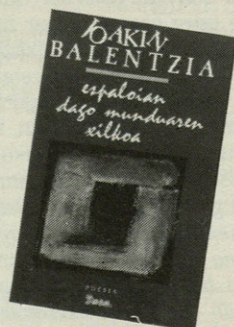
5

Kontatutako guztia
Eskolakohistoria
bukatua daukat ia.
Ondorengoa nahiz ta benetan
litzatekeen miraria
izanez gero zoria:
nota onak ta saria,
nolako oporaldia!

AITOR SARRIEGI (12 urte)

Susa
gaurko literatura

Beste batek Esteban Robles tabakozaleari

Zuk ez dakizu zer den alergia batedukitzea tabakoagatik; ez dakizu zein inpotentzia sentitzen den zuk bezalako erretzaile patxada-zale baten kearen aurrean; ez dakizu zer den hainbeste botika hartu behar izatea, behin eta berriz, zuen keagatik sortutako anginak kentzeko eta zenbat ttanttak begiak sendatzeko; ez dakizu zenbat aldiz euskarazko ikastaroetatik alde egin behar izan dudan (Gabriel Aresti euskaltegitik, Hondarribiko barnetegitik...) baita Deustuko Unibertsitateko ingles ikastaro batetik eta Leioako Kazetaritza fakultatetik ere, karrera betirako lagatuz; ez dakizu, bai zera!, zenbat min sufrituerazi dida-zuen —zapalduta, ixilpean—, zenbat malko isuri zaidan!

Igarotako garaia ez da itzultzen eta joandako osasuna ere ez; nork ordainduko dit galduriko guztia? Erotzeko zorian egon den baten-tzat zure gutunak ez dira, inolaz ere, txantxetakoak. Anaia batek eman zizun erantzuna eta ukabilak bezalako egia guztietatik esaldi bat besterik ez duzu hartu, bere kontestutik ateratuz, zure bigarren gutuna osatzeko. Benetan harritzen al zaitu? Ba, zera esango dizut: gas-ganbaretan sartuta bezala sentitzen naiz askotan zuen erruagatik. Ez al da zilegi nik hogeitahamar urtetan jasandako basakeriak orain zuei tokatzea?

Betidanik erretzaile gehienek agresibitatea erakutsi duzue, garraio eta toki publi-

koetan erretzea bera agresibitate mota bat da, zure «erre dezagun lasai, erre gustora» bezalakoa. Beti hitzaren aurrean zigarroaren arma izan da zuen erantzuna, zuen prepotentzia. Horren itsuturik aurkitzen zara eten-gabe erasotzen eta erasotzen egon zaretela ez ikusteko? Zergatik horrenbeste harridura legea behin gutxienez makalaren alde jartzen bada?

Eta gogora ezazu PSOEkoek HBn daudenei —zuk guri bezala— fatxak ere deitzen dietela, beraiei dago-kien izen hori beren burutik kenduz. Beraz, ez ahaztu orain arte esan —eta frogatu— dena egia hutsa dela: erretzaileok... zapaltzaileok! Bakoitzari dagokiona eta kitto.

J.R. REQUEJO

Garraiobideak hobetu!

Ez da harrigarria, hitz hutsak haizeak eramaten bait ditu! Eguneroko garraio kolektiboen bitartez gure joan-etorriakegiten ditugunok, gehiagorik harritzen gara egunetik egunera okerrago gabiltzala ikustean tren eta autobus zain orduak galdu eta geure eginbeharretara beranduirit-siz; eta hori bidai-prezioa garestitu diguzuelarik!

Europako tren azkarra prometatzen duzue eta herritarrei behar duten zerbitzu kolektibo egokia eskaintzeko gai ez zarete? Zuek Europa bidean lasai zabil-tzen bitartean, herritarrak hemen egunerokoa bete ezinean, urrutiko trena datorrela eta bertakoan zerbitzu atzeratuaren zain... Ez duzu zuen hitzetan sinesten eta ezta sinestuko ere, gure botorik ez duzue izango eguneroko zerbitzuan hobekuntzarik, bikoizketariok, egokita-sunik ikusten ez dugun bitartean.

Atzo Bilbon ginen. Bai gauza ezustekoa Bilbobus ugari ikustean! Eta publizitate-rik gabe! Donostibus noiz izango ote dugu?...

Eta aurreneko ezustekoa-ren ondoren, beste bat Bilbotik Plentziara doan tren zerbitzua hobetua, bikoiztua, egokitua dagoela ikustean izan genuen. Donostitik Hendaiara, Donostitik Bilbora, eta Urolako herrialdean horrenbesteko tren zerbitzua jarri herritarrentzat. Anoetako kiroldegia baino beharrezkoago bait dugu!

HERRITARRAK

ARGIAk paso musean?

Beste askori bezala ARGIA aldizkaria gustatzen zait darabilen euskara jatorragatik, baina erran beharra daukat, arraz ez ntorela bat, batez ere, neutrala airea ematen zaio, baina MNLVren interesorokorrari lotzen zaio zoritxarrez, esate baterako: Iruñerriko zabortegia, Iruñeko etxebizitzak, Nafarroa mailan euskara eskola publikoan eta ikastola arteko eztabaida, Eguzki eta Eki aurrean zein tratamendua eman, europear hauteskunde honetan beste iritziei eman zaien tratamendu eza-gatik eta abar alegia.

Erresistentzi aldean gauden alorra kontutan hartu beharko gintuzke aldizkariak eta paso musean arituko bagina bezala.

BATTITTE MARTIARENA

GALen hariak deslotuz

JUAN Carlos García Goenaren heriotzaren prozesamenduaz, beraiek pentsatu baino, ziur aski, indar handiagoz itxi zaie José Amedo eta Michel Domínguez poliziei espetxeko atea.

Erabaki judizial honen aurreko asteetan emandako hainbat erresoluziok GALen ekintzei eta Amedo eta Domínguez-en inplikazioei buruzko Entzutegi Nazionalean irekirik zeuden sumarioen etorkizuna ezkortasun batez hartzeko atea ireki ohi zuten. Barne ministeritzak bultzaturik eta Entzutegiaren penal alorreko 3. gelak onarturiko fondo erreserbatuarekiko ikerketen behin betiko giltzaperatzea, fiskalaren pasibitate nabarmenari eta herri ekimenaren proposamenek kausitzen zituzten oztopoei gehitzen zitzaion.

Uda partean Amedo eta Domínguez-ek, ontasunez harturiko neurri legalez, behin behineko askatasuna lor zezaketenez aukera ez zen inondik bazterturik, nahiz talde armatu baten partaide eta huts eginiko sei hilketaz akusatuak izan. Orain, ordean, buruturiko hilketak batez prozesaturik daude-nez aukera hau urrundu egin da.

AMEDOK begi txarrez hartu du berria. Komisari-ordea urduri eta sikologikoki ahul dagoen artean, Michel Domínguez inspektoreak bere isiltasun hotzari eutsi ohi dio. Tentsioari ezin euste honek Amedok gehiago hitz egin dezakeen mehatxua piztu lezake, nahiz bere agintariek beregan eragiten duten kontrola oraindik kontutan izatekoa den. Lehen aieruak aurreko uztailak lean, larunbatez, egin zituen Amedok, Garzón epaileari Guadalajara-ko espetxean luzatu zizkion hitz nahasi eta haserretu batzuen bitartez.

Badirudi, beraz, ikerketak sakonki jarraitzeko lema zertxobait zuzendu dela. Baina ezin ilusio handiegirik egin. Jende askoren ustez afera geroz eta argiago dagoen arren, GAL trama-aren argitasun publiko nahiz judiziala oraindik urrun da.

Honetan Estatu arrazoienei badute zeresan frango. Anti-terrorista hitzarmenek parlamentu esparruko indar politikoek 'prudentziaz' eta isiltasunaz joka dezaten agintzen dute eta proposamen partzial nahiz kemenik gabeko iniziatibak aurkeztea nahikoa zaie.

PORTUGALEN GALEko 5 mertzenarioen aurka eginiko prozesuak mugaz gaineko ikerketek beste sordina bat ezartzea besterik ez du eragin. Lisboan ere, mertzenario portugesei buruturiko ekintzen berri jakin lezaketenez lekuko militarrek deklaratu ez dezaten Estatu arrazoinak aitortu dira, 'Estatu sekretuak'.

Estatu espainiarrean alegatutako estatutu arrazoienei, politika eta judizial mailako tentsioak gehitu behar dizkiegu. Magistratuak hainbestetan aldarri-

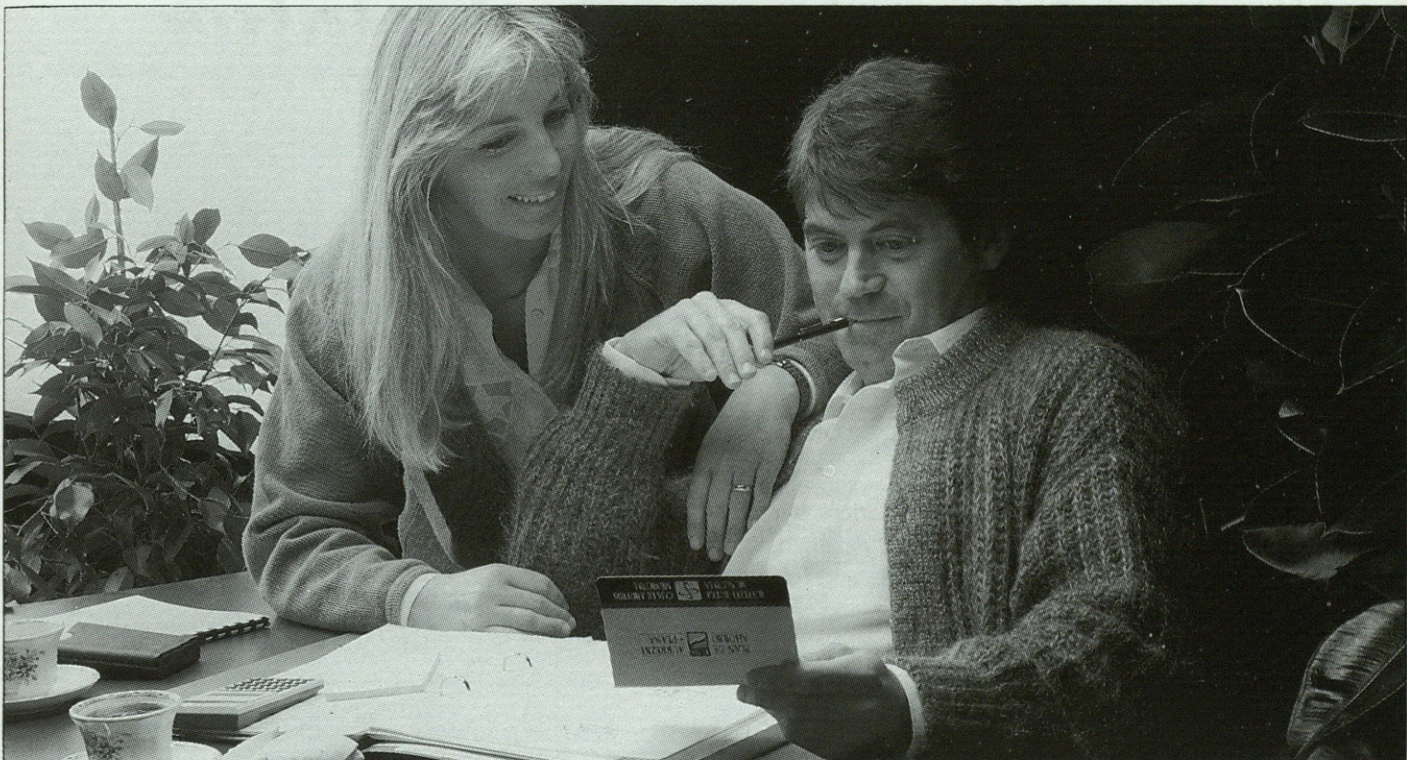
katutako independentziaz jelskorrak dira, eta noiz behinka independentzia hori erakutsi beharra dute. Honelaxe izan da García Goena kasuan. Baina, hein berean, noski, Estatuaren presioen aurrean sentiberak dira. Hartzen ari diren erabakien bitartez tentsioa orekatzen doaz.

Epaiketara iritsiz gero gainera, GALEk bere gain hartu dituen ekintzekin zuzenean lotzen dituzten karguez poliziak absolbitzea suerta daiteke beti ere. Nahiz konponbide honek, gutxi kontrolaturik suerta daitekeen magistratuen, fiskal, akusatzaileen, bere defentsa eta prentsaren aurrean, Amedo hitzontzi batekin topo egin lezakeen.

Kasuan bertan dauden oztopoez gain eta honekin batera egiten ari diren espekulazioez gain, bi gauza geroz eta argiago agertu ohi dira: Estatu aparatuen esku hartzearena —zer dela eta, bestela, Amedo eta Domínguez defendatzeagatik gobernua pairatzen ari den egoera estua?—, eta Amedo eta Domínguez-ek GAL trama zati baten 'cabeza de turco'arena, denbora batez bederen, egin beharko dutela.

TERESA TODA

Plan on bat baduzu gogoan —kontutan izan Kutxa.—

Zure neurriko Plana aurki dezazun, zein edo zeintzu diren zuri hobekien datozkizunak aukeratu besterik ez duzu.

Etorkizunean, gauzak zuk aurrikusi bezala gerta daitezen.

Zuk nahi duzun bezala.

PENTSIO-PLANA

Errentagarria, zergaringarria eta zure neurrikoa. Etorkizuna duen dirua.

AURREZKI-PLAN ASEGURATUA

Oso interesgarria eta zergaringarria. Seguru hazten den dirua.

AURREZKI-PLANA

Interes handia aurrezki txikiarentzat. Piskanaka gehiagotzen den dirua da.

**AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL**

ETEN GABE EUSKERAREN ALDE

Euskara Sortu zen enbor
beretik jaio zen Euskal
Telebistak, gogor dihardu
egunero euskara bera
arnas-berritu eta
zabaltzen.

Euskarari telebista-
hizkuntza berriaren lehioak
irekiz, komunikazio-
mundurako baliabide
egokia sortuz, beste
hizkuntza modernoekin
orpoz-orpo jokatzuz...
Horrexegatik da E.T.B.

EUSKAL TELEBISTA